

Senni Salmenoja

VEPSÄN SAAREN KEHITTÄMISSUUNNITELMA

– Matkailutuotteen moduulimalli apuvälineenä ulkoilu- ja virkistysalueen kokonaisvaltaisessa kehittämisessä

Jyväskylän yliopisto
Liikunta- ja terveystieteiden tiedekunta
Liikuntatieteiden laitos
Liikuntasuunnittelun ja -hallinnon
Pro gradu -tutkielma
Kevät 2006

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

Liikuntatieteiden laitos / liikunta- ja terveystieteiden tiedekunta

SALMENOJA, SENNI: Vepsän saaren kehittämissuunnitelma - Matkailutuotteen moduulimalli apuvälineenä ulkoilu- ja virkistysalueen kokonaisvaltaisessa kehittämisessä

Pro gradu -tutkielma, 75s., 11 liitesivua
Liikuntasuunnittelu ja -hallinto
2006

Ulkoilu ja luonnossa virkistäytyminen ovat osa suomalaista elämäntapaa ja vapaa-ajan viettoa. Ulkoilu on kaikenikäisten suomalaisten harrastus. Luonnon virkistyskäyttö 2000 -tutkimuksen mukaan suomalaisista peräti 97 prosenttia harrastaa ainakin jonkin verran ulkoilua. Monille ulkoilu on merkittävä osa elämää, sillä kolme neljästä ulkoilee vähintään kerran viikossa. Ulkoiluun ja kävelyyn päivittäin käytetty aika on lisääntynyt tasaisesti viime vuosien aikana. Ulkoilun on todettu olevan myös yksi merkittävä tekijä hyvinvoinnin lisäämisessä.

Ulkoilun harrastamisen mahdollistavat lukuisat kevyenliikenteenväylät ja kävelytiet, kuntien ja valtion ylläpitämät virkistys- ja luonnonsuojelualueet sekä ainutlaatuiset jokamiehenoikeudet, jotka takaavat laajat mahdollisuudet luonnossa liikkumiseen. Myös Turun kaupunki omistaa ja ylläpitää lukuisia ulkoilu- ja virkistysalueita sekä reittejä. Tutkimuskohde Vepsän ulkoilu- ja virkistysalue on yksi näistä. Vepsän saari sijaitsee Airiston pohjoisosassa, vajaan tunnin merimatkan päässä mantereelta. Kaupunki hankki saaren virkistys- ja lomakäyttöön vuonna 1950, jonka jälkeen saarta on kehitetty kuntalaisten omana virkistysalueena.

Tämän tutkimuksen empiirisen osan tavoitteena on kehittämissuunnitelman laatiminen Vepsän ulkoilu- ja virkistysalueelle. Tutkimus toteutettiin käyttämällä useampaa tutkimusmenetelmää; havainnointia, asiakaskyselyjä, lasten piirustuksia sekä haastatteluja. Kehittämissuunnitelman laatimisen apuvälineenä käytettiin Komppulan ja Boxbergin kehittämää matkailutuotteen moduulimallia (*Matkailuyrityksen tuotekehitys, 2002*). Tutkimus tarkastelee tämän mallin soveltuvuutta kehittämistyöhön. Moduulimallin käyttöä perustellaan erityisesti sen kokonaisvaltaisella näkökulmalla sekä asiakaslähtöisyydellä.

Kehittämissuunnitelma laadittiin kesän 2004 aikana, jolloin tutkija oli työharjoittelussa Turun kaupungin liikuntavirastolla. Tutkimusta jatkettiin Pro gradu -tutkielmaksi syksyllä 2004 ja 2005. Tutkimus on tapaustutkimus Vepsästä, mutta samalla se avaa mahdollisuuden yleisimpiin tulkintoihin ulkoilu- ja virkistysalueen suunnittelusta.

Asiasanat: liikuntasuunnittelu, ulkoilu, virkistystoiminta, luontomatkat, liikuntamatkat

SISÄLTÖ:

JOHDANTO

1. TUTKIMUKSEN TARKOITUS JA TUTKIMUSTEHTÄVÄT.....	7
2. LUONNON VIRKISTYSKÄYTTÖ JA ULKOILU SUOMESSA.....	9
2.1 TÄRKEIMMÄT KÄSITTEET	9
2.1.1 ULKOILU	9
2.1.2 VIRKISTÄYTYMINEN.....	10
2.1.3 LUONNON VIRKISTYSKÄYTTÖ.....	11
2.1.4 LUONTOMATKAILU	11
2.2 ULKOILU- JA VIRKISTYSALUEET.....	12
2.2.1 ULKOILUALUEET SUOMESSA	12
2.2.2 JOKAMIEHENOIKEUDET	13
2.3 SUOMALAISET ULKOILU- JA VIRKISTYSLIIKKUJINA.....	14
2.4 ULKOILU- JA VIRKISTYSLIIKUNTA TURUSSA	17
2.4.1 ULKOILUALUEET TURUSSA	17
2.4.2 TURKULAISET ULKOILU- JA VIRKISTYSLIIKKUJINA	18
3. SAARISTOKOHTTEEN ERITYISPIIRTEET ULKOILU- JA VIRKISTYSKÄYTÖSSÄ	20
4. TUTKIMUSMENETELMÄT	23
4.1. HAVAINNOINTI.....	23
4.2. ASIAKASTYYTYVÄISYYSKYSELY.....	24
4.3. LASTEN PIIRUSTUKSET.....	26
4.4. HAASTATTELUT	27
5. MATKAILUTUOTTEEN MODUULIMALLISTA APUA KEHITTÄMISTYÖHÖN	29

6. VEPSÄN ULKOILUSAARI	32
6.1. VEPSÄ ENNEN JA NYT – TAUSTAA TUTKIMUSKOHTEESTA.....	32
6.2 SAAREN NYKYISET RAKENTEET JA TOIMINNOT.....	34
6.3 MATKAILUMODUULI VEPSÄN SAARESTA	38
7. STRATEGIAT KUNNALLISEN KEHITTÄMISTYÖN TAUSTALLA.....	39
7.1 TURKU–STRATEGIA 2001– 2004	40
7.2 LIIKUNTATOIMEN STRATEGIA 2002 – 2005	40
8. TUTKIMUSTULOKSET	43
8.1 ASIAKASKYSELYN TULOKSET	43
8.1.1 KYSELYYN VASTANNEIDEN TIEDOT.....	43
8.1.2 SAARESSA KÄYNTIÄ KOSKEVAT TIEDOT	44
8.1.3 SAAREN KEHITTÄMISTÄ KOSKEVAT TIEDOT	47
8.2. LASTEN PIIRRUSTUKSIEN SATOA.....	56
8.3 HAASTATTELUT	58
8.4. KEHITTÄMISSUUNNITELMA	60
8.5 MATKAILUTUOTTEEN MODUULIMALLIN TARKASTELUA	66
8.5.1 MITEN PROSESSI ETENI?.....	66
8.5.2 MODUULIMALLIN VAHVUUDET JA HEIKKOUEDET	68
POHDINTA	70
LÄHTEET:.....	72
LIITE 1 KYSELYLOMAKE	76
LIITE 2 HAASTATTELUJEN RUNKO	83
LIITE 3 VEPSÄN KARTTA	84
LIITE 4 VEPSÄN ASEMAKAAVA.....	85

JOHDANTO

Ulkoilu ja luonnossa virkistäytyminen ovat osa suomalaista elämäntapaa ja vapaa-ajan viettoa (Paronen 2001, 100). Kuten useat tutkimukset ovat osoittaneet, ovat juuri ulkoilun eri muodot suomalaisten suosituimpia liikuntaharrastuksia (Esim. Liikuntatutkimus 2001–02 ja Suomi 2000). Luonnon virkistyskäyttö 2000 -tutkimuksen mukaan suomalaisista peräti 97 prosenttia harrastaa ainakin jonkin verran ulkoilua. Monille ulkoilu on merkittävä osa elämää, sillä kolme neljästä ulkoilee vähintään kerran viikossa. Ulkoilu on kaikenikäisten suomalaisten harrastus. (Pouta & Sievänen 2001, 32) Myös Tilastokeskuksen ajankäyttötutkimus tukee sitä tosiasiaa, että liikunta ja erityisesti ulkoilu on suomalaisille merkittävä vapaa-ajan harrastus. Ulkoiluun ja kävelyyn päivittäin käytetty aika on kahden vuoden välein toteutettavan tutkimuksen mukaan lisääntynyt tasaisesti. Naiset käyttävät päivittäin noin 20 minuuttia ulkoiluun, miehet hieman vähemmän. Yhteensä liikuntaan ja ulkoiluun päivittäin käytetty aika on miehillä noin 40 minuuttia naisten jäädessä puoleen tuntiin. Yleisesti ottaen vanhemmat ihmiset käyttävät ulkoiluun nuoria enemmän aikaa, mutta muuhun liikuntaan taas suhteessa vähemmän. (Tilastokeskuksen ajankäyttötutkimus 1999/2000)

Ulkoilun harrastamisen mahdollistavat lukuisat kevyen liikenteen väylät ja kävelytiet, kuntien ja valtion ylläpitämät virkistys- ja luonnonsuojelualueet sekä ainutlaatuiset jokamiehenoikeudet, jotka takaavat laajat mahdollisuudet luonnossa liikkumiseen. Myös Turun kaupunki omistaa ja ylläpitää lukuisia ulkoilu- ja virkistysalueita sekä reittejä. Vepsän ulkoilu- ja virkistysalue on yksi näistä. Vepsän saari sijaitsee Airiston pohjoisosassa, vain noin tunnin venematkan päässä mantereelta. Kaupunki hankki saaren virkistys- ja lomakäyttöön vuonna 1950 Rymättylän kunnalta. Siitä lähtien noin kahdeksan hehtaarin kokoista saarta on kehitetty kuntalaisten omana virkistysalueena.

Tämä Pro -gradu tutkielma tarkastelee kehittämissuunnitelman laatimista Vepsän saarelle matkailutuotteen moduulimallin avulla. Kehittämistyön taustalla vaikuttavat luonnollisesti kaupungin ja liikuntatoimen strategiat, mutta erityisesti kaupungin halu tarjota kuntalaisille laadukkaita ulkoilu- ja virkistyspalveluja. Strategiset painopisteet luovat kehittämistyölle lähtökohdat: asiakaslähtöisyys, kestävä kehitys, esteettömyys sekä lapset, nuoret ja lapsiperheet. Tutkimus on tapaustutkimus Vepsän saaren

kehittämissuunnitelman tekemisestä, mutta samalla se antaa yleistä tietoa ulkoilu- ja virkistysalueen suunnittelusta.

Kehittämissuunnitelman apuvälineeksi valikoitui *matkailutuotteen moduulimalli*. Kyseinen malli on lähtöisin Komppulan ja Boxbergin (2002) teoksesta *Matkailuyrityksen tuotekehitys*, jonka he ovat kirjoittaneet nimenomaan matkailualan yrittäjille. Apua kehittämissuunnitelman laatimiseen lähdettiin hakemaan matkailualalta, sillä sitä on tutkittu huomattavasti ulkoilualueiden kehittämistä enemmän. Matkailutuotteen moduulimallin valintaan päädyttiin erityisesti sen asiakaslähtöisyyden vuoksi. Kyseisen mallin valintaa tuki myös sen kokonaisvaltainen näkökulma.

Tutkimuksen empiirinen osa voidaan jakaa kolmeen tutkimustehtävään, joiden kautta mahdollistuu tutkimuksen pääongelman tarkastelu. Nämä tutkimustehtävät ovat: 1. Moduulimallin luominen Vepsän saaresta, 2. Saareen kohdentuvien intressien kartoittaminen ja 3. Kehittämissuunnitelman laatiminen saareen. Tutkimuksen päätutkimusongelma tarkastelee matkailutuotteen moduulimallin soveltumista kehittämistyön apuvälineeksi. Samalla pyritään löytämään moduulimallin heikkoudet ja vahvuudet sekä arvioimaan prosessin onnistumista kokonaisuutena.

Tutkimuksen aluksi tarkastellaan työn keskeisimpiä käsitteitä, jonka jälkeen luodaan katsaus suomalaisiin ulkoilu- ja virkistysliikkujina sekä ulkoilu- ja virkistysmahdollisuuksiimme. Tämän jälkeen luvussa kolme pohditaan saaristokohteen erityispiirteitä virkistys- ja ulkoilukäytössä. Samalla luodaan sitä viitekehystä, johon tutkimus sijoittuu. Luvussa neljä esitellään tutkimusmenetelmät ja luvussa viisi tutustutaan matkailutuotteen moduulimalliin tarkemmin. Seuraavassa luvussa tarkastellaan Vepsän saarta, sen historiaa ja nykytilannetta. Luku seitsemän käsittelee kaupungin ja liikuntatoimen strategioita, jotka vaikuttavat kehittämistyön taustalla. Luvussa kahdeksan esitellään tutkimuksen tulokset. Tutkielman lopusta liitteinä löytyvät muun muassa Vepsän saaren asemakaava sekä kartta.

1. TUTKIMUKSEN TARKOITUS JA TUTKIMUSTEHTÄVÄT

Tämän tutkimuksen tutkimustehtävät voidaan jakaa kahteen osaan. Tutkimuksen ensisijaisena tarkoituksena on tarkastella matkailutuotteen moduulimallin toimivuutta ulkoilu- ja virkistysalueen kehittämissuunnitelman laatimisen apuna. Tutkimuksen toisena, ns. empiirisenä tavoitteena on Vepsän saaren kehittämistä koskevan tiedon kerääminen asiakkailta, yrittäjiltä ja kaupungilta, tiedon analysointi sekä varsinaisen kehittämissuunnitelman laatiminen.

Paikallisesti tutkimuksen hyöty kohdistuu Vepsän ulkoilusaareen, ja erityisesti saaren käyttäjiin. Kehittämissuunnitelma toivotaan olevan askel kohti laadukkaampia ja paremmin kuntalaisten tarpeita vastaavia ulkoilu- ja virkistyspalveluja. Laajemmin ja yhteiskunnallisesti katsottuna voidaan tutkimuksen katsoa antavan uutta tietoa ja kokemusta ulkoilu- ja virkistys-alueiden suunnittelusta.

Tutkimuksen pääongelmaan eli siihen, miten matkailutuotteen moduulimalli toimii kunnallisen virkistysalueen suunnittelussa, pystytään vastaamaan tarkastelemalla ensin alaongelmia. Nämä alaongelmat tai oikeammin tutkimustehtävät on määritelty siten, että ne luovat pohjan pääongelman tarkastelulle. (Hirsjärvi ym. 2001, 116) Tutkimuksen alaongelmat voidaan jakaa kolmeen lähes itsenäiseen tutkimustehtävään:

1. Matkailun moduulimallin luominen Vepsän saaresta kehittämistyön lähtökohdaksi
2. Selvittää eri intressiryhmien näkemyksiä saaresta ja sen kehittämisestä. Tutkimuksen kannalta saarella on kolme merkittävää intressiryhmää: asiakkaat, saaren yrittäjät ja kaupunki. Millaisia erilaisia kehittämissuunnitelmia ja odotuksia ko. ryhmillä on?
3. Eri intressiryhmien mielipiteiden yhteensovittaminen →

KEHITTÄMISSUUNNITELMAN LAATIMINEN

Tutkimuksen aluksi selvitettiin Vepsän saaren tämän hetkinen tilanne ja nykyiset toiminnot. Matkailutuotteen moduulimallin rakentaminen saaren nykyisistä toiminnoista toimi apuna saaren kokonaiskuvan hahmottamisessa. Vasta kokonaiskuvan

rakentamisen myötä voitiin ajatukset siirtää kohti saaren kehittämistä. Laatimalla ensiksi kehittämissuunnitelma, voitiin matkailutuotteen moduulimallin soveltuvuutta tarkastella Vepsän kaltaisen kunnallisen ulkoilu- ja virkistysalueen suunnittelun työvälineenä. Koska asiakaslähtöisyys on koko kehittämistyön kantava teema, tulee sen myös näkyä työn kaikissa vaiheissa. Näin ollen eri intressiryhmiltä, erityisesti asiakkailta kerätyn palautteen merkitys on suuri.

2. LUONNON VIRKISTYSKÄYTTÖ JA ULKOILU SUOMESSA

Fyysisellä aktiivisuudella on todettu olevan kasvava merkitys ihmisten hyvinvoinnin ja toimintakyvyn kannalta (Kankainen 2004, 4). Vapaa-ajan liikkumisesta onkin tullut monelle suomalaiselle elämäntapa, jota tukevat monipuoliset ulkoilu- ja liikuntamahdollisuudet. Tämän luvun tarkoitus on hahmottaa sitä laajaa ja yhteiskunnallisestikin erittäin merkittävää kenttää, johon Vepsän saaren kehittämissuunnitelma osaltaan kuuluu. Kappaleen ensimmäisessä alaluvussa tarkastellaan keskeisiä ulkoiluun ja virkistäytymiseen liittyviä käsitteitä. Seuraava alaluku keskittyy ulkoilu- ja virkistysalueisiin sekä suomalaisen ulkoilukulttuurin kulmakiveen – jokamiehen-oikeuksiin. Luku 2.3 tarkastelee suomalaisia ulkoilijoina ja virkistysliikkujina. Kappaleen lopuksi luodaan katsaus Turun tilanteeseen.

2.1 Tärkeimmät käsitteet

Mitä eroa on ulkoilulla ja luonnon virkistyskäytöllä, entä luontomatkailulla? Ulkoilu ja luonnon virkistyskäyttö ovatkin käsitteinä hyvin lähellä toisiaan, mutta eroakin näiden väliltä löytyy. Seuraavassa on pyritty avaamaan tutkimuksen kannalta oleellisimpia luonnossa tapahtuvaan ulkoiluun ja virkistäytymiseen liittyviä käsitteitä. Pienistä merkityseroista huolimatta tullaan tässä tutkimuksessa niitä käyttämään lähes rinnakkain.

2.1.1 ULKOILU

Virkistysaluekomitean mietinnön (143/1973) mukaan ulkoilulla ymmärretään ”ensisijassa ulkosalla (luonnossa) jalan, hiihtäen, pyöräillen, veneillen tai näihin verrattavalla tavalla vapaa-ajanviettämisen tarkoituksessa tapahtuvaa liikkumista sekä tilapäistä oleskelua, uimista, lyhytaikaista telttailua, marjojen ja sienien poimimista, onkimista, joutenoloa, ja yleistä luonnonharrastusta sekä muuta näihin verrattavaa toimintaa.”

Mietintö on yli kolmenkymmenen vuoden takaa, mutta silti yhä toimiva. Ulkoiluksi ei kuitenkaan lasketa loma-asumista eikä erilaisia moottoriurheilun muotoja, kuten moottorikelkkailua tai -veneilyä. Lyhyemmän määritelmän mukaan ulkoilulla tarkoitetaan ulkona tapahtuvaa liikkumista tai oleskelua, sekä luonnon hyödyntämistä vapaa-ajan viettämistarkoituksessa (Hallikainen 1990, 1; Karjalainen & Verhe 1995, 25).

2.1.2 VIRKISTÄYTYMINEN

Virkistäytyminen on ulkoilua laajempi käsite. Järviluoman (1995, 8) mukaan voidaan virkistäytyminen jakaa toimintaympäristönsä perusteella ulkoiluun (outdoor recreation) ja pääasiassa sisätiloissa tapahtuvaan virkistäytymiseen (indoor recreation). Näin ollen kaikenlainen ulkoilu on virkistäytymistä, mutta kaikenlainen virkistäytyminen ei kuitenkaan ole ulkoilua.

Virkistäytymisen käsite on saanut alkunsa työyhteisöissä. Virkistäytyminen on liitetty työkykyä ylläpitäviin, sekä mieltä ja ruumista uudistaviin (re-create) kokemuksiin. Virkistäytymisen kautta on työyhteisöissä pyritty parempiin työsuorituksiin ja työssä jaksamiseen. (Emt., 8)

Clawson ja Knetsch (1966, 6) käsittävät virkistäytymisen vapaa-aikana vapaasta tahdosta harjoitettavaksi aktiviteetiksi. Olennaisinta virkistäytymisessä on heidän mukaan asenne. Jos virkistäytymiseen liittyy pakon tai velvollisuuden tunnetta, kyse ei voi olla virkistäytymisestä. Myös Kraus (1971, 226) määrittelee virkistäytymisen ihmisen omasta vapaasta tahdosta lähteväksi ja vapaa-aikana harjoitettavaksi toiminnaksi. Virkistäytymisestä haetut tavoitteet hän näkee yksilön, ryhmän ja koko yhteiskunnan kannalta rakentaviksi ja hyväksyttäväksi. Hänen mukaansa nämä virkistäytymisen tavoitteet ovat tyytyväisyyden, mielihyvän ja muiden tunteellisten elämysten saavuttaminen, henkisten ja fyysisten voimavarojen rikastuttaminen sekä henkilökohtaisen ja sosiaalisen hyödyn tavoittelu.

2.1.3 LUONNON VIRKISTYSKÄYTTÖ

Luonnon virkistyskäyttö on käsitteenä hyvin lähellä ulkoilua. Molemmat viittaavat aktiiviseen toimintaan, joka tapahtuu juuri ulko-olosuhteissa. Arkikielessä luonnon virkistyskäytöllä ymmärretään lähinnä ulkona ja luonnossa liikkumiseen liittyvät toiminnot. (Karimäki 2004, 8)

Avatakseen luonnon virkistyskäytön käsitettä on Hallikainen (1990, 4) jakanut virkistyskäytön neljään periaatteelliseen pääryhmään. Nämä ovat liikuntaulkoilu (esimerkiksi suunnistus, hiihto) harrasteulkoilu (luontokuvaus, lintujentarkkailu), hyötyulkoilu (marjastus, sienestys, kalastus, metsästys) ja muu ulkoilu ja luonnon virkistyskäyttö (elämykset). Käytännössä nämä pääryhmät eivät ole täysin itsenäisiä, vaan menevät päällekkäin. Marjastuksen ja sienestämisen lomassa kohotetaan ehkä myös kuntoa ja tarkkaillaan maisemia.

2.1.4 LUONTOMATKAILU

Luonto on yksi tärkeimmistä matkailun yleisistä vetovoimakohteista. Matkailijat haluavat virkistäytymään alueille, joiden luonto on puhdasta ja siistiä, sekä ympäröivät maisemat kauniit. Luontomatkailukohteen vetovoimatekijöistä tärkeimpiä ovat muun muassa puhdas luonto, kauniit maisemat sekä vesistöjen läheisyys. (Silvennoinen, Tahvanainen & Tyrväinen 1998, 118–119, 122) Jos matkailukohteen luonnonympäristö heikkenee tai tuhoutuu, alue ei enää kiinnosta matkailijoita (Borg 1998, 7).

Luontomatkailun kirjo on laaja, sillä luontomatkailu on muutakin kuin erämaassa samoilua. Luontomatkailu voi toki olla omatoimista retkeilyä suhteellisen koskemattomassa luonnossa, jossa liikkuminen pohjautuu jokamiehen oikeuksiin. Toisaalta luontomatkailua on yhtäläillä oheispalveluilla varustetuilla reiteillä sekä alueilla liikkuminen ja ulkoileminen matkailutarkoituksessa. (Karimäki 2004, 9-10) Luontomatkailussa on tärkeää, että juuri luontoympäristöllä on merkittävä rooli lomakohteen valinnassa ja loman toteutumisessa. Luontomatkailun voisikin määritellä yleisesti yöpymisen sisältäväksi matkaksi, jonka tarkoituksena on osallistuminen johonkin ulkoiluun ja virkistäytymiseen liittyvään aktiviteettiin.

Tässä tutkimuksessa luontomatkailun käsitettä käytetään rinnan ulkoilun ja luonnonvirkistyskäytön kanssa. Koska osa Vepsän saaren asiakkaista viettää saarella vain muutaman tunnin, ei matkailullinen elementti täyty. Kuitenkin lähes puolet saarelle tulevista jäävät sinne useammaksi vuorokaudeksi. Näin ollen puolet saaren käyttäjistä on ulkoilijoita ja virkistysliikkuja, puolet enemmänkin luontomatkailijoita. Tämän vuoksi käsitteiden rinnakkainen käyttö on hyvin perusteltua.

2.2 Ulkoilu- ja virkistysalueet

2.2.1 ULKOILUALUEET SUOMESSA

Ulkoilu- ja virkistysalueilla tarkoitetaan erityisesti virkistykseen ja ulkoiluun varattuja, taajamarakenteen sisäisiä, tai taajamiin rajoittuvia alueita, sekä laajempia seudullisia ulkoilu- ja retkeilyalueita (Pouta & Heikkilä 1998, 2). Mikä tekee jostakin alueesta juuri ulkoilu- ja virkistysalueen? Virkistyskäytön kannalta luonnonympäristöjen (niin maa-, vesi- ja myös ilma-alueiden) fyysiset ja maisemalliset ominaisuudet vaikuttavat alueen soveltuvuuteen. Tietystä alueestahan voi tulla virkistyskohde vain, jos se on ominaisuuksiltaan sopiva virkistysalueeksi. Tavallisesta luonnonympäristöstä muodostuu ulkoilu- ja virkistyskohde vain kombinaationa luonnon ominaisuuksien, sekä ihmisen halukkuuden ja mahdollisuuksien kautta käyttää tiettyä aluetta virkistäytymistarkoituksiin. (Clawson & Knetsch 1966, 7) Ulkoilu- ja virkistys-alueen vetovoimaisuuteen vaikuttaa luonto-ominaisuuksien lisäksi myös se, miten ihminen on aluetta muokannut omiin tarpeisiinsa. Reittien opasteet, raivatut ja hoidetut polut sekä rakennetut taukopaikat ovat omiaan lisäämään alueen houkuttelevuutta.

Suomessa valtio ja kunnat ovat merkittävien ulkoilu- ja virkistysalueiden ylläpitäjä. Suurimpia ulkoilu- ja virkistysalueita ovat luonnonpuistot sekä kansallispuistot. Luonnonpuistoissa liikkuminen on rajoitettua, sillä niiden ensisijainen tehtävä on säilyttää alueen biologinen luonto. Kansallispuistot ovat sen sijaan perustettu palvelemaan juuri ihmisten tarpeita. Kansallispuistot toimivatkin usein laajoina (minimikoko 1000 ha) ulkoilu- ja retkeilyalueina. Kansallispuistot sijaitsevat kokonaan valtion mailla. (Rajaniemi 2003)

Luonnon virkistystarjonnan tietojärjestelmän (LUOVI) mukaan Suomessa on kaikkiaan 691 kappaletta erityyppisiä virkistysalueita. Kaikki kunnat eivät ole vielä päivittäneet tietojaan tietokantaan, joten virkistysalueiden todellinen määrä lienee huomattavasti korkeampi. Edellä mainituista ulkoilu- ja virkistysalueita on 194. Loput ovat muun muassa erämaa-alueita, kansallispuistoja sekä lähiliikuntapuistoja. Ulkoilureittejä on LUOVI -tietokantaan talletettu koko maan osalta yhteensä 5260 kappaletta. Ulkoilureittejä kulkee siis Suomessa useita kymmeniä tuhansia kilometrejä. (LUOVI -tietokanta 2004) Ei siis ole ihme, jos suomalaiset ovat aktiivista ulkoilukansaa. Tarjonnan puutteesta ulkoilun harrastaminen tuskin ainakaan jää kiinni.

Pienempiä ulkoiluun ja virkistäytymiseen tarkoitettuja alueita löytyy runsaasti kaupunkien ja kuntien taajamien läheisyydestä ja sisältä. Ulkoilureitit palvelevat maksuttomina kuntalaisia ympärivuoden – talvisin hiihtolatuina ja muina aikoina lenkkipolkuina. Taajamissa ulkoilijoita palvelevat varsinaisten ulkoilureittien lisäksi myös kevyen liikenteen väylät. Liikuntapaikkapalvelut ja kansalaisten tasa-arvo tutkimuksen (Suomi 2000, 53) mukaan aikuisväestön keskuudessa käytetyin liikuntapaikka olivat juuri ulkoilutiet ja kevyen liikenteen väylät.

2.2.2 JOKAMIEHENOIKEUDET

Vaikka Suomessa valtio ja kunnat ylläpitävät laajaa ulkoilu- ja virkistysalueiden verkkoa, ainutlaatuisen suomalaisesta ulkoilukulttuurista tekevät jokamiehen-oikeudet. Jokamiehenoikeus on tärkeä maankäyttöön liittyvä oikeus, jollainen Suomen lisäksi on lähes samanlaisena myös Norjassa ja Ruotsissa. Sen sijaan muualla maailmassa vastaava toisen omistaman maan käyttöoikeus poikkeaa enemmän tai vähemmän meillä omaksutusta käytännöstä. Jokamiehen oikeudet lienevät yksi syy siihen, että suomalaiset ovat kansainvälisissä vertailuissa aktiivisimpia ulkoilijoita ja luonnossa liikkujia. (Vuolle & Oittinen 1994, 9; 37)

Maa-alueilla jokamiehenoikeus sisältää oikeuden liikkua jalan, hiihtäen tai pyöräillen luonnossa muualla kuin piha-alueilla tai sellaisilla pelloilla ja viljelmillä, jotka voivat vahingoittaa kulkemisesta. Moottoriajoneuvojen käyttäminen luonnossa ilman

maanomistajan lupaa ei kuitenkaan kuulu jokamiehenoikeuksien piiriin. Jokamiehen oikeuteen sisältyy oikeus oleskella tilapäisesti siellä, missä liikkuminenkin on sallittua. Satunnaisella liikkujalla on myös oikeus poimia maastosta marjoja, sieniä ja rauhoittamattomia kukkia. Nuotion teko ilman maanomistajan lupaa on sallittu vain pakottavasta tarpeesta, kuten eksymistilanteessa. (Vuolle & Oittinen 1994, 17–20) Järjestetty joukkoliikunta, kuten suunnistus- ja hiihtokilpailut eivät kuulu jokamiehen oikeuksiin, vaan vaativat aina maanomistajan luvan (Kinnunen & Riekkinen 1985, 42). Samoin elämysliikunnan toteuttaminen yritystoimintana vaatii aina asianomaiset luvat.

Jokamiehenoikeuksista ja niihin liittyvistä velvoitteista ei ole säädetty yhtenäisesti Suomen lainsäädännöllä. Ne perustuvat pitkälti vuosien saatossa muotoutuneeseen kirjoittamattomaan maantapaan, osittain lainsäädäntöön ja joiltakin osin myös rikoslain säännöksiin. Oikeus ympäristöön ja siellä liikkumiseen kuuluu jokaisen perusoikeuksiin. (Vuolle & Oittinen 1994, 15–16)

2.3 Suomalaiset ulkoilu- ja virkistysliikkujina

Suomalaisten retkeily ja luonnon virkistyskäyttö ei juuri eroa historialtaan muista maista. Kuten useimmissa maissa, niin myös Suomessa luontoretkeily on saanut alkunsa yläluokan virkistysmuodosta, ”herrasväen kesäretkistä”. Omien retkiensä lisäksi herrasväki järjesti myös rahvaalle kesäjuhlia, joiden tarkoituksena oli retkeilyn ja liikunnallisten harrastusten tuominen lähelle kansaa. (Sievänen 1995, 14) Suomessa ulkoilu ja luonnossa liikkuminen ovat aina olleet olennainen osa suomalaista kulttuuria. Metsää on hyödynnetty elannon hankkimisessa sekä virkistyskäytössä monin eri tavoin. Jokamiehenoikeudet ovat taanneet Suomessa vapaan luonnossa liikkumisen oikeuden kaikille kotipaikkaan tai varallisuuteen katsomatta.

Tutkimusten valossa luonnon virkistyskäyttö on lisääntynyt niin Suomessa kuin muuallakin maailmassa 1900-luvun puolivälin jälkeen huomattavasti. Merkittävimpiä syitä tähän ovat olleet liikenneyhteyksien kehittyminen ja lisääntynyt vapaa-aika. Lyhyempi työviikko ja pidentyneet lomat ovat yleensäkin mahdollistaneet matkailun ja

myös luonnon virkistyskäytön lisääntymisen. Myös lisääntynyt terveystietoisuus on omalta osaltaan lisännyt ulkoilun harrastamista. (Clawson & Knetsch 1966, 5)

Toisaalta myös tarve ulkoilulle on lisääntynyt. Yhä useampi suomalainen tekee nykyään toimistotyötä. Päivittäinen ulkoilussa työskentely on merkittävästi vähentynyt juuri toimistoihin siirtymisen johdosta. Työ ei nykyään ole fyysisesti enää niin kuormittavaa, mutta rasittaa silti tuki- ja liikuntaelimestöä usein hyvin yksipuolisten työasentojen vuoksi. Tämä arkisesta liikkumisesta vieraantuminen ilmenee uusina ongelmina ihmiskehossa. (Karimäki 2004, 12)

Onneksi suomalaiset ovat aktiivisia ulkoilun harrastajia. Luonnon virkistyskäyttö 2000-tutkimuksen mukaan lähes jokainen suomalaisista harrastaa ainakin jonkin verran ulkoilua. Monille ulkoilu on merkittävä osa elämää, jopa elämäntapa. Ulkoilu on kaikenikäisten suomalaisten harrastus. Nuorimmat (15-24v.) ulkoilevat lähes yhtä aktiivisesti kuin vanhemmat ikäryhmät. Poikkeuksen tekevät kaikkein vanhimpien ikäryhmä, jossa ulkoilua harrastaa vain runsas 88 prosenttia. Toisaalta ne ikääntyneet, jotka ulkoilevat, ulkoilevat paljon. (Pouta & Sievänen 2001, 32)

SLU:n teettämän Liikuntatutkimuksen perusteella kävelylenkkeily on suomalaisten suosituin liikuntaharrastus. Sitä harrastaa aikuisväestön keskuudessa jopa lähes kaksi miljoonaa suomalaista. Toiseksi harrastetuin laji on pyöräily, ja hiihto on listalla kolmantena – kummatkin lähes miljoonalla harrastajalla. Listan kärki kertoo ulkoilun harrastamisen olevan vahvasti suomalaisten mieleen. (Liikuntatutkimus 2001–2002) Hyvin samankaltaisia tuloksia suomalaisten liikunnan harrastamisesta on saanut myös Suomi (2000, 195) omassa tutkimuksessaan Liikuntapaikkapalvelut ja kansalaisten tasa-arvo. Suosituimmat liikuntamuodot Suomen tutkimuksessa olivat kävely- ja juoksulenkkeily, pyöräily ja uinti.

Suomalaisten ulkoilukäyttäytymiseen tarkemmin pureutuu edellä mainittu Luonnon virkistyskäyttö 2000-tutkimusraportti. Tavallisin ulkoiluharrastus on kävely. Erityisesti iäkkäämmät ihmiset harrastavat kävelyä. Myös pyöräily on hyvin suosittu ulkoiluharrastus. Muita suosittuja ulkoiluharrastuksia suomalaisten keskuudessa ovat mökkeily sekä marjastus. Juuri mökkeilijät harrastavat usein myös marjastusta, sienestystä ja kalastusta. Mökkeily on erityisesti kaupunkilaisten ja koulutettujen

harrastus. Luonnonvesissä uintia harrastaa kaksi kolmesta suomalaisesta eli lähes yhtä usea kuin kävelyäkin. Toisin kuin kävelyssä, uinti on erityisesti nuorten suosiossa. Veneilyä ja kalastusta tutkimuksen mukaan harrastaa noin joka toinen suomalainen. Tyypillisimmin liikutaan soutuveneellä tai pienmoottoriveneellä. Kalastusmuodoista suosituin on onkiminen. Talvisin suomalaiset myös pilkkivät ahkerasti. Talvilajeista kuitenkin kaikkein suosituin on maastohiihto. Lähes 40 prosenttia suomalaisista hiihtää talvisin. Naiset ja miehet ovat yhtä innokkaita hiihdon harrastajia, mutta ikäryhmiä tarkasteltaessa keski-ikäiset erottuvat muita aktiivisimpia. (Pouta & Sievänen 2001, 35–39)

Kesämökki, huvila, mummonmökki, erämaja tai hirsilinna – mökkeilyn ”harrastaminen” vaatii aina jonkinlaisen rakennuksen. Kesämökin omistaa kuitenkin vain noin joka seitsemäs kotitalous eli 15 prosenttia perheistä. Mökkeilymahdollisuuksia parantaa kuitenkin se, että kesämökki on usein koko lähisuvun käytössä. Mökkeilyä harrastaakin runsaat puolet suomalaisista. Omien mökkien lisäksi vierailaan ystävien ja sukulaisten mökeillä sekä vuokramökeillä. Yleensä mökillä käydään kolmesta neljään kertaan vuodessa. Tyypillisesti mökillä vietetään aikaa joko vain muutama päivä tai sitten kerralla ollaan kauemmin, yleensä noin 2 viikkoa. Lapset ja nuoret harrastavat mökkeilyä suhteessa enemmän kuin vanhemmat ikäluokat. Mökkeilyä harrastavat lapset ja nuoret viettävät mökillä keskimäärin aikaa 19 päivää, kun taas vanhin ikäluokka (65–74-vuotiaat) jopa 63 päivää. Mökkeilyyn osallistuvien suhteellinen osuus siis pienenee ikävuosien myötä, mutta mökillä vietetty aika taas kasvaa. (Sievänen & Pouta 2002, 177–182)

Koska läheskään kaikilla suomalaisilla ei ole mahdollisuutta vieraila omalla tai sukulaisten ja ystävien mökeillä, on erittäin tärkeää ylläpitää myös vuokramökkien verkostoa. Usein yksityiseltä sektorilta vuokratut mökit ovat kuitenkin erittäin kalliita, eikä pienituloisilla ole niihin useinkaan varaa. Kuntien ylläpitämät, muun muassa mökkeilyyn tarkoitettut virkistysalueet tarjoavat näin myös heille mahdollisuuden harrastaa mökkeilyä.

Luonnon virkistyskäyttö 2000 tutkimuksen tulokset tukevat väitettä, jonka mukaan ulkoilun yhteys hyvinvointiin on selkeä. Yksilön hyvinvoinnin kannalta ulkoilun hyödyt liittyvätkin luonnossa tapahtuvien toimintojen tuottamiin kokemuksiin,

luonnosta saataviin elämyksiin ja ulkoilun tarjoamiin mahdollisuuksiin ylläpitää sosiaalisia suhteita tai nauttia omasta rauhasta. Ulkoilun hyvinvointivaikutuksissa on usein kyse subjektiivisesti koetuista hyödyistä ja kokemuksista, eikä niinkään mistään objektiivisesti mitattavista vaikutuksista. Kyselyyn vastanneiden mukaan viimeisin ulkoilukerta oli eniten piristänyt, virkistänyt ja tuottanut hyvää mieltä. Myös ulkoilun rentouttava ja rauhoittava vaikutus oli koettu suureksi. Yleisiä olivat myös kokemukset ulkoilun vaikutuksista terveyteen ja kunnon ylläpitoon. Todellisuudessa on kuitenkin vaikea ratkaista, kumpi vaikuttaa enemmän: vaikuttaako ulkoilu enemmän subjektiiviseen hyvinvointiin vai jo vallitseva hyvinvoinnin taso ulkoiluun ja sitä kautta myös ulkoilukokemuksiin? (Paronen 2001, 100–107)

2.4 Ulkoilu- ja virkistysliikunta Turussa

2.4.1 ULKOILUALUEET TURUSSA

Kaupunkiympäristö eroaa elinympäristönä maaseudusta. Myös liikuntaympäristönä iso kaupunki on toisenlainen kuin maaseutu tai pienemmät kunnat. Kaupungeissa liikuntamahdollisuudet ovat etenkin rakennettujen liikuntapaikkojen osalta kattavat ja varmasti monipuolisemmat kuin pienissä maaseutukunnissa. Kuitenkin jalankulkijat ja pyöräilijät jäävät kaupunkiympäristössä helposti altavastaaajiksi, ja myös luontoliikunnan mahdollisuudet yltävät harvoin maaseudun tasolle. Näin on myös Turussa. (Zacheus ym. 2003, 44–45)

Turun maantieteellisellä sijainnilla on kuitenkin myös vahvuutensa. Maailman kauneimmaksi sanotun saariston kupeessa sijaitsevalla kaupungilla on tarjota ulkoilun ja luontoliikunnan ystäville upeat harrastusmahdollisuudet. LUOVI -tietokannan mukaan ulkoilu- ja virkistysalueita Turusta löytyy kaikkiaan viisitoista. Erilaisia virkistyspaikkoja on tarjolla 27. Ulkoilureittejä on tietokantaan eritelty 73 kappaletta ja niiden yhteenlaskettu kilometri määrä nousee useaan sataan kilometriin. Luontopolkuja näistä noin 40 kilometriä ja heikoista talvista huolimatta latuja kunnostetaan mahdollisuuksien mukaan yli 60 kilometriä. Liikuntavirasto onkin viimevuosina kunnostautunut hiihtolatujen ylläpitäjänä ajamalla muun muassa jäähalleista kertyvää jäähilettä latu-urille (Zacheus ym. 2003, 53). Aurajoki sekä upea saaristo tarjoavat

melonnan ystäville muutamia reittejä levähdyspaikkoineen. Uimarantoja Turusta löytyy kahdeksan, joista neljää kunnossa pidetään myös talvisin avantouinnin harrastajien voimin. Turun kaupunki ylläpitää lisäksi kolmea ulkoilu- ja virkistysaarta. Vepsä, Maisaari ja Pähkinäinen tarjoavat ulkoilun ja mökkeilyn ystäville merellisiä mahdollisuuksia. Saaret ovat auki kesäkaudella ja niihin on mahdollisuus kulkea joko omalla veneellä tai säännöllisesti kulkevalla vesibussilla. (LUOVI-tietokanta 2004; Turun kaupungin liikuntavirasto 2004)

2.4.2 TURKULAISET ULKOILU- JA VIRKISTYSLIIKKUJINA

Turkulaisten liikuntatottumuksia on selvitetty teoksessa Kaupunkilaisten liikunta ikäpolvittain – turkulaisten liikuntatottumukset 2000-luvun alussa (Zacheus ym. 2003), jonka pohjana toimii pääasiallisesti vuonna 2000 kerätty laaja kyselyaineisto. Yleisesti ottaen voi sanoa, ettei turkulaisten liikunnan harrastaminen juurikaan eroa koko maan keskiarvoista. Edellä mainitun tutkimuksen tulokset ovat hyvin pitkälti samansuuntaisia kuin esimerkiksi valtakunnallisen SLU:n teettämässä Liikuntagallupissa sekä Suomen (2000) tutkimuksessa Liikuntapaikkapalvelut ja kansalaisten tasa-arvo.

Turkulaisista lapsista (7–15 -vuotiaat) ja nuorista (16–25-vuotiaat) yli 95 prosenttia ilmoittaa harrastavansa liikuntaa vapaa-ajallaan. Tarkempi tarkastelu kuitenkin osoittaa, että terveytensä kannalta riittävästi liikkuu kuitenkin vain vajaa puolet, sillä enemmän kuin joka toinen turkulaisnuori tai -lapsi liikkuu 1-2 kertaa viikossa tai harvemmin. Tyypillisimmin lapset liikkuvat urheiluseuroissa. Kolmea tärkeintä liikuntaa järjestävää tahoa kysyttäessä nousee urheiluseurojen ohella esiin myös oppilaitokset, sekä liikkuminen yksin ja omaehtoisesti ryhmässä. Nuorilla tärkein liikkumismuoto on yksin. Urheiluseurojen merkitys on vain kohtalainen. Lasten eniten harrastamat liikuntamuodot ovat hyvin samankaltaiset kuin SLU:n Liikuntagallupissa. Listan kärjessä ovat molemmissa jalkapallo, pyöräily ja uinti. Muita listalla kohtalaisen korkealle nousseita ulkoiluharrastuksia ovat luistelu, lenkkeily ja kävely. Hiihtoa harrastaa turkulaislapsista ja nuorista tutkimuksen perusteella vain 9 prosenttia, kun koko maan osalta hiihto on neljänneksi suosituin liikuntamuoto 195 000 harrastajalla. Nuorten suosimat harrastukset seuraavat samaa kaavaa. Kävelylenkkeily, pyöräily ja uinti ovat listan kärjessä aivan kuten aikuisten (19–65-vuotiaat) liikuntagallupissa.

Luonnon ja ulkoilun merkitys on kuitenkin suuri turkulaisten lasten ja nuorten liikunnan harrastamisessa. Liikunnan harrastamista innoittavana tekijänä lapsista 40 ja nuorista lähes 60 prosenttia pitää ”kosketusta luontoon”. Tärkeimmiksi tekijöiksi kummatkin ryhmät kokevat terveyden ja hyvän kunnon sekä rentoutumisen ja virkistymisen. (Zacheus ym. 2003, 66–82; Liikuntagallup 2001–2002: Lapset ja nuoret; Liikuntagallup 2001–2002: Aikuisliikunta)

Turkulaiset aikuiset harrastavat aktiivisesti liikuntaa, mutta heidän harrastamansa liikunta on kevyttä eikä täytä useinkaan terveyden ylläpitämäksi annettuja suosituksia. Kuntoliikuntalajit kuten kävely, pyöräily ja uinti ovat lajeista suosituimpia. Myös luontoliikunnan osuus on kohtalainen, sillä joka kolmas työikäinen ilmoittaa harrastavansa luontoliikuntaan liittyviä lajeja. Erityisesti turkulaiset miehet ovat aktiivisia marjastajia. Luonnon ja sen tarjoamien liikuntamahdollisuuksien merkitys turkulaiselle aikuisväestölle on suuri. Yli 80 prosenttia työikäisistä kokee luonnon liikuntaharrastusta innoittavana tekijänä ja ikääntyneistä (61–75-vuotiaat) lähes 90 prosenttia. Muutenkin ulkoilu ja luontoliikunta ovat erityisesti vanhemman väestön mieleen. Kävely on ikääntyneiden suosituin liikuntamuoto, mutta hyvänä kakkosena yhdessä pyöräilyn kanssa on marjastaminen ja sienestäminen. (Zacheus ym. 2003, 111–127, 139, 159–177 ; Liikuntagallup 2001–2002: Aikuisliikunta) Ulkoiluharrastusten vahvaa kasvavaa asemaa Turussa tukee myös Liikuntaviraston vuoden 2003 toimintakertomuksesta ilmenevät tilastolliset luvut. Saarten ja ulkoilualueiden kävijämäärät ovat nousseet tuntuvasti edellisestä vuodesta. Vuonna 2002 yöpymisvuorokausia kirjattiin 14 615 ja vuotta myöhemmin 16 267. Tilastollista lisäystä on 1 652 yöpymisvuorokautta, joka on noin kymmenen prosentin luokkaa. (Turun kaupungin liikuntaviraston toimintakertomus 2003, 19)

3. SAARISTOKOHTTEEN ERITYISPIIRTEET ULKOILU- JA VIRKISTYSKÄYTÖSSÄ

Pieni, idyllinen saari, alle tunnin merimatkan päässä kaupungista ei voi olla houkuttelematta ulkoilijoita aurinkoisena kesäpäivänä. Saaristossa sijaitsevien ulkoilu- ja virkistysalueiden hoito ja ylläpito eivät kuitenkaan ole yksinkertaista. Monet mantereella sijaitsevista ulkoilu- ja virkistysalueista tutut ohjeet, säännöt ja käytännöt pätevät myös saarilla. Sijainti meren keskellä tuo kuitenkin eteen monia kysymyksiä ja pulmia, joita maalla ei tarvitsisi ratkaista.

Matkailun yleisistä vetovoimakohteista luonto on yksi tärkeimmistä. Matkailijat sekä ulkoilijat haluavat virkistäytymään alueille, joiden luonto on puhdasta ja siistiä, sekä ympäröivät maisemat kauniit. Luontomatkojen vetovoimatekijöistä tärkeimpiä ovat niin ikään puhdas luonto, kauniit maisemat sekä vesistöjen läheisyys. (Silvennoinen, Tahvanainen & Tyrväinen 1998, 118–119, 122) Saaristossa sijaitsevassa ulkoilu- ja virkistysalueessa suuri merkitys on merellä. Kauas avautuvat ulapat tarjoavat virkistyjälle ainutkertaisen kauniit maisemat. Jääkauden muovaamat jylhät kalliot, saariston rakennusten kulttuurihistoriallinen idylli sekä etäisen sijainnin tuoma hiljaisuus ovat saariston omia menestystekijöitä, joita ei muualta löydä. (Vuorinen 2002, 69–72) Meren läheisyys tarjoaa matkailijoille ja ulkoilijoille lisää mahdollisuuksia myös virkistäytymiseen. Uiminen luonnon vesissä, melominen, soutaminen, veneily ja kalastaminen (Raatikainen & Forsström 1992, 114) sekä talvella pilkkiminen ja luistelu vain muutamia esimerkkejä mainitakseni.

Saavutettavuus lienee saaristossa sijaitsevan ulkoilu- ja virkistysalueen ensimmäinen ongelma. Saareen ja saaresta pois kulkeminen vaatii yleensä veneen tai vastaavan. Pienille saarille sekä ulkosaaristossa sijaitseville saarille on harvemmin rakennettu siltaa, eivätkä lossitkaan kulje kuin lähimpien pääsaarten välillä. Oman veneen omistajat pääsevät kyllä saarilla liikkumaan oman aikataulunsa mukaan kelirikkoaikaa lukuun ottamatta, mutta muiden saarelle tulijoiden on turvauduttava yhteysaluksien ja vesibussien vuoroihin.

Kesä on saaristossa matkailijoiden sesonkiaikaa. Meriveden pintalämpötila jää heinäkuussakin vain noin 15 asteeseen, mikä on sisävesiä huomattavasti alhaisempi.

Meri säilyy jäättömänä noin puolitoista kuukautta sisävesiä kauemmin eli puolesta vuodesta yhdeksään kuukauteen. (Raatikainen & Forsström 1992, 117) Saaristossa kelirikko kausi estää ulkoilu- ja virkistysalueiden ympärivuotisen käytön. Hyvien talvien aikana jääkerros vahvistuu kuitenkin niin kantavaksi, että se mahdollistaa turvallisen liikkumisen jäällä. Talvikäyttöä ajatellen usean Saaristomeren saaren kohtalona on niiden sijainti, sillä ne sijaitsevat läpi talven avoinna olevien laivaväylien keskellä. Näin on myös tutkimuskohteena olevan Vepsän saaren kohdalla.

Merellinen sijainti vaikuttaa myös kaikkeen saarella tapahtuvaan toimintaan. Yleensä kaikki mitä saarella tarvitaan, on kuljetettava sinne meriteitse mantereelta. Tämä vaikuttaa erityisesti saarella tehtäviin rakennus- ja kunnostustöihin. Kaikki rakennustarpeet ja koneet on kuljetettava saareen ja myös sieltä pois. Sama ongelma koskee saarilla harjoitettavia palveluelinkeinoja, kuten kioski- ja ravintolatoimintaa. Koska lähes kaikki on saareen hankittava muualta, ei paikallisuuden suosimisen tärkeyttä voi turhaa korostaa (Lindqvist 2002, 136).

Kuljetuksien lisäksi suurimpia ongelmia on saaristossa rakennuttaa ja ylläpitää toimiva jäte- ja vesihuolto. Nykytekniikalla ei enää ole ongelma liittää saaria kaupungin sähköverkkoon, sillä kaapelit kulkevat ongelmitta merenpohjassa. Myös vesijohtojen sekä jätevesiputkien kohdalla saadaan nykytekniikalla toimivia systeemejä. Ulkoilu- ja virkistysalueilla syntyy yleensä jätettä, joka vaatii jatkokäsittelyä. Myös niillä syntyvä jäte on saarilta kuljetettava pois aivan kuten maalla sijaitsevilta alueiltakin. Toimiva jätehuolto on ehto saaren kestäväälle käytölle. Vain toimivan jätehuollon avulla pystytään saari käytöstä huolimatta säilyttämään puhtaana ja houkuttelevana. Jos matkailukohteen luonnonympäristö heikkenee tai tuhoutuu, alue ei enää kiinnosta matkailijoita. (Borg 1998, 7) Useat lait onneksi säätelevät ulkoilu- ja virkistysalueilla sekä merellä tapahtuvaa toimintaa (Katso esim. Pidä saaristo siistinä ry 2002). Tekniikka ei liene enää nykyään ongelmana saariston ympäristönkysymysten ratkaisemiseen, vaan usein ainoa ongelma on rahan ja tahdon puute.

Vaikka kuljetukset sekä vesi- ja jätehuolto saataisiin saareissa toimimaan, on edessä vielä muitakin ratkaistavia pulmia. Yksi merkittävimmistä on saaren kantokyky. Ekologinen kantokyky eli luonnon kyky uusiutua ja kestää räsitystä on erittäin merkittävä tekijä puhuttaessa tietyn alueen kestävästä kehityksestä ja alueen

tulevaisuudesta. Mikäli luonto huomioidaan riittävästi suunnittelussa, tulee se säilymään vetovoimatekijänä myös tulevaisuudessa. Luonnon kantokyky tulee selvittää suunniteltaessa tietyille alueille virkistystoimintaa. Eri metsätyyppien kulutuksen kestävyudessa on eroja. Tämä huomioiden pystytään saarella liikkumista ja majoittumista ohjaamaan kestävämmille paikoille. Erityisesti telttailu on kovin kuluttavaa luonnon kasvillisuuden kannalta. Opastetut polut ohjaavat alueella liikkumista. Kun polkuja on olemassa, ihmiset niitä myös todistetusti käyttävät. Näin herkäät luontoalueet saavat kasvaa rauhassa. Jyrkät rinteet, karut rantakalliot sekä kosteat rantaniityt ovat saaristossa kulutukselle kaikkein alteimpia. (Saukkonen 1991,2-3; Jämbäck 1996, 144–150, 158–160) Luonnonsuojelulain (1096/1996) perusteella merkittävimpiä suojeltavia ja rauhoitettavia kohteita saaristossa ovat lintujen pesimäluodot, merenrantaniityt sekä katajakedot.

Ekologisen kantokyvyn lisäksi on ratkaistava alueen sosiaalinen kantokyky. Siihen ei ole olemassa kuitenkaan yhtä oikeaa vastausta. Joku tulee hakemaan saaristosta hiljaisuutta ja rentoutumaan, toinen haluaa aktiviteetteja ja sosiaalista kanssakäymistä. Kaikkia osapuolia on hankala miellyttää. Ulkoilu- ja virkistyspalveluita suunniteltaessa on pohdittava millaiselle kohderyhmälle ja minkälaisia palveluita halutaan tarjota. Sosiaalisen kapasiteetin ylittämistä voidaan ehkäistä ainakin majoitustilojen rajallisella tarjonnalla sekä laituripaikkojen määrällä. Henkilökohtainen kokemus ja asenne kuitenkin ratkaisevat, miten asiakas sosiaalisen tilan kokee. (Vuorinen 2002, 75–77)

Matkailijoiden tulo saaristoon ei kuitenkaan aina miellytä kaikkia. Virkistys- ja matkailutoiminta aiheuttaa yleensä keskustelua ja erimielisyyksiä paikallisen väestön kanssa. Matkailijoista koetaan yleensä olevan vain haittaa. Erityisesti melu sekä luontoon kohdistuvat rasitukset ovat saaneet paikalliset vastustamaan alueen matkailutoimintaa. Toisinaan saaristolle luontaiset elinkeinot, kuten kalankasvatus voi kärsiä matkailuyrityksen nousemisesta viereen ja päinvastoin. Yhteistyöllä ja paikalliset erityistarpeet huomioimalla voidaan virkistys- ja matkailupalveluilla vaikuttaa positiivisesti myös paikallisten asukkaiden elämään. (Hellén 2002, 56–60; Vuorinen 2002, 68–70)

4. TUTKIMUSMENETELMÄT

Tutkimuksessa päädyttiin useamman aineistonhankintamenetelmän käyttöön, sillä tutkittavasta kohteesta haluttiin saada mahdollisimman monipuolista ja kattavaa tietoa. Erityisesti useamman intressitahon (=asiakkaat, kaupunki, yrittäjät) olemassaolo johdatteli eri tutkimusmenetelmien käyttöön. Usean tutkimusmenetelmän yhtäaikaisella käytöllä pyrittiin saamaan syvällisempää ja laadukkaampaa tietoa tutkimuskohteena olevasta saaresta ja sen toiminnoista.

Tutkimuksen empiirisessä osassa käytettiin neljää eri aineiston hankintamenetelmää; havainnointia, kyselyä, piirustuksia ja haastatteluja. Näin tutkimusaineistoksi kertyi sekä kvantitatiivista ja kvalitatiivista aineistoa. Kerätystä materiaalista erityisesti piirustukset ja haastattelut edustavat kvalitatiivista, kyselyt kvantitatiivista aineistoa. Kvalitatiivisen ja kvantitatiivisen aineiston yhtäaikaisella käytöllä voidaan parhaimmillaan saavuttaa varsin mielenkiintoisia tutkimuksia. Tällaista useiden tutkimusmenetelmien rinnakkaista käyttöä kutsutaan menetelmätriangulaatioksi. Periaatteen käyttöä voidaankin perustella kattavamman kokonaiskuvan saamisella tutkittavasta kohteesta ja tutkimuksen luotettavuuden lisäämisellä. Triangulaatiolla on myös vastustajansa. Tieteenfilosofisesti ajatellen voidaan sen katsoa johtavan käsitteellisiin sekaannuksiin. Eri menetelmät saattavat tulkita tutkimuskohdetta eri tavoin. Käytännön empiriaa ajatellen se on kuitenkin käypä tutkimustapa. (Eskola & Suoranta 1999, 70–72) Koska tämän tutkimuksen yhtenä tarkoituksena on tuottaa nimenomaan käytännön tietoa, ei triangulaation käytön voida katsoa aiheuttaneen tieteenfilosofisia ongelmia.

4.1. Havainnointi

Vepsän saaresta kerättiin tutkimuksen alkuvaiheessa mahdollisimman paljon tietoa. Tämä tieto pohjautui muun muassa arkistoihin, tilastoihin sekä saaren esitteisiin ja karttoihin. Valtaosa saarta koskevasta materiaalista oli vanhentunutta. Näin kirjallisen materiaalin pohjalta saaresta saadut tiedot olivat sen verran ristiriitaisia, että luotettavan

esiymmärryksen saamiseksi tutkimuskohteesta päätettiin tietoja täydentää havainnoimalla saarta ja sen palveluja.

Kevään ja kesän aikana vierailin saarella useita kertoja ja täydensin kirjallisen materiaalin pohjalta kerättyjä tietoja saaresta ja sen palveluista. Vepsän saari oli entuudestaan kovin vieras, vaikka olinkin asunut 20 vuotta Turussa. Muistan vierailleen saarella ainoastaan yhden kerran ennen kesää 2004, jolloin tutkimuksen empiirinen aineisto kerättiin. Vietin saarella pienenä koululaisena luokkaretkipäivää 1990-luvun alussa. Tiesin saaren siis entuudestaan. Se ei kuitenkaan ollut minulle niin tuttu, että objektiivisuus havainnoinnissa olisi liiemmin kärsinyt. Onhan havainnoinnin avulla kerätty aineisto aina tutkijan oma versio tutkittavasta kohteesta. Havainnoimalla saatiin kuitenkin tutkimuskohteesta ajankohtaista tietoa. (Hirsjärvi ym. 2001, 200–201)

Havainnointia ja esitiedon keräämistä helpottamaan otettiin työvälineeksi matkailutuotteen moduulimalli. Moduulimallin katsottiin selkeyttävän tiedon keräämistä ja tekemän siitä loogista. Mallin avulla pystyttiin järjestelmällisesti keräämään kaikki oleellinen tieto ajatellen saaren kehittämistä.

4.2. Asiakastyytyväisyyskysely

Kehittämissuunnitelman taustalla kantavana teemana on asiakaslähtöisyys. Vepsää halutaan kehittää nimenomaan saaren käyttäjien tarpeisiin ja toiveisiin pohjautuen. Lomasesongin 2004 aikana saaren käyttäjiltä kerättiin palautetta, mielipiteitä ja kehittämisehdotuksia laajahkon kyselylomakkeen avulla (kyselylomake liitteenä, liite 1.). Kyselylomakkeella pyrittiin selvittämään saaren käyttäjien kokemuksia ja näkemyksiä niin Vepsän palveluista, vetovoimaisuudesta kuin puutteista ja epäkohdistakin.

Kysely toteutettiin survey-tyyppisenä lomakekyselynä. Kyselylomakkeen käyttöön päädyttiin suuren tutkimusjoukon vuoksi. Kyselyllä haluttiin tavoittaa mahdollisimman suuri joukko saaren asiakkaista. Kyselylomakkeita kerättiin saarella koko lomasesongin ajan, kesäkuun puolestävälstä elokuun loppuun. Kyselyyn ovat voineet vastata kaikki halukkaat, sillä kyselylomake on ollut vapaasti täytettävissä saaren

kioski- ja toimistorakennuksessa. Tällä tavoin järjestetyssä kyselyssä ongelma lienee se, että kyselyllä tavoitetaan vain ne henkilöt, jotka jo vierailevat saarella. Kehittämistyön kannalta olisi ollut hedelmällistä myös kuulla niitä, jotka eivät Vepsän saarta syystä tai toisesta vielä käytä. Nämä syyt olisivat voineet toimia myös kehittämistyön lähtökohtana. Vepsää halutaan kuitenkin kehittää sen vahvuuksista käsin. Ihmiset, jotka käyvät saarella vuodesta toiseen, ja miksei ensikertalaisetkin, tuntevat saaren puutteet ja heikkoudet, mutta myös sen vahvuudet parhaiten.

Vepsän saaresta on aikaisemminkin kerätty palautetta kyselyn muodossa. Asiakastyytyväisyyskyselyn pohjana käytettiin saarella vuonna 1994 toteutettua kyselyä sekä Metsäntutkimuslaitoksen ulkoilualueille tarkoitettua kyselylomakkeen mallipohjaa. Tästä asiakaskyselystä tehtiin kuitenkin tarkoituksella hieman aikaisempaa kyselyä laajempi. Laajemman kyselyn ongelmana saattaa olla, että se karsii kyselyyn osallistujia. Kyselyllä haluttiin kuitenkin saada enemmän hieman laadukkaampaa ja syvällisempää tietoa, kuin paljon pinnallista tietoa. Vastauksia kertyi kesän aikana yhteensä 140 kappaletta. Tätä voidaan pitää osoituksena siitä, että vastaajat olivat kokeneet Vepsän saaren kehittämisen tärkeäksi tai ovat muuten halunneet antaa palautetta (Erkkonen 1998, 81; Alkula ym. 1999, 67). Asiakkaita motivoitiin vastaamaan kyselyyn arpomalla osallistujien kesken kahden vuorokauden mökkiloma Vepsän saarella.

Kyselylomake oli muodoltaan puolistrukturoitu sisältäen sekä avoimia että monivalintakysymyksiä. Kyselylomakkeen ensimmäiset kysymykset koskivat vastaajan taustatietoja. Demografiset tiedot päätettiin sijoittaa heti tutkimuksen alkuun, jotta ensimmäisiin kysymyksiin vastaaminen koettaisiin helppona. Toisaalta henkilökohtaisten tietojen utelu heti kyselyn alussa saatetaan kokea myös työkeänä. Demografisten kysymysten sijoittamista heti tutkimuksen alkuun puolsi myös viimeiselle sivulle laitettu yhteystietolappu arvontaa varten. Näin yhteystiedot ja demografiset tiedot eivät olleet kyselyssä peräkkäin. Kyselyn toinen osa koski vastaajan vierailua saarella. Kysymyksillä selvitettiin muun muassa, millä kulkuneuvolla vastaaja oli saareen tullut, kuinka kauan hän oli siellä viettänyt ja mitä hän oli saarella tehnyt. Saarella käyntiä koskevista kysymyksistä noin puolet käsitteli saarta ja sen palveluita sekä erityisesti niiden kehittämistä. Vepsän saaresta luodulla alustavalla

matkailumoduulilla tarkastettiin, että kyselyssä oli huomioitu kaikki saareen ja sen käyttöön liittyvät toiminnot.

Kyselylomakkeen esitestaus suoritettiin kesäkuun alussa. Kyselyn koevastaajina toimi 11 liikuntaviraston työntekijää, muun muassa liikunnanohjaajia ja liikuntasuunnittelijoita. Koevastaajista kaikki olivat joskus vierailleet Vepsän saarella. Heiltä saadun palautteen pohjalta lomakkeeseen tehtiin vielä pieniä korjauksia ennen lomakkeiden viemistä saareen täytettäväksi.

4.3. Lasten piirustukset

Tärkeä kohderyhmä kehittämistyötä ajatellen ovat lapset ja nuoret. Kehittämistyön pohjaksi haluttiin kerätä palautetta myös heiltä. Lapset tuskin viitsivät täyttää pitkiä kyselylomakkeita, eivätkä alle kouluikäiset edes pysty vastaamaan ilman vanhempiensa apua. Kyselyn sijaan lapsille järjestettiin mahdollisuus osallistua Vepsän kehittämiseen piirtämällä aiheesta *Mikä Vepsässä oli kaikkein hauskinta*. Lasten silmin katsottuna saattaa Vepsäkin näyttää erilaiselta. Lapsilla oli mahdollisuus piirustuksissa tuoda esille heille tärkeitä asioita, joita me aikuiset emme ehkä tule lainkaan huomanneeksi. Kun jotakin halutaan kehittää nimenomaan lapsia ja nuoria varten, tulee tietoa kerätä todellisilta asiantuntijoilta eli lapsilta ja nuorilta itseltään. Lapsia koskevaan päätöksentekoon on tärkeää tuoda mukaan heidän omat kokemuksensa, näkemyksensä ja toiveensa mahdollisimman laajasti ja monipuolisesti. (Kiili 2000, 2-5)

Piirustusten avulla pyrittiin saamaan jonkinlainen näkemys siitä, mikä lasten mielestä on Vepsässä hyvää ja tärkeää. Lisäksi piirustukset antavat Vepsän saaresta tilastollisen aineiston lisäksi pehmeämpää laadullista aineistoa ja näin voimme syventää kyselyillä saatua tietoa. Lasten piirustukset analysoitiin kvalitatiivisin menetelmin luokittelemalla piirustuksissa esiintyviä teemoja. Lasten piirustuksissa esiintyviä teemoja tarkastelemalla voitiin nähdä mitkä asiat (=palvelumoduulit) ovat lasten kannalta katsottuna kaikkein tärkeimpiä. Matkailutuotteen moduulimalli sijoittuu näin myös lapsilta kerättävän aineiston tueksi.

Piirustuksia oli mahdollisuus jättää palautelaatikkoon kesäkuun puolesta välistä heinäkuun loppuun. Ohjeet piirustuskilpailusta, paperia ja värikynät löytyivät saaren kioski- ja toimistorakennuksesta. Lisäksi tutkija kävi piirättämässä lapsia saarella heinäkuussa kolmena päivänä. Lasten motivoimiseksi luvattiin osa töistä julkaista Turku Liikkeelle -lehdessä. Liikuntaviraston henkilökunnasta kasattu raati valitsi ”parhaan” työn, joka julkaistiin Liikuntaviraston omassa tiedotuslehdessä syksyn numerossa. Kuva oli osa Vepsän saaren kehittämisprojektista kertovaa juttua.

4.4. Haastattelut

Vepsän saari on yhteishallinnollinen kohde ja sen kehittämisen lähtökohtana tulee olla laaja, toimiva yhteistyö. Liikuntaviraston harteilla on saaren osalta sen kehittäminen ja toimintojen koordinointi. Onnistuneen kehittämissuunnitelman laatiminen edellyttää yhteistyötä kaupungin muiden hallintosektorien sekä saarella toimivien yrittäjien kanssa.

Näin suunnitteluvaiheessa parhaaksi yhteistyömuodoksi koettiin haastattelu. Haastatteluympäristöksi valittiin Vepsän saari, jotta esiin nousevia asioita voitaisiin tarkastella samalla lähemmin. Haastattelut toteutettiin teema-haastatteluina, sillä vapaamuotoisella otteella olisi mahdollista pureutua juuri haastateltavan kannalta tärkeisiin kysymyksiin. Kunkin haastateltavan kysymykset olivat hieman erilaiset johtuen heidän omasta asiantuntija-alastaan. Haastattelujen yleinen runko on liitteenä (liite 2). Haastattelujen runko pohjautui niin ikään moduulimalliin. Kysymyksissä tarkasteltiin Vepsän saaren kehittämistä yleisesti, sekä jokaisen omaa erityisalaa koskien. Haastateltaville lähetettiin haastattelun runko etukäteen, jotta he pystyisivät vastaamaan mahdollisimman kattavasti esitettyihin kysymyksiin.

Haastateltaviksi valittiin Turun kaupungin ympäristöviraston, tilalaitoksen, kiinteistölaitoksen ja terveystoimen edustajat sekä kaupungin esteettömyys-asiamies. Yrittäjän näkökulman ja visioiden selvittämiseksi haastateltiin Rosita Oy:n toimitusjohtajaa sekä saaren henkilökuntaa. Saarella yrittäjänä toimiva Rosita Oy vastaa tällä hetkellä vesibussikuljetuksista saareen ja toiminnoista saarella, kuten kioski- ja ravintolatoiminnasta sekä alueen siivouksesta ja järjestyksestä.

Kehittämissuunnitelmaa laadittaessa tehtiin yhteistyötä myös kolmannen sektorin edustajien kanssa. Kehittämissuunnitelmaa varten haastateltiin Saaristomeren Melojien edustajaa ja Suomen MS-liiton suunnittelijaa. MS-liitolla on meneillään oma projekti esteettömän ulkoilu- ja virkistysalueen kehittämiseksi. Heidän mielipiteensä ja kokemuksensa koettiin Vepsän kannalta tärkeiksi ja mielenkiintoisiksi. Saaristomeren Melojat edustavat potentiaalisia saaren käyttäjiä, sillä Vepsä on yksi melojien Sinisen - reitin tauko- ja levähdyspaikoista.

Saarella voi katsoa toimivan kolme merkittävää intressiryhmää. Saaren asiakkaat muodostavat yhden, saarella toimivat yrittäjät toisen ja kaupungin eri hallintosektorit yhdessä kolmannen. Kehittämissuunnitelman yhtenä tehtävänä on löytää kultainen keskitie monien toiveitten ja vaatimusten keskellä, ja tehdä kompromisseja eriävien mielipiteiden kohdatessa. Esille nousevat ristiriidat ja mielipide-erot ovatkin kehittämistyön kannalta erittäin merkittäviä. Haastatteluilla on tärkeä rooli kehittämistyössä, sillä erityisesti viranhaltijoiden mielipiteet antavat perustelun ja pohjan kehittämissuunnitelmassa esitettäville ratkaisuille. Suunnitelman edetessä ja siirryttäessä toteuttamisvaiheeseen, on yhteistyötä eri toimijoiden kanssa syytä vielä lisätä ja syventää.

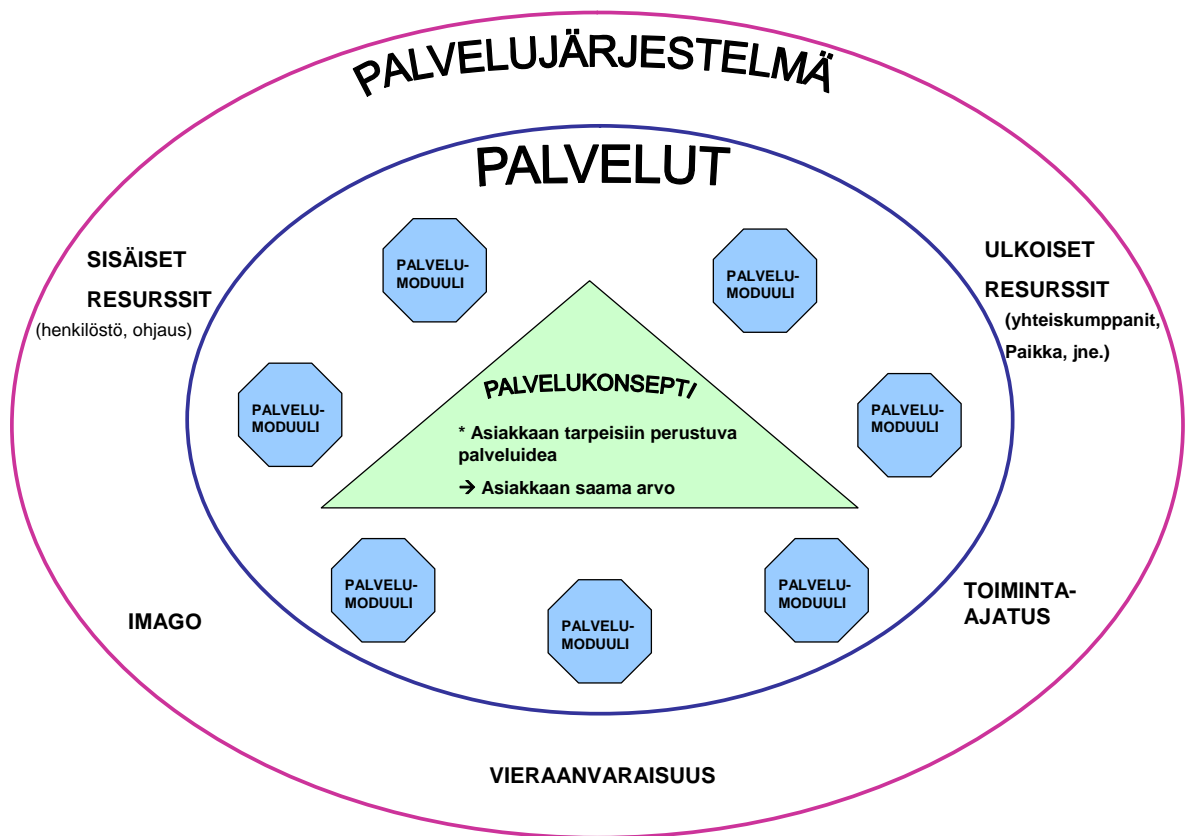
5. MATKAILUTUOTTEEN MODUULIMALLISTA APUA KEHITTÄMISTYÖHÖN

Tutkimuskohteena oleva Vepsän saari täyttää ulkoilu- ja virkistysalueen piirteet, mutta saarella on myös matkailullinen ulottuvuus. Vepsän saari on kehittämistyön kannalta haastava kohde, sillä muita vastaavanlaisia ulkoilu- ja virkistysalueita lienee Suomessa vähän. Tukea saaren kehittämissuunnitelman tekemiseen onkin lähdetty hakemaan matkailualalta, jonka kehittämistä on tutkittu huomattavasti ulkoilu- ja virkistysalueita enemmän.

Kehittämissuunnitelman apuvälineeksi valikoitui matkailutuotteen moduulimalli. Kyseinen malli on Raija Komppulan ja Matti Boxbergin kehittänyt. He esittelevät sen teoksessaan *Matkailuyrityksen tuotekehitys (2002)*. Teos on suunnattu nimenomaan matkailuyrittäjille, mutta se tuntui antavan vankkaa pohjaa myös Vepsän kaltaisen virkistys- ja ulkoilualueen kehittämiseksi. Yhtenä tärkeänä kriteerinä matkailutuotteen moduulimallin valitsemiselle oli sen asiakaslähtöinen näkökulma. Asiakaslähtöisyys nousee esille sekä Turun kaupungin että liikuntaviraston omissa strategioissa. Myös Maankäyttö- ja rakennuslaki (132/1999) edellyttää yhteistyötä ja vuorovaikutusta alueen käyttäjien kanssa.

Moduulimallissa asiakkaan saama arvo on keskiössä ja palvelut tukemassa tämän arvon toteutumista. Matkailukokemus(=tuote) syntyy aina asiakkaan subjektiivisena kokemuksena, eikä matkailuyritys varsinaisesti edes pysty tuottamaan matkailutuotteita, vaan pikemminkin se luo tuotteen syntymiseen vaadittavat välttämättömät edellytykset. Näitä välttämättömiä edellytyksiä voidaan kuvata mallilla, johon kuuluu kolme osaluetta: palvelukonsepti, palveluprosessi ja palvelujärjestelmä. Palvelukonseptilla tarkoitetaan asiakkaan tarpeista lähtevää matkailutuotteen ideaa. Palveluprosessi kuvaa niitä toimintoja ja palveluja joita matkailutuotteen toteuttaminen edellyttää. Palvelujärjestelmä koostuu resursseista, joita tarvitaan edellä mainittujen toimintojen ja palvelujen tuottamiseen. Näiden edellytysten avulla syntyvää matkailutuotetta voidaan kuvata myös palvelukokonaisuutena, joka koostuu useasta moduulista. Tästä johtuen puhutaankin juuri *matkailutuotteen moduulimallista*. (Komppula & Boxberg 2002, 21–24)

Toinen tärkeä kriteeri kyseisen mallin valintaan oli kokonaisvaltaisuus. Vepsän saarelle haluttiin nimenomaan tehdä kokonaisvaltainen kehittämissuunnitelma, joka huomioisi myös taustalla vaikuttavat saaren käyttöä koskevat asiat. Tähän moduulimalli tarjosi apua. Moduulimalli korostaa asiakkaan saamaa kokonaisvaltaista kokemusta. Asiakas kokee matkailutuotteen siinä palveluympäristössä ja sen järjestelmän puitteissa, mikä yrityksellä on tarjottavanaan. Lopulliseen matkailukokemukseen vaikuttavat myös mielikuvat ja odotukset joita asiakkaalla on yrityksestä ja vastaavista matkailutuotteista. (Emt., 24–26)

KUVIO 1. Matkailutuotteen moduulimalli (Kompulaa & Boxbergia soveltaen 2002, 24–25)

Kuviossa 1. on esitelty moduulimallin perusmalli. Kuvion keskeltä kolmiosta löytyy palvelukonsepti eli asiakkaan saama arvo. Sitä ympäröi palvelumoduulit. Esimerkkinä yksittäisestä palvelumoduulista voisi mainita majoituspalvelut tai ravintolapalvelut.

Kuvion ulkokehällä on palvelujärjestelmä, jotka ovat kaikki osaltaan vaikuttamassa asiakkaan saamaan arvoon. Esimerkkinä palvelujärjestelmästä voisi mainita yrityksen henkilöstön palvelualltiuden, joka osaltaan vaikuttaa melkoisesti asiakkaan saamaan kokemukseen. Yksittäinen palvelu tai palvelujärjestelmän osa ei vielä ole matkailutuote, vaan se syntyy palvelujärjestelmän, palvelumoduulien ja asiakkaan keskinäisessä vuorovaikutuksessa (Komppula & Boxberg 2002, 21).

6. VEPSÄN ULKOILUSAARI

Tutkimuskohde Vepsä on Turun kaupungin omistama 17 hehtaarin kokoinen saari Airiston pohjoisosassa. Matkaa Vepsään kertyy Ruissalon kärjestä noin 6 kilometriä ja Satavan saaren länsiosaan hieman vähemmän. (Vepsän saaren esite 2004) Kesäkaudella saareen pääsee muun muassa päivittäin kulkevalla vesibussilla sekä omalla veneellä. Kaupunki hankki Vepsän saaren ulkoilu- ja virkistyskäyttöön vuonna 1950. Tämän jälkeen saarta on kehitetty kaupunkilaisten yhteisenä virkistysalueena. Vuosien mittaan saarelle on rakennettu erilaisia virkistystä palvelevia rakennuksia ja rakennelmia. (Aaltonen 2004). Tilastojen valossa Vepsän kävijämäärät ovat kasvussa. Vuonna 2003 yöpymisvuorokausia kirjattiin 5 549, mikä on 611 enemmän kuin vuotta aiemmin. (Turun kaupungin liikuntaviraston toimintakertomus 2003, 19) Nykyiselläänkin saaren palvelut ovat osittain riittämättömät. Erityisesti kiristyneet ympäristömääräykset asettavat haasteita Vepsän tulevaisuudelle, sillä kunnan tulee toimia ympäristöasioissa esimerkiksi.

Tässä kappaleessa käsitellään Vepsän saarta, sen historiaa ja nykytilaa lähemmin. Osa saarta koskevasta aineistosta on kerätty tutkimalla liikuntaviraston arkistosta vanhoja asiakirjoja. Tätä tietoa on täydennetty haastattelemalla saaren henkilökuntaa ja saarta koskevien asioiden parissa työskenteleviä virkamiehiä, sekä kiertelemällä saarella ja havainnoimalla saarta ja sen toimintoja.

6.1. Vepsä ennen ja nyt – taustaa tutkimuskohteesta

Vepsän saarella on ollut asutusta jo 1700-luvulla. Saari on kuulunut aikoinaan Iso-Heikkilän taloon. Vepsän torppa lunastettiin itsenäiseksi 1922. Saarella sijaitsee edelleen torpan vanha asuinrakennus, jonka vanhimmat osat on rakennettu 1800-luvun puolivälin tienoilla. Legendoita ja muita jännittäviä tarinoita riittää Vepsän saaresta, sen vaiheista ja siellä asuneista ihmisistä runsaasti kerrottavaksi. Vepsän saaren keskiosan jyrkät kalliot ovat muun muassa tarjonneet menneinä aikoina suojan Airiston myrskyjen armoille joutuneille purjehtijoille. Kalliot ovat olleet myös suojaista piilopaikka Kieltolain aikana viinan salakuljettajille, jotka pakoilivat silloista virkavaltaa.

Jääkauden muovaamien kallioiden onkaloineen kerrotaan tarjonnan mainioita piilopaikkoja pirtulekkereille. Vepsän saari oli aikoinaan osa Rymättylän kuntaa. Vuonna 1966 se liitettiin osaksi Turkuu. (Holmroos 2003, 116) Nykyisin saari toimii siis kaupunkilaisten omana ulkoilu- ja virkistysalueena, eikä saarella ole enää vakituista asutusta.

Vepsän saari oli pitkään ilman asemakaavaa. Saaren kehittäminen toimivaksi ulkoilu- ja virkistysaareksi edellyttää kuitenkin asemakaavaa. Sitä ilman on hankala suunnitella ja toteuttaa esimerkiksi toimivaa jätehuoltoa tai rakennuskantaa nykyvaatimusten mukaiseksi. Vuonna 2001 käynnistetty projekti asemakaavan laatimiseksi Vepsään saatiin päätökseen 25.8.2003 kaupunginvaltuuston hyväksytyä asemakaavaehdotuksen. Kaava sai lain voiman 11.10.2003. (Vepsän asemakaavan selostus 2003) Samalla kun asemakaava mahdollistaa tiettyjen toimintojen rakentamisen, se myös rajoittaa ja ohjaa saaren maankäyttöä. Asemakaavasta ilmenee muun muassa mille alueille ja miten paljon saarelle on mahdollista rakentaa, mitkä alueet ja rakennukset kuuluvat suojeltaviin kohteisiin, ja mitkä alueet ovat varattu virkistyskäyttöön. Asemakaava antaa siis tietyt rajat, joiden sisällä saaren kehittäminen on mahdollista. (Rajaniemi 2003) Vepsän asemakaava on liitteessä 4.

Kaupungin hankittua Vepsä kuntalaisten virkistyskäyttöön on saarelle alettu rakentaa virkistys ja ulkoilukäyttöä palvelevia rakennuksia ja muita rakennelmia sekä kunnallistekniikkaa. Vepsän saareen on mantereelta vedetty sähkökaapeli ja saaren kaikki rakennukset on liitetty sähköverkkoon. Kaikissa saaren mökeissä on sähkölämmitys. Lisäksi saarelle on rakennettu vesijohto kaupungin verkosta vuonna 1996. Jakeluputket on vedetty saaren molempiin saunoihin, hirsisiin lomamökkeihin sekä kioski- ja toimistorakennukseen. Jakeluputket kulkevat maanpäällä ja näin ollen vesijohtovesi on käytettävissä ainoastaan kesäkautena. (Aaltonen 2004) Kaivoja ja vesipisteitä löytyy mökkien ja grillikatosten läheisyydestä. Mökkien ja palvelujen läheisyydessä on yhteensä neljä niin sanottua kuivakäymälää. Näiden lisäksi alueelta löytyy muutama perinteinen ulkovessa. Uimarannan vierestä löytyy kaksi suihkukoppia, jotka toimivat toimistosta ostettavilla poleteilla.

6.2 Saaren nykyiset rakenteet ja toiminnot

MAJOITUSTILAT

Nykyisellään Vepsässä on majoitustilaa noin 90 hengelle. Vanhemmat niin sanotut harjamökit on rakennettu saareen jo 1950-luvulla, lähes heti saaren hankinnan jälkeen. Harjamökkejä on yhteensä seitsemän kappaletta. Harjamökkien varustetaso on suhteellisen vaatimaton. Jokaisesta mökistä löytyy sängyt neljälle, sekä pieni jääkaappi ja kahden levyn keittolevy. Vesijohtoa ei harjamökkeihin ole vedetty, vaan käyttövesi tulee noutaa lähistöllä sijaitsevista kaivoista.

Uudemmat niin sanotut lomamökit on rakennettu saareen 1980-luvun lopulla. Näissä lomamökeissä on majoitustilat kuudelle hengelle. Mökeissä on erillinen makuualkovi, jossa on sängyt kahdelle, tuvassa on levitettävä vuodesohva sekä matala parvi. Varustustaso on lomamökeissä harjamökkejä parempi. Hirsisissä lomamökeissä on sähkölämmitys ja vesijohtovesi tulevat mökin omalle verannalle. Omaa vessaa ei lomamökeissäkään ole, vaan kuivakäymälä löytyy mökkien läheisyydestä.

Harjamökkien ja lomamökkien lisäksi saarella on kaksi pientä mökkiä, joita voidaan käyttää majoitustarkoituksessa. Varustustaso näissä mökeissä on harjamökkien tasoa. Mökkimajoituksen lisäksi saarella on mahdollisuus majoittua teltoissa. Telttailuun on varattu alue saaren koillisosassa. Alue on osaksi metsäinen, osaksi niittyä. Telttailuun soveltuvia paikkoja on runsaasti telttailijoiden määrään nähden (poikkeuksena juhannus). Omassa veneessä on myös mahdollisuus yöpyä saaren vierasvenesatamassa. Laituritila on pieni, mutta suojainen poukama tarjoaa kuitenkin levähdyspaikan niin päiväkävijöillekin kuin yöpyjille.

MUUT PALVELUT

Muita kiinteitä rakennuksia saarella ovat kioski- ja toimistorakennus ja kokoustila. Toimiston ja vastaanoton lisäksi samoissa tiloissa toimii kioski sekä A-oikeuksin varustettu kahvilaravintola, jossa voi ruokailla, ostaa virvokkeita ja muuta tarpeellista. Sisätilat ovat ahtaat niin henkilökunnan kuin asiakkaidenkin puolella, yhteensä noin 45 neliötä. Osa ulkoterassista on kuitenkin katettu, mikä lisää tilaa sadesään aikana. Tilaa terassilla on yhteensä noin 100 hengelle. Kokoustila on saaren vanhaa rakennuskantaa ja se on kunnostettu palvelemaan pieniä ryhmiä. Tilat rakennus tarjoaa noin 15 hengelle

ja tarpeen vaatiessa sisälle mahtuu vaikka yli 30 oppilaan luokka. Kokoustilasta löytyvät muun muassa TV ja videot. Saman rakennuksen toisessa päässä on alueenvalvojan asunto.

Saarella on kaksi saunaa, edustussauna ja rantasauna. Vanhempi saunoista eli rantasauna sijaitsee saaren lounaiskärjessä rantakalliolla. Saunan yhteydessä on pieni takkahuone, erillinen pesuhuone sekä ulkoterassi. Vanhan saunan edustalla on huonokuntoinen laiturit, josta on mahdollista pulahtaa veteen. Sauna on sekä lomailijoiden vuokrattavissa että yleisessä käytössä. Uudempi edustussauna on myös vuokrattavissa. Saunan yhteydessä on tilava takkahuone, joten saaren uusi sauna sopii tarvittaessa myös edustustilaisuuksiin. Takkahuoneen varustukseen kuuluvat muun muassa astiat, mikroaaltouuni ja tiskikone. Saunan yhteyteen on rakennettu myös sisävesi. Uuden saunan rannalla on iso laiturit, johon voi kiinnittyä hieman isommallakin veneellä. Näin ollen uusi sauna palvelee hyvin tilausryhmiä, jotka saapuvat saarelle saunomaan omalla venekyydillä. Niin laiturilta kuin rannaltakin on hyvät mahdollisuudet pulahtaa mereen uimaan. Molemmille saunoille tulee vesijohtovesi. Uuden saunan jätevedet imeytetään imeytyskentän läpi takaisin mereen, mutta vanhalla saunalla pesuvedet valuvat toistaiseksi putkesta suoraan rantaveteen.

Keskusalueen pihapiiriin kuuluu ulkorakennus, joka toimii saaren huolto- ja varistorakennuksena. Siellä säilytetään saaren kunnossapitoon käytettäviä koneita ja työkaluja sekä rakennusmateriaaleja. Samaan rakennukseen on remontoitu myös jonkinlaisia majoitustiloja. Museoviraston lausunnon mukaan vanhan pihapiirin ulkorakennus on arvokas ja suojeltava kohde. Rakennus on kuitenkin heikossa kunnossa ja vaatii mahdollisesti kunnostusta lähiaikoina. Pihapiirissä on myös vanha suojeltava aitta, jonka vanhimmat osat ovat 1850-luvulta. Aittaa on kunnostettu, mutta se toimii tällä hetkellä eräänlaisena romuvarastona.

Mökkien läheisyyteen on rakennettu kaksi keittokatosta, toinen harjamökkien yhteyteen, toinen lähelle hirsisiä lomamökkejä ja keskusaluetta. Keittokatokset ovat erittäin suosittuja, ja ne ovatkin erittäin varattuja ja ruuhkaisia kesäsesongin aikana. Keittokatosten lisäksi saarelta löytyy useita nuotio- ja levähdyspaikkoja. Nuotiopaikkojen kunto kuitenkin vaihtelee; osa nuotiopaikoista on ”hävinnyt” kokonaan ja loputkin vaativat kunnostusta. Yhden nuotiopaikan yhteyteen aivan

lounaiskärkeen on rakennettu pieni laavu. Polttopuita on saatavilla erillisistä puuvajoista ilman erillistä maksua.

Majoitus-, ruokailu- ja saunapalvelujen lisäksi saari tarjoaa paljon erilaisia aktiviteetteja. Vepsän ulkoilusaarella on hyvät mahdollisuudet osallistua eri luonto- ja ulkoiluharrastuksiin. Vepsän saari tarjoaa erinomaiset puitteet uintiin, kävelyyn, kalastukseen, marjastamiseen, luonnon tarkkailuun sekä auringon ottoon ja rannalla oleskeluun. Vepsän sijainti Airistolla, vain lyhyen merimatkan päässä kaupungista houkuttelee niin päiväkävijöitä kuin viettämään hieman pidempää lomaa. Meri ja sen tuomat harrastusmahdollisuudet antavat oman lisänsä Vepsän vetovoimaisuuteen. Saarella eteläosassa kulkee ”luontopolku”. Polku on osittain metsittynyt ja opasteet kuluneet tai hävinneet kokonaan maastosta. Luontopolku vaatii kunnostamista, sillä nykyisellään se ei palvele saaren käyttäjiä. Saaresta on tehty monenlaisia karttoja asiakkaiden käyttöön, mutta yksikään kartoista ei ole ajan tasalla. Polkuverkosto on muuttunut, eikä karttaan merkityt nuotiopaikatkaan vastaa todellisuutta.

Saarella järjestetään jonkin verran ohjattua toimintaa, erityisesti kurssien ja tapahtumien yhteydessä. Vepsässä järjestetään myös liikuntaviraston toimesta kesäleirejä lapsille ja nuorille. Länsiosassa saarta sijaitsee iso ja turvallinen hiekkaranta, johon on poijuilla rajattu uima-alue. Uimarannalla on pukukoppi sekä lapsille leikkittelineitä. Piha-alueella on vanha beach volley -kenttä. Saarella on vuokrattavia soutuveneitä viisi kappaletta ja kanootteja (2 yksikköä ja 1 kaksikko), sekä panttia vastaan lainattavia pelivälineitä (sulkapallo, petanque, palloja,...). Toimistosta voi pientä maksua vastaan lainata myös muun muassa astioita, mikroaaltouunin, kahvinkeitin tai pyyhkeen.

Vepsän saari on pääsääntöisesti avoinna yleisölle vuosittain toukokuun puolesta välistä syyskuulle. Vuonna 2004 saari on avoinna 14. toukokuuta – 12. syyskuuta välisenä aikana ja sopimuksesta muinakin aikoina. Vuonna 2003 kirjattiin yöpymisvuorokausia mökeissä 4303, veneillä 575 ja telttamajoittujilla 671. Todellisen Vepsän käyttäjämäärän saa vasta huomioimalla yöpymisvuorokausien lisäksi myös saaren päiväkävijät, joita voidaan laskea olevan vuosittain noin 6000. Vuonna 2001 yöpyjiä tilastoitiin 5123 ja vuotta myöhemmin hieman vajaa 5000. Vepsän kävijämäärät ovat siis nousussa, ja tavoitteena on edelleen lisätä saaren käyttöä. (Vepsän saaren tilastot)

LUONTO

Kaupungin ympäristönsuojelutoimiston kehotuksesta asemakaavan laatimisen yhteydessä teetettiin Vepsän saaresta luontoselvitys. Luontotieto Oy:n tekemä kartoitus valmistui 2002. Vuonna 1990 oli Asemakaavaosaston maisemasuunnittelutoimisto laatinut Vepsän saaren maisemanhoidon- ja maankäytön pääperiaatteet, josta selviää yleispiirteiltään Vepsän saaren luonnonympäristö.

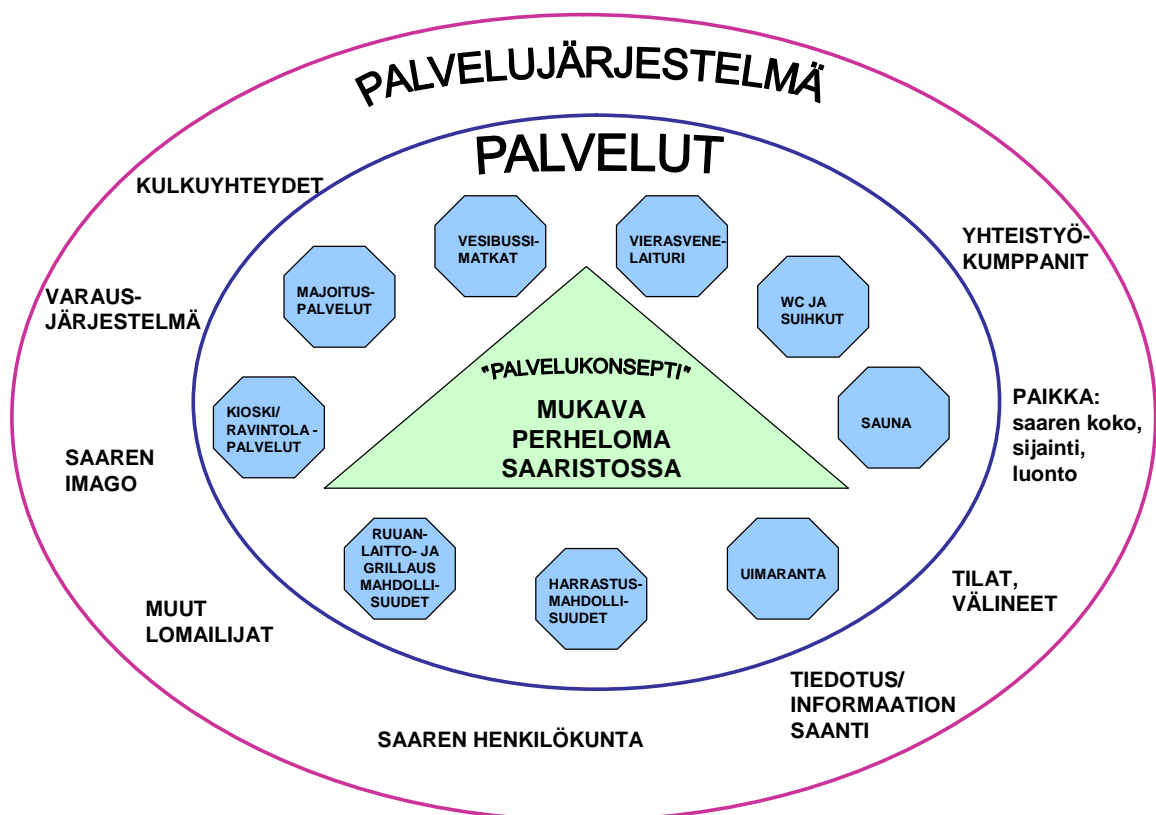
Luontoselvityksessä saari jaettiin yhdeksään lohkokoon pinnanmuotojen, kasvillisuuden ja maankäytön perusteella. Luontoselvityksen yhteenvedossa todetaan, ettei saarella esiinny luonnonsuojelulaissa (29 §) määriteltyjä suojeltavia luontotyyppisiä. Saarella on runsaasti katajikkoja, mutta laajempia katajaketoja ei saarelta löydy. Sen sijaan saarella on muutama alue, jotka täyttävät erityisen tärkeän elinympäristön kriteerit, ja siksi nämä tulisi säilyttää ennallaan ilman rakentamista tai laajempaa käyttöä. (Ks. Vepsän asemakaava Liite 4.) Tällaisia alueita ovat saaren itäpään kallio rinnealueineen, kallion tyvessä oleva lehtoalue sekä saaren keskiosan talojen ympäristö, joka on vanhaa saariston perinne maisemaa ja kasvillisuus on ihmistoiminnan tuloksena syntyneitä lajistollisesti arvokasta kyläketoa. Kedolla on harvinaisia kasveja, joiden hoitoon tulisi kiinnittää tarkempaa huomiota. Lisäksi saaren lounaisosassa sijaitsevat lintuluodot tulee rauhoittaa kieltämällä maihinnousu pesimäaikana. (Vepsän saaren luontoselvitys 2002, 5–13)

Tärkeimpiä matkailun vetovoimatekijöitä ovat puhdas luonto, kauniit maisemat ja vesistöjen läheisyys (Silvennoinen, Tahvanainen & Tyrväinen 1998, 118–119, 122; Järviluoma 1994, 45–48). Vielä toistaiseksi nämä tekijät löytyvät Vepsästä. Käytön kuitenkin mahdollisesti lisääntyessä, tulee pohtia missä kulkee luonnon kantokyvyn raja. Jos matkailukohteen, tässä tapauksessa Vepsän saaren, luontoympäristö heikkenee tai tuhoutuu, ei alue enää houkuttele matkailijoita. Luontoympäristö kaikessa moninaisuudessaan rajaa ja ohjaa saaren toimintoja ja maankäyttöä. Kestävän kehityksen periaatteiden noudattaminen on yksi saaren kehittämisen edellytyksistä. Saariston luonto on erityisen herkkää ja altis erilaisille ympäristöongelmille. Näin ollen luonnon- ja ympäristönsuojelulliset asiat eivät ole vähäpätöisiä, vaan kestävän kehityksen periaatteiden noudattaminen on saaren säilymisen ja sen vetovoimaisuuden kannalta elintärkeää. Luonto- ja ympäristönsuojeluasiat tulee ottaa erityishuomioon Vepsän saaren kehittämissuunnitelmaa tehtäessä. Kehittämisen minimitavoitteena

voidaan pitää Vepsän eri toimintojen ja palveluiden saattamista vähintään lakien ja asetusten vaatimalle tasolle. Lakisääteisyys tarkastelussa tulee ottaa huomioon kaikki saaren toiminnot ja olot, niin asiakkaitten kuin henkilökunnankin näkökulmasta. Kunnallisella ulkoilu- ja virkistysalueella ei ole varaa tinkiä tällaisissa asioissa, vaan ennemminkin kunnan tulisi toimia esimerkkinä muille alalla toimiville.

6.3 Matkailumoduuli Vepsän saaresta

Vepsästä muodostettiin oma matkailutuotteen moduulimalli (Kuvio 2.) aineistoista saadun tiedon ja havainnointien perusteella. Palvelukonseptiksi muodostui *mukava perheloma saaristossa*. Tähän ratkaisuun päädyttiin, koska viime vuosien aikana Vepsää on mainostettu erityisesti saaristossa sijaitsevana perhelomakohteena. Palvelumoduuleiksi koottiin Vepsän saaren merkittävimmät palvelukokonaisuudet. Moduuleita kertyi yhteensä yhdeksän. Palvelujärjestelmään pyrittiin löytämään kaikki taustalla vaikuttavat tekijät, jotka ovat kehittämistyön kannalta oleellisia.

KUVIO 2. Matkailutuotteen moduulimalli Vepsän saaresta (Komppulaa & Boxbergia soveltaen 2002, 24–25)

7. STRATEGIAT KUNNALLISEN KEHITTÄMISTYÖN TAUSTALLA

Kunnat ovat kovien haasteiden ja suurten muutosten keskellä. Menestyäkseen ne tarvitsevat hyviä strategioita ja hyvää strategista johtamista. Strategioiden tehokkaan toteuttamisen tärkein ehto on strategian ja sen merkityksen ymmärtäminen. Strategiaa ja sen tavoitteita ei voi toteuttaa, jos ei ymmärrä niitä. Keskeiseksi onnistumisen tekijäksi muodostuukin se, kuinka organisaatiossa osataan ja uskalletaan tehdä valintoja ja todella johtaa toimintaa strategiassa määriteltyjen tavoitteiden mukaisesti. (Rannisto 2005, 131–132)

Strategioiden hallinta ei kuitenkaan yksin riitä, vaan suunnittelija joutuu nykyisin työssään kohtaamaan monenlaisia haasteita. Suunnittelijan on kyettävä kohtaamaan suuri joukko osallisia ja hallitsemaan välillä ristiriitainenkin vuorovaikutusprosessi. Kuntien taloudellisten toimintaedellytyksien yhdistäminen maankäytönsuunnitteluun luo omat haasteensa, samoin globaalit markkinat. Yleisen edun lisäksi on suunnittelijan ryhdyttävä miettimään myös eriytyvän asiakaskunnan mieltymyksiä. (Lapintie 2003, 9) Julkisella sektorilla poikkihallinnollisuus, päätöksentekoprosessin hitaus ja poliittiset priorisoinnit tuovat vielä oman haasteensa suunnittelu- ja kehittämistyöhön.

Elämänlaatua hyvinvoinnista on yksi kaupungin neljästä kehittämistyön strategisista painopisteistä. Hyvinvoinnin lisäämisessä ovat avainasemassa myös kuntalaisille tarjottavat laadukkaat ulkoilu- ja virkistyspalvelut. Vepsän saaren kehittäminen onkin askel kohti paremmin kuntalaisten tarpeita vastaavia ulkoilu- ja virkistyspalveluja. Kehittämistyön taustalla vaikuttavat luonnollisesti kaupungin oma Turku-strategia sekä liikuntaviraston toimintastrategia. Strategioista nousevat periaatteet ja tavoitteet toimivat myös kehittämistyön pohjana. Tärkeimpänä lähtökohtana Vepsän ulkoilusaaren kehittämistyölle on kuitenkin kaupungin ja liikuntaviraston halu tarjota kuntalaisille laadukkaita ulkoilu- ja virkistyspalveluita. Alaluvuissa 7.1 ja 7.2 esitellään kehittämistyön kannalta oleellimmat strategioissa ilmenneet tavoitteet ja strategiset painopistealueet.

7.1 Turku-strategia 2001–2004

Turku-strategia on kaupungin oma visio ja toimintasuunnitelma kaupungin kehittämisestä. Se laaditaan aina neljäksi vuodeksi kerrallaan. Vepsän saaren kehittämissuunnitelman pohjana on käytetty vuosien 2001–2004 Turku-strategiaa, sillä vuosiksi 2005–2008 laadittavasta strategiasta vasta alustava versio on julkinen. (www.turku.fi) Strategian taustalla on visio Turusta vuonna 2010: ”...200 000 asukkaan kansainvälinen kulttuurikaupunki ja eurooppalainen osaamiskeskus, joka tarjoaa ihmiselle parasta laatua ja yrityksille ainutlaatuisen kehitysympäristön maailman kauneimman saariston äärellä”. Asukas- ja asiakaslähtöisyys, osaaminen ja luovuus, kestävä kehitys, oikeudenmukaisuus sekä yhteistyö luovat kaupungin organisaation arvoperustan. Näitä arvoja toteuttamalla pyritään kaikkia kuntalaisia palvelemaan entistä paremmin. (Turku-strategia 2001–2004)

Kaupungin kehittämisen strategisiksi painopisteiksi vuosille 2001–2004 valikoitui neljä teemaa: Elinvoimaa osaamisesta, Kestävästi kehittyvä Turku, Elämänlaatua hyvinvoinnista sekä Lapset, nuoret ja lapsiperheet. Näistä erityisesti kolmella viimeisellä on Vepsän kehittämisen kannalta suuri merkitys. Vepsän ulkoilu- ja virkistysaluetta tullaan nimenomaan kehittämään kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti. Luontoarvojen ja kulttuurin säilyminen on saaren tulevaisuutta ajatellen elintärkeää. Elämän laatua hyvinvoinnista -kohta kätkee alleen muun muassa asukkaiden osallistumisen, turvallisuuden ja esteettömyyden. Nämä kaikki ovat tärkeitä saaren kehittämisen kannalta. Viimeinen strateginen painopiste kertoo kohderyhmän, joiden tarpeita ajatellen saarta erityisesti halutaan kehittää. (emt.) Lapset ja lapsiperheet tulevat olemaan Vepsän saaren tärkein kohderyhmä.

7.2 Liikuntatoimen strategia 2002 – 2005

Liikuntatoimen strategian lähtökohtana ovat Turku-strategiassa 2001–2004 määritellyt painopisteet. Liikuntatoimen toiminta-ajatus nousee myös Turku-strategian pohjalta. ”Tehtävämme on aktivoida turkulaiset liikkumaan oman elämänlaatunsa parantamiseksi:

– kehittämällä monipuolisia liikunta- ja ulkoilumahdollisuuksia,

- tukemalla kansalaistoimintaa,
- toimimalla yhteistyössä paikallisesti, seudullisesti, valtakunnallisesti ja kansainvälisesti.”

Näillä toimenpiteillä on tarkoitus lisätä kaupungin elinvoimaa. Liikuntavirasto on omassa strategiassaan laatinut myös ”Liikkuvan Turun” vision vuodelle 2005. Siinä nähdään muun muassa Turku vetovoimaisena ja viihtyisänä liikunta- ja ulkoilukaupunkina, jonka saaristo ja luonto ovat laajasti käytössä. Toisena merkittävänä visiona nähdään liikunnan ja ulkoilun harrastamisen määrän kasvu Turussa. (Liikuntatoimen strategia 2002–2005, 3-7)

Liikuntatoimen omiksi strategisiksi painopistealueiksi on määritelty 1. lähiliikunnasta ja ulkoilusta elämänlaatua, 2. lapset ja nuoret liikkeelle 3. laadukkaista palveluista hyvälle mielelle. Näiden painopisteiden kautta pyritään saavuttamaan edellä mainittu visio ”liikkuvasta Turusta”. Jotta painopistealueisiin päästäisiin kunnolla pureutumaan, on jokaiselle kohdalle strategiassa määritelty tarkemmat tavoitteet ja päämäärät. Kohdan 1. lähiliikunnasta ja ulkoilusta elämänlaatua tavoitteisiin sisältyy ulkoilualueiden elävöittäminen. Tällä tarkoitetaan muun muassa niiden houkuttelevuuden lisäämistä ja saaristokohteissa ympärivuotisen käytön lisäämistä. Tavoitteen saavuttamisen edellytyksenä nähdään niin sanottujen peruspalvelujen tason nostaminen sisältäen myös palveluhenkisyiden lisääntymisen. Tavoitteeseen pääsemiseksi tulee huomioida myös tiedottamisen tärkeys, erityisesti ainutlaatuisen saariston tunnettavuuden lisääminen osana kaupungin vetovoimaisuutta. (emt.)

Kohdan 2. mukaan strategian mukainen kohderyhmä on erityisesti lapset, nuoret ja lapsiperheet (emt.). Vepsän saaren halutaankin palvelevan tulevaisuudessa paremmin juuri kyseisiä kohderyhmiä. Saaren palvelut ja olosuhteen pyritään luomaan lapsille turvallisiksi ja heidän tarpeet huomioiviksi. Lasten ja lapsiperheiden tarpeiden ohella halutaan Vepsää kehittää palvelemaan paremmin eri erityisryhmiin kuuluvia henkilöitä. Esteettömyysnäkökulman huomioiminen suunnittelussa ja toteutuksessa palvelee samalla kaikkia saaren ja sen palvelujen käyttäjiä. Täysin esteetöntä Vepsän ulkoilusaaresta tuskin koskaan pystytään rakentamaan. Eri palveluja suunniteltaessa esteettömäksi on kuitenkin ratkaistava, missä kulkee raja esteettömyyden ja

luonnontilaisuuden välillä. Luonto – kiehtova ja vetovoimainen, rakentamattomana ympäristönä, on merkittävä osa, ehkä jopa tärkeintä Vepsässä.

Liikuntatoimen strategiaan nojaten on Vepsän saaren kehittäminen perusteltua. Tämän tutkimuksen yhteydessä laadittava Vepsän saaren kehittämissuunnitelma pyrkiikin vastaamaan visiossa ja strategisten painopisteiden tavoitteissa esitettyihin haasteisiin. Kehittämissuunnitelma on siis luonnollinen osa sitä kehittämistyötä, jota liikuntatoimi tekee saavuttaakseen strategiassa itselleen asettamansa tavoitteet.

Strategioiden pohjalta kehittämistyön painopistealueiksi nousevat erityisesti kestävä kehitys, lapset ja nuoret sekä lapsiperheet. Myös asiakaslähtöisyys nousee kehittämistyön keskiöön. Vepsää halutaan kehittää nimenomaan saaren käyttäjien tarpeisiin ja toiveisiin pohjautuen. Asiakaslähtöisyyden näkökulmasta hyvä, monipuolinen ja laadukas pitää sisällään tehokkaan tiedotuksen, laadukkaat tilat ja paikat, ystävällisen palvelun ja asiakkaille hyvän mielen. (Liikuntatoimen strategia 2002–2005, 10)

8. TUTKIMUSTULOKSET

Tutkimustulokset on selkeyttämisen vuoksi jaettu viiteen itsenäiseen alalukuun. Ensimmäinen alaluku 8.1 käsittelee asiakaskyselyn tuloksia. Toinen alaluku perehtyy Vepsän saaren kehittämiseen aineistonaan lasten piirustukset. Kolmas alaluku tarkastelee haastatteluissa esiin nousseita asioita. Luvussa 8.4 kootaan edellisten kappaleiden tulokset yhteen. Kappaleessa luodaan Vepsän saarelle kokonaisvaltainen kehittämissuunnitelma. Tutkimustulokset -kappaleen viimeinen alaluku keskittyy tarkastelemaan matkailutuotteen moduulimallin soveltumista kehittämistyön apuna.

8.1 Asiakaskyselyn tulokset

Lomasesongin 2005 aikana Vepsässä kerättiin saaren käyttäjiltä palautetta asiakastyytyväisyyskyselyllä. Kyselylomakkeita, kyniä ja palautuslaatikko oli saaren toimistorakennuksessa. Kyselyyn saivat osallistua kaikki halukkaat saaren asiakkaat. Pienenä porkkanana kyselyyn vastaamiseen järjestettiin kaikkien vastanneiden kesken arvottava viikonlopun mökkiloma Vepsässä. Seuraavassa on esitelty saaren kehittämisen kannalta merkittävimpiä tuloksia. Tulokset on jaettu kolmeen osaan. Ensimmäinen osa käsittelee kyselyyn vastanneita ja heidän taustatietojaan, toinen osa saarella käyntiä ja kolmas osa saaren yleistä infrastruktuuria ja varsinaista saaren kehittämistä. Tulokset on pääosin käsitelty ja analysoitu käyttämällä SPSS 9.0 for Windows -ohjelmaa. Avointen vastausten osalta aineisto käsiteltiin luokittelemalla vastaukset teemoittain.

8.1.1 KYSELYYN VASTANNEIDEN TIEDOT

Kesän aikana kyselyjä palautettiin 140 kappaletta. Määrä on sen verran korkea, että kyselyn tuloksien luotettavuutta voidaan pitää hyvänä. Naiset ovat olleet miehiä aktiivisempia kyselyyn vastaajia. Vastaajista 65 prosenttia oli naisia, loput miehiä. Ikäluokkien suhteen ei ollut eroavaisuuksia kyselyyn vastaamisaktiivisuudessa. Vanhimman ikäluokan eli 60–69 -vuotiaita oli kaikkein vähiten vastaajien joukossa. Vastaajista turkulaisia oli lähes neljä viidesosaa ja loput muualta Suomesta, kaukaisimmat Oulusta asti.

Saarta on viime aikoina haluttu kehittää lapsiperheiden näkökulmasta. Nykyisin Vepsän kävijöistä kyselyn perusteella lähes puolet onkin lapsiperheitä. Vastaajista 46 prosenttia ilmoitti elävänsä avo- tai avioliitossa. Vastaajista naimattomia oli 38 prosenttia, mutta heistä huomattava osa oli lapsia ja nuoria. 15 prosenttia vastaajista oli eronneita tai leskiä. Kyselyyn vastanneiden ammattiryhmiä tarkastellessa yleisimmäksi ryhmäksi nousevat työntekijät. Heitä vastaajista oli lähes kolmannes. Loput vastaajista jakautuvat hyvin tasaisesti muiden ammattiryhmien kesken.

Kyselyn perusteella Vepsä on tärkeä lomanviettomahdollisuus monelle vastaajista. Selvitimme kyselyssä millaisia muita lomanviettomahdollisuuksia vastaajilla on. Vain 22 prosentilla vastaajista oli käytössään kesämökki tai vastaava. Asuntoauton tai -vaunun omisti vain vajaa 5 prosenttia vastaajista. Samoin lomaosake oli vain harvalla vastaajista. Moottorivene oli käytössä noin joka viidennellä vastaajista, purjeverene vain 6 prosentilla vastaajista. Auto oli käytössä noin puolella vastaajista. Nämä luvut osoittavat selvästi, että Vepsän kaltaiselle edulliselle loma- ja virkistysalueelle on todellista tarvetta. Kaikilla ei ole omaa kesämökkiä tai mahdollisuutta lähteä kauas lomailemaan.

Vastauksien perusteella tyypillinen Vepsässä vieraileva henkilö on nainen, joka elää avo- tai avioliitossa ja hänellä on kaksi lasta. Hän on sosioekonomiselta asemaltaan työntekijä. Hän on turkulainen. Hän omistaa auton, mutta ei kesämökkiä eikä omaa venettä.

8.1.2 SAARESSA KÄYNTIÄ KOSKEVAT TIEDOT

Ensisijaista tietoa Vepsän ulkoilualueesta ovat kävijät saaneet useimmiten ystäviltään ja tuttaviltaan. Moni vastaajista on ”vanha Vepsän kävijä” ja ovat saarella omin sanoin ”vanhasta muistista”. Jonkin verran ensisijaista tietoa Vepsän saaresta oli saatu myös Turku Liikkeelle -lehestä. Tehokkain informaation lähde oli kuitenkin niin sanottu puskaradio, sillä lähes puolet vastaajista ilmoitti tullessa saarelle ystävien ja tuttavien innoittamana. Tyytyväisen asiakkaan merkitys on saaren tulevaisuuden kannalta suuri.

Kyselyyn vastanneista lähes puolet oli ollut saarella edellisen kerran viime vuonna. Vajaa neljännes oli saarella nyt ensimmäistä kertaa. Kymmenkunta vastaajista oli vierailut saarella jo aikaisemminkin tänä vuonna. Pieni osa vastaajista oli palannut saareen usean vuoden jälkeen uudestaan – usein muistojen innoittamana.

Vepsään tullaan tyypillisesti joko päiväretkelle tai sitten saareen jäädään muutamaksi yöksi. Kyselyyn vastanneista päiväkävijöitä on noin neljännes. Todellisuudessa päiväkävijöitä on kuitenkin noin puolet kaikista kävijöistä – ainakin vuoden 2003 tilastojen valossa. Tämä on hyvin ymmärrettävää, sillä saareen yöksi jäävällä on paremmin aikaa vastata kyselyyn. Saarella vain muutaman tunnin viettävä tuskin haluaa uhrata siitä ajasta kyselyyn vastaamiseen 10–15 minuuttia. Vastauksissa painottuvat näin ollen yöpyjien näkemykset päiväkävijöitä enemmän. Kyselyn perusteella saarelle yöpymään jääneet viihtyvät tyypillisesti yhdestä kolmeen yötä. Osa jää toki pidemmäksikin aikaa. Vastaajista kaksi vietti Vepsässä peräti kaksi viikkoa. Kyselylomakkeita palautettiin tasaisesti kesän mittaan, painottuen toki parhaimpaan lomasesonkiin eli kesä – elokuulle. Vuoden 2003 tilastojen valossa heinäkuu on parasta sesonkiaikaa Vepsässä. Silloin mökkien käyttöaste on lähes poikkeuksetta 100 prosenttia. Samoin kesä- ja elokuu, jotka ovat myös niin sanottuja suomalaisten kesälomakuukausia, ovat kävijöiden suosiossa. Tällöin on vapaata mökkiä vaikea saada. Touko- ja syyskuussa käyttö painottuu lähinnä viikonloppuihin, sillä eihän saari ole edes auki viikolla ilman erillistä sopimusta.

Vepsään saavutaan tyypillisesti vesibussilla. Kyselyn perusteella neljä viidestä vastaajasta oli valinnut kulkuvälineekseen vesibussin. Näin ollen saaren käyttö on hyvin paljon kiinni juuri vesibussien kulkuajoista. Omalla veneellä Vepsään oli tullut noin viidennes vastaajista. Veneilijöistä valtaosa saapui moottoriveneellä, purjveneellä huomattavasti harvempi. Ja olipa yksi vastaajista tullut saareen vesiskootterilla.

Vastaajien keskuudessa suosituin yöpymismuoto oli ehdottomasti lomamökki. Lähes puolet vastaajista ilmoitti yöpyvänsä lomamökissä. Vanhemmissa harjamökeissä vastaajista yöpyi vain vajaa viidennes. Lomamökkien käyttöaste onkin läpi kesäsesongin korkea. Usein harjamökeissä yövytään silloin kun lomamökeissä ei ole enää tilaa. Teltassa yöpyi vain muutama vastaajista. Oman veneen majoituspaikaksi valitsi

vajaa neljännes vastaajista. Muutama veneellä saareen tullut yöpyi myös mökeissä. Tarkemmat tiedot majoitusvaihtoehtojen jakautumisesta selviävät taulukosta 1.

TAULUKKO 1. Majoitusvaihtoehtojen jakautuminen.

MISSÄ YÖPYNYT?	n	%
lomamökki	64	46 %
harjamökki	27	19 %
teltta	4	3 %
vene	12	9 %
ei yöpynyt alueella	32	23 %
Yhteensä	139	100 %

Saarta on viime vuosina haluttu kehittää palvelemaan yhä paremmin lapsiperheitä. Kyselyn perusteella viime kesän asiakkaita jo lähes puolet oli perheitä. Perheiden ohella toinen suuri Vepsän käyttäjäkunta on ystäväporukat. Myös yhdessä puolisonsa kanssa matkaavia on jonkin verran. Tyypillisimmin Vepsään tullaan joko kaksin tai maksimissaan kuuden hengen porukassa. Lomamökeissä on tilaa kuudelle, mikä lienee usein matkaporukan kokoa rajoittava tekijä. Liikuntarajoitteisia tai muita erityisryhmiin kuuluvia saarella on kyselyjen perusteella vierailut vain vähän. Esteettömyysnäkökulman huomioiminen voisi lisätä myös erityisryhmien kiinnostusta saarta kohtaan.

Kyselyllä selvitettiin myös, miten Vepsässä lomailevat aikaansa saarella viettävät. Kyselyn perusteella yleisintä ajanvietettä saarella on uiminen, saunominen ja auringonotto sekä grillaaminen ja ruuan valmistus. Myös luonnon tarkkailu ja retkeily sekä kävely ovat saarella olevien ihmisten mieleen. Eväiden syönti luonnossa kuuluu myös perinteisiin aktiviteetteihin Vepsässä, erityisesti päiväkävijöiden osalla. Aktiviteetteihin osallistumisessa ei vastaajien kesken ollut suurta eroavaisuutta. Sukeltaminen on luonnollisesti lasten ja nuorten mieleen. Miehet ovat naisia innokkaampi onkimaan ja kalastamaan. Naiset ovat kiinnostuneempia kävelystä ja luonnon tarkkailusta kuin miehet. Tarkemmin eri aktiviteetteihin osallistuminen näkyy taulukossa 2.

TAULUKKO 2. Eri aktiviteetteihin osallistuminen saarella.

AKTIVITEETTEIHIN OSALLISTUMINEN		
	n	%
veneily	28	20 %
soutaminen	31	22 %
melominen	14	10 %
onkiminen	43	31 %
kalastus	37	26 %
uiminen	104	74 %
sukeltaminen	26	19 %
auringonotto	98	70 %
saunominen	98	70 %
marjastus/sienestys	12	9 %
pelailu/palloilu	55	39 %
tikanheitto	20	14 %
retkeily/kävely	88	63 %
lenkkeily	20	14 %
luonnontarkkailu	83	59 %
valokuvaus	47	34 %
ihmisten tapaaminen	55	39 %
uusiin tutustuminen	47	34 %
radion/musiikin kuunt	57	41 %
grillaaminen	107	76 %
eväiden syöti	74	53 %

Aktiviteetteihin osallistumisen yhteydessä selvitettiin samalla, mitkä ajanvietteistä ovat kaikkein mieluisimpia. Vastaajilta kysyttiin kolmea kaikkein mieluisinta ajanvietettä. Eniten harrastetut ajanvietteet olivat myös kaikkein mieluisimpia. Eniten merkintöjä saivat saunominen (58 merkintää), uiminen (39), auringonotto (34) sekä ruuan valmistus ja grillaaminen (40). Myös kävely ja retkeily sekä luonnon tarkkailu ovat ihmisten mieleen. Ne saivat 33 ja 21 kappaletta merkintöjä. Vepsään siis halutaan tulla viettämään tyypillistä suomalaista kesäpäivää – saunoen, uiden ja grillaten.

8.1.3 SAAREN KEHITTÄMISTÄ KOSKEVAT TIEDOT

Kyselystä tehtiin tarkoituksella hieman normaalia laajempi. Laajuuden tiedettiin kyllä pienentävän vastaajien määrää, mutta toisaalta uskottiin kyselyn tuottavan tällä tapaa syvällisempää ja tarkempaa tietoa saaren palveluista ja muista toiminnoista. Kehittämisehdotuksia ja mielipiteitä kertyi kuitenkin ilahduttavan runsaasti. Niiden pohjalta on hyvä lähteä kehittämään saarta palvelemaan paremmin asiakkaita ja heidän

tarpeitaan. Seuraavaan on koottu asiakkailta saatua palautetta koskien erityisesti saaren fyysisiä rakenteita, muita palveluja, hintoja sekä sosiaalista puolta. Kappaleen loppuun on tehty yhteenveto kyselyn lopussa kerätyistä risuista, ruusuista ja kehittämisehdotuksista.

Kyselyn mukaan Vepsässä vierailleet eivät olleet kovinkaan tyytyväisiä ennakkoon saamaansa tietoon saaresta. Tiedotuksen suhteen löytyy huomattavasti parannettavaa, sillä joka neljäs vastaajista koki, ettei saanut riittävästi tarpeellista tietoa saaren palveluista ja niiden hinnoista ennakkoon. Tarkemmin tyytyväisyyttä ennakkoinformaation saantiin tarkastellaan taulukossa 3. Lisäksi tietojen sekavuudesta ja väärästä informaatiosta tuli palautetta. Vääränlaisen informaation ja sekaannusten vähentämiseksi voisi toimia saaren henkilökunnan ja liikuntaviraston väen yhteinen palaveri ennen lomasesongin alkua keväällä. Tällöin kummatkin osapuolet voisivat päivittää saarta koskevat tietonsa. Asiakkaiden toiveissa oli lisäksi saada mökkien sekä saunavuorojen varaussysteemi tulevaisuudessa internetpohjaiseksi.

TAULUKKO 3. Saadun ennakkotiedon riittävyys ja tarkoituksenomaisuus.

TIEDONSAANTI RIITTÄVÄ ? %, n=140	EN OSAA SANOA	
	KYLLÄ	EI
saaresta	84	10
palveluista	67	26
vesibussin aikatauluista	79	13
hinnoista	64	27

Kyselyllä selvitettiin asiakkaitten mielipidettä saaren fyysisistä puitteista sekä eri palveluista. Taulukossa 4. on esitelty kyselyyn vastanneiden mielipiteitä Vepsää koskevissa asioissa. Taulukon viimeiseen sarakkeeseen on yhdistetty ne, jotka ovat vastanneet ”en ole käyttänyt palvelua” tai ovat jättäneet kokonaan vastaamatta kyseiseen kohtaan. Kaiken kaikkiaan vastaajat ovat olleet suhteellisen tyytyväisiä Vepsän palveluihin, mutta selkeitä puutteita ja heikkouksiakin nousee esiin. Majoitustiloihin vastaajat ovat olleet tyytyväisiä, samoin saaren fyysisiin rakennelmiin yleensä. Erityisesti vessat ovat saaneet vastaajilta huonoa palautetta. Laiturit ja pelikentät on myös koettu jonkin verran huonoiksi. Saaren muista palveluista kioskki on ollut erityisesti asiakkaitten mieleen. Vepsän juomaveteen ovat asiakkaat olleet tyytyväisiä.

TAULUKKO 4. Vastaajien mielipide saarta koskevista asioista

MIELIPIIDE SAARTA KOSKEVISTA ASIOISTA %, n=140					EN KÄYTTÄNYT PALVELUA/ TYHJÄ
	ERITTÄIN HUONO	HUONO	HYVÄ	ERITTÄIN HYVÄ	
Fyysiset puitteet					
Majoitustilat	1	0	49	26	24
Saunat	3	1	29	34	34
Keittokatokset	0	3	51	21	24
Nuotiopaikat	0	9	35	26	31
Tiet, polut	1	6	47	39	8
Pelikentät	1	10	41	21	26
Piha-alueet	1	4	55	28	13
Uimarannat	2	4	46	26	22
Laiturit	5	9	43	24	20
Jätehuolto	1	3	45	36	15
WC	17	35	31	9	8
Palvelut					
Vesibussissa	1	1	37	39	21
Varaustoimistossa	1	4	29	31	34
Kioski/kahvio	1	1	34	59	6
Ohjattu toiminta	1	3	9	1	85
Pelivälinevuokraus	1	3	27	14	56
Soutuveneet/kanootit	1	4	20	8	68
Lasten leikkipaikat	1	4	26	14	54
Polttopuut	0	7	42	29	21
Saunavuorot	6	8	34	21	32
Opasteet	1	6	51	26	16
Juomavesi					
Laatu	1	1	44	29	24
Riittävyys	1	1	35	37	26
Saatavuus	1	1	39	34	24

Samalla selvitettiin myös, mitkä asiat koetaan Vepsän ulkoilualueella kaikkein parhaimmiksi, ja mitkä suurimmiksi epäkohdiksi. Ehdottomasti parhaimpia asioita kyselyn mukaan ovat saaren luonto (yhteensä 67 mainintaa eli mainittu lähes joka toisessa palautetusta lomakkeesta), maisemat ja meri. Parhaiksi asioiksi koettiin myös saaren sijainti, rauhallisuus ja siisteys. Sauna ja majoitusmahdollisuudet nousivat listalla myös korkealle. Erityiskiitoksen asiakkailta saivat saaren henkilökunta ja heidän ylläpitämänsä kioski-ravintola.

Suurimmaksi epäkohdaksi Vepsässä koettiin wc-palvelut. Vessojen kunto, siisteys ja haju saivat vastaajilta huonoa palautetta. Suihkujen vähäisyys sekä hinta ja kunto puhuttivat myös asiakkaita. Muita yleisiä epäkohtia asiakkaitten mielestä Vepsässä ovat vierasvenelaiturit, mökkien varustustaso, saunavuorojen puute sekä lintujen jätökset pelikentillä, nurmilla ja rannoilla (alkukesän ongelma, josta ei ollut mainintoja enää loppukesällä palautetuissa kyselylomakkeissa). Jonkin verran ongelmaksi Vepsässä koettiin myös äänekkäät ryyppyporukat.

Mitä uusia palveluita tai varustuksia asiakkaat haluaisivat Vepsään? Noin puolet vastaajista oli tyytyväisiä Vepsän tämän hetkiseen palvelun tarjontaan, eivätkä he kaivanneet Vepsään uusia palveluita tai varustuksia kuin ohjattua toimintaakaan. Toinen puoli vastaajista taas kaipasi saarelle jotakin uutta. Nuoremmat ikäluokat kokivat saarella puutteita ja epäkohtia vanhempia ikäluokkia enemmän. Lapsille kaivattiin jotain kivaa ohjattua toimintaa, ja vähän vanhemmille luonto ja kalastusretkiä. Omatoimisia harrastusmahdollisuuksia ajatellen kaivattiin lisää erilaisia ulkopelivälineitä ja mahdollisuuksia. Mökkien varustustasoa toivottiin paremmaksi. Petivaatteita toivottiin uudistettavan, astia- ja keittoväline-valikoimaa laajennettavan ja muita pieniä varustustoiveita saatiin pitkä lista. Toinen yleinen toive varustustason parantamiseksi olivat uudet vessat sekä paremmat peseytymismahdollisuudet. Huoltorakennus, jossa olisi suihkut ja vessat sekä tiskausmahdollisuus olisi asiakkaitten mieleen. Näiden lisäksi toiveita esitettiin vierasvenelaiturin parantamiseksi. Laiturin kunnostus, laituritilan ja poijupaikkojen lisäys sekä sähköpistokkeet laiturille olivat veneilijöiden toivelistalla.

Selvitimme myös, miten asiakkaat kokevat eri palveluista perittävät maksut. Taulukko 5. kuvaa asiakkaitten mielipidettä hinnoista kyselyn valossa. Taulukosta ilmenee, että vastaajat ovat kokeneet saaren palvelut hieman kalliiksi. Erityisesti saunat ja suihku on koettu kalliiksi. Kokonaisuuteen kuitenkin valtaosa vastaajista on ollut tyytyväisiä. Vepsän hinta-laatu -suhde lienee siis kohdallaan kun peräti 77 prosenttia vastaajista piti kokonaisuutta sopivan hintaisena.

TAULUKKO 5. Asiakkaitten mielipide palvelujen hinnoista.

MITÄ MIELTÄ HINNOISTA %				
	HALPA	SOPIVA	KALLIS	n
vesibussi	5	66	29	116
mökki	13	65	22	108
teltpaikka	44	48	8	75
venepaikka	22	53	25	60
kahvio/kioski	8	67	25	132
sauna	5	50	45	110
suihku	8	44	49	80
soutuvene/kanootti	26	60	14	65
kokonaisuus	5	77	18	113

Alueella samanaikaisesti lomailevasta ihmismäärästä vastaajat olivat hyvin yksimielisiä. Vain kolme 140 vastaajasta oli sitä mieltä, että alueella on liikaa ihmisiä. Kaksi kolmannesta vastaajista piti nykyistä ihmismäärää juuri sopivana ja viimeinen kolmannes koki että alueella mahtuisi lisääkin ihmisiä. Vepsän sosiaalista kapasiteettia ei siis ainakaan toistaiseksi ole ylitetty, vaan tilat riittäisivät ehkä hieman suuremmallekin väkijoukolle. Täytyy kuitenkin muistaa, että kyselyyn vastanneet pitivät yhtenä Vepsän parhaista ominaisuuksista nimenomaan sen rauhallisuutta. Vastanneet pitivät Vepsää erinomaisen sopivana juuri lapsille ja lapsiperheille. Kaikista kyselyyn vastanneista vain 3,6 prosenttia piti saarta sopimattomana lapsiperheille. Ja lähes neljä viidesosaa oli sitä mieltä, että saari sopii lapsiperheitten lomaviettopaikaksi. Pieni osa ei ilmoittanut lainkaan kantaansa. Perusteluja kysyttäessä esiin nousivat turvallisuus, rauhallisuus, aktiviteetit, hyvä uimaranta sekä tilan runsaus. Syinä, miksi Vepsä ei sovi lapsiperheille nähtiin yleisimmin saarella olevat juopuneet ihmiset. Muina syinä pidettiin saaren heikkoja pesumahdollisuuksia ja vaikeakulkuisuutta esimerkiksi rattaiden kanssa.

Lomanviettoa häiritseviksi tekijöiksi vastaajat kokivat ennen kaikkea saarella tapahtuvan juopottelun ja öisen meluamisen (yhteensä 22 mainintaa vastauslomakkeissa). Toinen yleisemmin häiritsevä tekijä oli huonot vessat (12 mainintaa). Lisäksi vastaajat nostivat yksittäisiä asioita esille kuten kioskin huonon valikoiman, kanadanhanhet, saunavuorojärjestelyt ja informaation puutteen.

Kyselyllä haluttiin selvittää, miten suuri merkitys tietyillä tekijöillä on siihen, että asiakkaat käyttävät juuri Vepsän ulkoilusaarta. Alla olevaan Vepsän vetovoimaisuutta

käsittelyyn taulukkoon on koottu vastaajien näkemykset. Alueen vetovoimatekijöiden selvittäminen auttaa hahmottamaan saaren vahvuuksia. Mitkä asiat ovat Vepsässä ne, jotka saavat ihmiset lähtemään saarelle kerta toisensa jälkeen? Taulukko 6. kertoo ihmisten näkemyksiä Vepsän saaren vetovoimatekijöistä.

TAULUKKO 6. Alueen vetovoimaisuus.

SAAREN VETOIMAISUUS (%)					
	EI MERKITYSTÄ	VÄHÄN MERKITYSTÄ	MELKO SUURI MERKITYS	ERITTÄIN SUURI MERKITYS	n
Maisemat, meren läheisyys	2	3	18	77	131
Kalastusmahdollisuudet	33	24	27	16	113
Alueen siisteys	2	6	36	56	127
Alueen turvallisuus	3	6	32	60	122
Luontoon liittyvät harrastus- mahdollisuudet	6	18	43	33	122
Muut harrastusmahdollisuudet	9	39	34	19	113
Majoituspalvelut	6	10	25	59	123
Alueen muut palvelut	5	12	39	44	120
Hyvät kulkuyhteydet	4	4	31	62	130
Alueen läheisyys Turkuun	4	8	27	62	130
Muistot aiemmista käynneistä	10	7	27	56	110
Uuteen paikkaan tutustuminen	20	20	32	28	106

Luonto on Vepsän tärkein vetovoimatekijä. Luonnon säilyttäminen on ensisijaisen tärkeää saaren kehittämisen näkökulmasta. Myös alueen turvallisuus ja siisteys ovat merkittävässä roolissa. Hyvät kulkuyhteydet saarelle ovat ehto saaren kehittämisessä kaupunkilaisten ulkoilu- ja virkistysalueena. Vain harvalla on oma vene, jolla voi lähteä käymään saarella.

Vepsän saarella on vielä paljon kehitettävää. Sen todistaa muun muassa se, että lähes puolet kyselyyn vastanneista kokivat joitakin esteitä Vepsän saaren enemmälle käytölle omalla kohdallaan. Vastaavasti toinen puoli vastaajista koki, ettei esteitä lisätä saaren käyttöä ole. Yleisimmäksi esteeksi mainittiin ajan puute. Ajan puutteeseen tuskin kehittämistyöllä voidaan vaikuttaa, sillä kysymys on henkilökohtaisesta ajan arvottamisesta. Ajanpuute kertoo usein halusta käyttää saarta enemmän. Vastaajista (esteitä kokeneista) kolmannes nimesi esteeksi majoitustilojen hinnan sekä joka kuudes

palvelujen hinnan. Joka kolmas koki esteeksi myös majoitustilojen puutteen. Kysymys herääkin kuinka moni on kesän aikana jättänyt lähtemättä Vepsään juuri majoitustilojen puutteen vuoksi. Kyselyyn on vain voinut osallistua saarella, joten asiakkaitten jotka eivät ole saarella lähteneet käymään majoitustilojen puutteen vuoksi mielipide on jäänyt kuulematta. Muita useampia mainintoja saaneet esteet olivat saaren huonot palvelut ja varustukset, alueen rauhattomuus sekä seuran tai kaverin puute. Taulukossa 7. on yhteenveto vastaajien kokemista esteistä

TAULUKKO 7. Mikä estää saaren enemmän käytön? (Esteitä kokeneet vastaajat).

MITÄ ESTEITÄ?	n=68
ajan puute	32
alueen rauhattomuus	8
muu este	6
majoitustilojen puute	22
huonot kulkuyhteydet	3
huonot palvelut/varust	4
alueen sopimattomuus liikuntaesteiselle	4
seuran/kaverin puute	4
majoitustilojen hinta	20
palvelujen hinta	11
heikko tiedonsaanti	1

Suurimmaksi esteeksi saaren käytölle nousi ajan puute. Kehittämistyön kannalta merkittävämpää on, että joka kolmas esteitä kokenut vastaaja nimesi majoitustilojen puutteen esteeksi saaren enemmän käytölle. Majoitusten ja palveluiden hinta mainittiin myös useassa vastauslomakkeessa käytön esteeksi. Alueen rauhattomuuden nimesi 8 vastaajaa syyksi saaren enemmän käytölle.

8.1.4 RISUJA, RUUSUJA JA KEHITTÄMISEHDOTUKSIA

Lomakkeen viimeisenä kysymyksenä pyydettiin asiakkaita vielä kertomaan kehittämisehdotuksia sekä antamaan risuja ja ruusuja. Palautetta oli annettu lähes neljässä vastauslomakkeessa viidestä. Seuraavassa on palautteista tehty yhteenveto.

VENEILY

Veneilyn ja laituripaikkoihin liittyvää palautetta kertyi erityisesti juuri veneilijöiltä. Heidän tarpeensa toivottiin mietittävän kokonaisuudessaan uudestaan. Laitureiden heikko kunto ja epäselvät merkinnät laiturialueella olivat usein palautteen kohteena. Kritiikkiä sai myös palveluiden heikko taso suhteessa laiturimaksuun. Sähköä kaivattiin palveluista eniten.

MÖKIT +VARUSTUS

Majoitustiloja saarelle kaivattiin lisää. Mökkien siisteys ja varustustaso saivat osakseen runsaasti palautetta. Mökkeihin kaivattiin monenlaista uutta varustelua, erityisesti keittiövälineitä ja uusia vuodevaatteita sekä parempia siivousvälineitä. Vanhempien harjamökkien kunnostusta toivottiin myös.

GRILLI- JA NUOTIOPAIKAT

Grillikatoksiin oltiin pääasiassa tyytyväisiä, mutta paikkoja toivottiin olevan enemmän. Tiskauspaikkaa kaivattiin grillikatosten läheisyyteen. Nuotiopaikkojen läheisyyteen toivottiin omaa puuvarastoa.

SAUNA

Saaren saunoja kiiteltiin kovasti, mutta saunavuorojen riittämättömyys kaikille sai palautetta. Lisäksi saunavuorojen kanssa oli ollut jonkin verran epäselvyyksiä, mikä harmitti joitakin asiakkaita. Vuorojen puutteen korjaamiseksi saunoja toivottiin lisää. Saunavuorojen korkeat maksut puhuttivat myös.

WC

Vessat saivat osakseen kaikkein eniten palautetta. Saarelle kaivattiin kovasti vesivessoja nykyisten käymälöiden sijaan. Vessoihin toivottiin myös tehokkaampaa ja runsaampaa siivousta.

SUIHKUT

Saaren suihkuihin ei oltu kovinkaan tyytyväisiä vaan saarelle toivottiin kunnon peseytymismahdollisuuksia. Peseytymismahdollisuuksia toivottiin lisäksi maksuttomiksi.

AKTIVITEETIT

Saaren ranta-alueet saivat asiakkailta kiitosta erityisesti sopivuudesta lapsiperheille. Leikkipaikkoja kaivattiin kuitenkin lisää. Palautteessa toivottiin Vepsään uusia aktiviteetteja minigolfista puuverstaaseen. Pelivälineitä toivottiin myös lisää. Lapsille toivottiin lisäksi monenlaista ohjattua ohjelmaa, kuten satuhetkiä ja leikkituokioita sekä kaikille yhteisiä nuotioiltoja.

KIOSKI-RAVINTOLA

Saaren kioski sai erityisen paljon kiitosta. Hyvät ruoka-annokset ja palvelu ansaitsivat monen vastaajan kiitoksen. Kioskin valikoimaa toivottiin laajemmaksi, jotta kaikkea ruokaa ei tarvitsisi kantaa maista mukana saarelle tullessa. Erityisesti toivottiin lisää peruselintarvikkeita. Kioskin hintoja moni piti korkeana.

HENKILÖKUNTA

Saaren henkilökunta keräsi kuitenkin kaikkein eniten palautetta. Lähes joka kolmannessa lomakkeessa kiiteltiin saaren henkilökuntaa joustavuudesta, palvelualltiudesta ja asenteesta. Negatiivista palautetta saaren henkilökunnasta ei juurikaan annettu.

TIEDOTUS

Varausjärjestelmään haluttiin uudistusta. Toivottiin, että jatkossa mökit olisi mahdollista varata suoraan Internetistä. Mökkien varustustasosta ja saaren palveluista toivottiin myös kattavampaa ja ajankohtaista tietoa niin liikuntaviraston asiakaspalveluun kuin Internetiin.

MUUTA

Saarelle toivottiin tehokkaampaa valvontaa etenkin viikonloppuilleiksi ja -öiksi. Toisaalta saarta kiiteltiin taas sen rauhallisuudesta ja sopivuudesta erityisesti lapsiperheille. Hintatason nousun kiitettiin nostaneen saaren imagoa ja vähentäneen ”rupuporukkaa” saarella. Vepsää kiiteltiin erityisesti sen kauniista luonnosta ja upeista merimaisemista. Palautteessa toivottiin, että saari säilytettäisiin jatkossakin luonnontilassa eikä sitä rakennettaisi liian kaupunkimaiseksi. Saaren opasteisiin ja karttoihin kaivattiin lisäksi päivitystä. Nykyisten ei todettu olevan enää ajan tasalla.

8.2. Lasten piirustuksien satoa

Kaupungin strategioiden mukainen tärkeä kohderyhmä kehittämistyötä ajatellen ovat lapset ja nuoret. Kehittämistyön pohjaksi haluttiin kerätä palautetta myös heiltä. Lapsilla oli kesällä mahdollisuus osallistua saarella järjestettyyn piirustuskilpailuun. Piirustuksien aiheena oli ”Mikä Vepsässä oli kaikkein hauskinta”. Piirustusten avulla pyrittiin saamaan jonkinlaisen näkemyksen siitä, mikä lasten mielestä on Vepsässä hyvää ja tärkeää. Heinäkuun aikana piirustuksia palautettiin noin neljäkymmentä. Piirustuksia taiteilleet ”lapset” olivat kaksivuotiaasta aina kuusikymmppiseen asti. Parhaat töistä julkaistiin Turku Liikkeelle -lehdessä syksyllä.

Piirustukset ovat aineistona laadullisia, mutta niitä käsiteltiin kvalitatiivisin menetelmin luokittelemalla piirustuksissa esiintyviä asioita teemoittain. Töiden laatu oli vaihteleva, mutta piirustuksissa nousivat selkeästi esiin tietyt teemat. Taulukossa 8. on koottuna kaikki piirustuksissa esiintyneet teemat.

TAULUKKO 8. Lasten piirustuksissa esille nousseet teemat (*-merkki kertoo miten monessa piirustuksessa kyseinen teema on ilmennyt).

LUONTO *****: kalliorotko, näköalapaikka, kukat
ELÄIMET *****: kissat, leppäkerttu, etana, kimalainen, puput
MERI *****
AURINKO *****:
RUOKAILU *: jäätelö
AKTIIVITEETIT *****: kalastus, melominen, vesiliukumäki, kroketti
VESIBUSSI **
HENKILÖKUNTA *: ihanat myyjät
UIMINEN ****
SAUNA *
LEIKKITELINEET **: liukumäki

Suosituimpia töiden aiheita olivat luonto ja eläimet sekä meri ja aurinko. Kaupunkilaislapsia piirustusten mukaan kiehtovat juuri Vepsän jyrkät kalliot, näköalapaikalta avautuvat upeat maisemat ja luonnon helmassa viihtyvät eläimet. Saaren luonto kaikessa moninaisuudessaan on tärkeä osa lasten Vepsää.

Toinen merkittävä teema, joka piirustuksissa nousi esille olivat erilaiset aktiviteetit. Vesi ja Vepsän kohdalla erityisesti meri kiehtoo lapsia. Erityisesti kaikki veteen liittyvät harrastukset, kuten uinti, kalastus ja melominen houkuttelevat töiden mukaan lapsia. Myös vesibussi oli piirretty pariin työhön. Saaren kehittämisessä on huomioitava, että Vepsässä on jatkossakin monipuoliset harrastus- ja pelimahdollisuudet lapsille ja lapsenmielisille. Pelivälineiden säännöllinen huolto ja uusiminen tulisi kuulua saaren perusrutiineihin.

Kehittämistyön kannalta lasten piirustukset antoivat tärkeää tietoa siitä, mikä Vepsässä lapsia kiehtoo. Tärkeää on jatkossakin säilyttää Vepsän luonnon ympäristö luonnontilaisena. Luonto kaikkine eläimineen ja kasveineen on sellaisenaan mielenkiintoinen ja jännittävä. Lasten ja nuorten viihtyvyyden kannalta on lisäksi huomioitava, että saarella olisi monipuoliset harrastusmahdollisuudet. Meren läheisyys tarjoaa usein erilaisia harrastusmahdollisuuksia, kuin mitä on tarjolla oman kodin lähellä. Uiminen ja muut veteen liittyvät harrastusmahdollisuudet tulee jatkossakin olla merkittävänä osana Vepsän palveluita. Rantojen ja rantavesien säilyttäminen puhtaana on lastenkin kannalta erittäin tärkeää.

8.3 Haastattelut

Vepsän saari on yhteishallinnollinen kohde ja sen kehittämisen lähtökohtana on laaja, onnistunut yhteistyö. Kehittämissuunnitelman laatimisessa konsultoitiin kaupungin muiden hallintokuntia asiantuntijoina. Viranhaltijoiden haastattelut antavat pohjan kehittämissuunnitelmassa esitetyille ratkaisuille. Kehittämissuunnitelman edetessä toteuttamisvaiheeseen on yhteistyötä eri toimijoiden kanssa syytä vielä lisätä ja syventää. Tiiviillä yhteistyöllä on mahdollisuus välttää suurimmat karikot. Saaren kehittämiseen liittyvistä asioista keskusteltiin yhdessä tilalaitoksen ja kiinteistölaitoksen edustajien sekä kaupungin esteettömyysasiamiehen, luonnonsuojelutarkastajan ja terveystarkastajan kanssa. Kehittämissuunnitelmaa varten haastateltiin alueella tällä hetkellä toimivaa yrittäjää sekä saaren henkilökunnan edustajaa. Ympäristöasioissa konsultoitiin Klara – Saariston puhtaanapito Oy:n ympäristöpäällikköä. Kehittämissuunnitelmaa laatiessa tehtiin yhteistyötä myös kolmannen sektorin edustajien kanssa. Haastattelut suoritettiin alkukesän 2004 aikana. Haastatteluissa keskityttiin jokaisen omaan erityisalaan alaan ja asiantuntemukseen. Seuraavassa on esitelty merkittävimmät ja mielenkiintoisimmat haastatteluissa esiin nousseet asiat.

ASIAKASMÄÄRÄT

Asiakasmäärien nostaminen on niin yrittäjän kuin kaupungin toiveissa. Asiakasmäärien kasvattaminen asettaa kuitenkin omat vaatimuksensa myös saaren palveluille ja luonnolle. Mökkien määrää ei saarella olla halukkaita lisäämään, mutta vanhempien mökkien korjaamisen tai uudelleen rakentamisen kannalla ollaan yksimielisesti. Kasvavat asiakasmäärät lisäävät myös saaren huoltotarvetta. Nykyinen pesu- ja wc-kapasiteetti ei riitä kasvavalle asiakaskunnalle. Yrittäjän toiminnalle suuremmat asiakasmäärät ovat kuitenkin elinehto. Jossakin vaiheessa myös saaren sosiaalisen kapasiteetin raja tulee vastaan. Yhteiseksi näkemykseksi saaren asiakasmäärien nostamiseksi muodostuikin käyttöasteen nostaminen ja käyttöajan pidentäminen palveluja parantamalla.

LUONTO

Kasvavat asiakasmäärät rasittavat myös herkkää saaristoluontoa entisestään. Kaikki osapuolet myönsivät saaren vetovoimaisuuden tärkeimmäksi tekijäksi kauniin ja puhtaan luonnon. Pieniä ristiriitoja luonnon hyväksikäytössä tulee väistämättä kuitenkin vastaan. Suosituimmat alueet kuluvat käytön myötä ja siksi liikkumista tulisikin ohjata kulutusta paremmin kestävimille alueille. Kuitenkin herkät rantakalliot ovat juuri suosituimpia paikkoja. Lintujen pesimäajat tuovat haasteensa saaren käyttöön ja toimintojen sijainteihin. Tästä hyvänä esimerkkinä on mahdollisen uuden laiturin rakentaminen. Suojaisa paikka uudelle laiturille löytyisi saaren koillisreunalta. Läheiset luodot ovat kuitenkin lintujen pesimäkäytössä. Saaren rakentaminen esteettömäksi sopusoinnissa luonnon kanssa on mahdoton yhtälö. Jyrkät rantakalliot tarjoavat monia vaikeakulkuisia paikkoja ja saaren korkeimman mäen laella olevalle näköalapaikalle on mahdotonta päästä lastenvaunujen tai pyörätuolin kanssa. Toisinaan on vain ratkaistavissa missä kulkee esteettömyyden raja suhteessa vapaaseen luontoon.

SAAREN PALVELUT

Saaren palvelujen saattaminen nykyaikaisten vaatimusten ja määräysten tasolle on ensisijainen tavoite saaren kehittämisessä. Tästä ei haastateltavien keskuudessa ollut erimielisyyttä. Jäte- ja vesihuolto kaipaa pikaista kunnostamista. Keskustelua sen sijaan herätti saaren ravintolapalvelut. Tuleeko saarella myydä alkoholia? Tähän kysymykseen on mahdoton vastata yksiselitteisesti. Yrittäjälle A-oikeudet ovat ehdoton kilpailuvaltti ja kioski- ja ravintolatoiminnan elinehto. Mutta tuleeko lapsille ja lapsiperheille suunnatulla ulkoilu- ja virkistysalueella ylipäänsä sallia alkoholinkäyttö tai sen myynti?

8.4. Kehittämissuunnitelma

Vepsän saaren kehittämissuunnitelma tähtää saaren kokonaisvaltaiseen kehittämiseen. Seuraavassa on tehty yhteenveto asioista, jotka nähdään tarpeellisina toimenpiteinä saaren kehittämisen kannalta. Kehittämissuunnitelmassa on hyödynnetty asiakkailta saatua palautetta, kaupungin viranhaltijoiden asiantuntemusta, yrittäjien näkemyksiä ja kokemuksia sekä kolmannen sektorin toimijoiden kokemuksia. Taulukoissa 9, 10 ja 11 (sivuilla 64–66) on esitetty, mitä toimenpiteitä saarella ja saaren hyväksi tulisi tehdä. Taulukoista ilmenee, milloin kyseiset toimenpiteet olisi hyvä tehdä eli asioiden kiireellisyysaste. Taulukkoon on koottu lisäksi muuta tärkeää tietoa kehittämistoimenpiteistä, kuten mahdollisista yhteistyötahoista sekä taustatietoja ja perusteluja.

ASIAKASMÄÄRIEN KASVATTAMINEN

Yhtenä tavoitteena saaren kehittämisessä voidaan luonnollisesti pitää asiakasmäärien kasvattamista. Parhaimpana lomasesonkina saaren mökit ovat kuitenkin jo täyteen buukattuja, eikä mökkien lukumäärän huomattava kasvattaminen tunnu saaren koon vuoksi järkevältä. Saaren kävijämäärän nostamiseen onkin lähdeävä nykyisen käyttöasteen parantamisesta sekä lomasesongin pidentämisestä. Tähän voidaan päästä kunnostamalla koko mökkikanta nykyvaatimusten mukaiseksi, sekä parantamalla muun muassa mökkien varustustasoa kevään ja syksyn pakkasöitä ajatellen. Perheet ovat löytäneet Vepsän hyvin kesälomakaudella. On kuitenkin epätodennäköistä, että he käyttäisivät saarta lomakauden ulkopuolella runsaasti. Sesongin ulkopuolella onkin asiakkaita etsittävä uusista käyttäjäryhmistä.

Yksi mahdollinen uusi kohderyhmä on yritys- ja kokousasiakkaat. Uusien kohderyhmien tavoittaminen edellyttää kuitenkin heille suunnattujen ydinpalvelujen saattamista asianmukaiselle tasolle. Tyypilliset kokous- ja seminaariryhmien vaatimukset ovat kokoustila ja siellä asianmukaiset välineet (tv, videot, piirtoheitin, nettiyhteydet, projektori ja valkokangas), saunatilat, majoitustilat ja ruokapalvelut. Pienellä panostuksella olisi Vepsän saarella mahdollisuus järjestää kokous- ja seminaaripäiviä. Fyysiset puitteethan ovat saarella loistavat. Kokousvieraiden lisäksi mökkejä voisi erityisesti syksyisin mainostaa tukikohtina kalastusreissuille. Syyskäyttö

edellyttää kuitenkin mökkien varustustason tarkastusta ja parantamista muun muassa pakkasöitä ajatellen.

LUONTOARVOJEN SÄILYTTÄMINEN

Kaikessa saarella tapahtuvassa toiminnassa tulee luonto ottaa erityishuomioon. Luonto on Vepsän tärkein vetovoimatekijä ja usein juuri syy saarelle tuloon. Asiakaskyselyn mukaan joka toinen pitää juuri luontoa koko Vepsän saaren parhaana asia. Kehittämistyössä tuleekin noudattaa kestävän kehityksen periaatteita ja taata näin luonnon säilyminen saarella rikkaana ja puhtaana.

Viime vuosina kiristyneet ympäristömääräykset asettavat omat vaatimuksensa saaren toiminnoille. Jätehuollon uusiminen on yksi saarella pikimmiten kuntoon laitettava asia. Vanhalta saunalta jätevedet laskevat toistaiseksi suoraan mereen saastuttaen ja rehevöittäen rantavesiä. Saarten rakennusten liittäminen viemäriverkkoon on enemmän kuin ajankohtaista. Saaren wc- ja suihkupalvelut kaipaavat myös uudistusta. Nykyisellään jätteet kuljetetaan saaresta käsityönä pois. Monenlaiset riskit uhkaavat jätteitä käsitteleviä työntekijöitä. Roskien seassa saattaa olla muun muassa huumeruiskuja tai muuta terveydelle vaarallista. Saaren säilyttäminen mahdollisimman luonnontilaisena eri kehittämishankkeista huolimatta on haastavaa, mutta kaiken kehittämisen edellytys. Saaren kauniin, puhtaan luonnon tuhoutuessa menettää Vepsä todennäköisesti myös vetovoimaisuutensa.

TAULUKKO 9. Vepsän saaren kehittämissuunnitelman yhteenveto: Rakennukset.

RAKENNUKSET			
MITÄ?	MILLOIN? kiireellisyys	KUKA HOITAA? yhteistyötahot	MIKSI? MUUTA? perustelut
Kokousteraan nykyaikaistaminen - laajakaistayhteys - projektori, piirtoheitin - perus kokousvälineistö	Toimiston netti-yhteyksien laiton yhteydessä	TL	Uusia käyttäjäryhmiä sesongin ulkopuolella --> edellytykset kuntoon
Kioski/ravintola/toimistorakennus - uusi rakennus vanhan tilalle - suuremmat tilat - viemäröinti - keittiötilojen uudistaminen - henkilökunnan wc-tilat - terassin katon uusiminen - internetyhteydet	Vaatii pikaista remonttia.	TL	Nykyiset tilat ei toimi, tilan ahtaus suuri, keittiötilojen kapasiteetti ei riitä nykyiselle asiakasmäärälle (entä kasvavat asiakasmäärät). * rakennus lähes purkukunnossa * nykyiset keittiötilat eivät täytä kaikkia terveysmääräyksiä * viemäröinnin ja wc-tilojen puute * varaustoiminnan hoitaminen myös saarelta käsin edellyttää laajakaista yhteyttä
Harjamökkien uudistus - uudet mökit vanhojen tilalle	Uusien mökkien suunnittelu ajan-kohtaista nyt, nykyiset eivät käytössä enää montaa vuotta	TL	Vanhojen mökkien kunto todella heikko. Mökit eivät nykyisten määräyksien mukaisia. Uusien rakentaminen jopa edullisempaa kuin vanhojen korjaaminen. Majoituskapasiteetti säilytettävä kuitenkin nykyisellään, joten uudet mökit mahdollisten kaltaisia.
Esteetön mökki - Mökin nro22 korjaus esteettömäksi - luiska, käsijohteet - kynnysten madaltaminen	Pienellä vaihvalla sopiva myös liikuntarajotteiselle	TL+ konsultointi Esteettömyys-asiamies H.Haulisto	Esteettömyys näkökulma. Mökki nro 22 helpoimmin muutettavissa. Mahdollisia uusia mökkejä suunniteltaessa esteettömyys asiat huomioitava.
Huolto/varastorakennus - asiakkaitten sekä henkilökunnan käyttöön - säilytystilaa kunnossapidon työkaluille ja koneille - vesiw:c:t (myös inwa) - suihkut - tiskaus/pesumahdollisuus	Saaren viemäröinnin yhteydessä. Huoltorakennuksella suuri tarve.	TL+ TP	Huoltorakennuksen tarve on suuri. Saaren nykyiset huolto/pesutilat olemattomat. Ulkovessojen toimintakapasiteetti jo nykyiselle käyttäjämäärälle liian pieni. Vesiw:c:t suurelle käyttäjäryhmälle toimivin ja paras vaihtoehto. Nykyisellään koneiden ja muiden välineiden säilytystilana saaren vanha lato/navetta. Pienet ja toimimattomat tilat.
Vanha sauna - seinien ja katon korjaus - viemäröinti - laiturin korjaus	Viemäröinti kiireellinen, samoin laiturin korjaus	TL " TP+YKV	Nykyisin saunan pesuvedet valuvat suoraan mereen. Seinät ja katto märehtyvät ilman korjausta. Vanha sauna saanut kuitenkin asiakkailta kiitosta tunnelmastaan --> pitää säilyä. Laituri huonokuntoinen ja vaarallinen, erityisesti portaat, laiturin korjaus lapsiystävällisemmäksi.
Vanha aitta - aitan kunnostus lasten käyttöön leikkimökiksi/merirosvomajaksi		LV+TL	Aitta on museoviraston suojelukohde. Se sijaitsee saaren piha-alueen reunassa, lähellä leikki-paikkaa. Nykyisin aitassa säilytetään lähinnä romua. Aittaa voisi sijoittaa myös alueen merkittävään ja saaren historiasta kertovia tauluja.

Lyhenteiden selitykset:

TL = talotoimi

TP = tekniset palvelut

LV = liikuntavirasto

YKV = ympäristö- ja kaavoitusvirasto

KL = kiinteistölaitos

TAULUKKO 10. Vepsän saaren kehittämissuunnitelman yhteenveto: Muut fyysiset puitteet.

MUUT FYYSISET PUITTEET			
MITÄ?	MILLOIN? kiirreellisyys	KUKA HOITAA? yhteistyötahot	MIKSI? MUUTA? perustelut
Vierasvenelaituri - kunnostus - lisää laituritilaa ja poijupaikkoja - sähkö ja vesipiste venelaiturille - syvyyssmerkinnät	Venelaiturille ei vuosiin tehty mitään, veneilijät katoaa kohta kokonaan	KL	Jos paikkaa halutaan tarjota myös veneilijöille on olosuhteiden oltava kunnossa. Nykyisellään laituri tilaa liian vähän, erityisesti poijupaikkojen tarve suuri. Laiturimaksusta saatava vastinetta.
Keittokatokset - kunnostus, ritilät, tulipesät - pöytä ja penkit katosten yhteyteen		KL	Keittokatokset saarella kovassa käytössä, penkkien ja ruokailuun sopivien pöytien tarve suuri.
Nuotiopaikat - kunnostus - opasteet nuotiopaikoille - nuotiopaikat kartalle		KL	Alueella olevista 6 nuotiopaikasta vain kolme jonkinlaisessa kunnossa, näiden kunnostus ja merkintä karttaa sekä opasteet. Muut nuotiopaikat poistettava kartalta, sillä niitä ei enää ole.
Lentopallokenttä - kunnostus hyvään pelikuntoon		KL	Toimistoon uusi, ehjiä, lainattavia lentopalloja.
Kävelysilta uimarannalle - puinen kävelysilta toimistolta uimarannalle kulkevaan polkuun		KL	Sateisena kesänä ja aina sateiden jälkeen toimistolta tuleva pääpolku mutainen ja upottava. Kävelysillalla taattaisiin esteetön kulku uimarannalle myös lastenvaunuilla ja pyörätuolilla.
Puuceet - kunnostus: rikkiäisten istuimien vaihto, lukkojen korjaus, siivous	Ennen ensi kautta kuntoon!	KL	Vaikka saarelle rakennettaisiin uudet sisäwc:t, tulee ainakin osa ulkovessoista säilyttää mökki- ja muiden palveluiden läheisyydessä.
Vesijohtoputket - istutus maan alle - mahdollisesti pinnalle jäävien osien suojaus		KL	Kauden pidentämisen ehtona on toimiva vesihuolto mm. yöpakkasista huolimatta. Nykyisin putket kulkevat maan pinnalla ja ovat alttiit luonnon rasituksille

TAULUKKO 11. Vepsän saaren kehittämissuunnitelman yhteenveto: Toiminnallinen puoli.

TOIMINNALLINEN PUOLI			
MITÄ?	MILLOIN? kiirreellisyys	KUKA HOITAA? yhteistyötahot	MIKSI? MUUTA? perustelut
<p>Jätehuoltosuunnitelma - vesi, viemäröinti, roskat, wc:t - suunnitelmasta toteutukseen</p>	Asia kuntoon pikimmiten.	KL + Klara Oy	Laki edellyttää vuonna 2010 mm. jätevesien käsittelyn. Kaupungin tulee toimia näissä asioissa esimerkkinä muille toimijoille.
<p>Varaussysteemin uudistaminen - varausten tekeminen mahdolliseksi myös saarella sekä internetissä</p>		LV	Nykyajan tekniikalla mahdollisuus palvella asiakkaita paremmin, jatkossa tulee kuitenkin säilyttämähallinnointi asioita myös varaustoimistossa saarta koskevissa asioissa. Nykyisin ei ole mahdollisuus varata kuin yhdeksi yöksi möki kerrallaan saaresta käsin, sillä saarella ei varmuudella tietoa kaikista varaustoimistoon tehdyistä varauksista.
<p>Opasteet + alueen kartta - ajantasaisuus - kartta näkyville päälaitureille sekä toimistolle</p>	Ennen lomakauden alkua kuntoon.	LV + YKV	Nykyinen kartta ei ajantasalla, epäselvä ja harhaanjohtava, ei palvele asiakkaita. Ensikertaa saareen tuleva tutustuu saareen usein kartan avulla ja siksi oltava ajantasalla. Opasteet uusiksi nykyisen kieliasetuksen mukaiseksi, samalla mahdollista tarkastaa niiden paikkansa pitävyys, tarpeellisuus ja riittävyys.
<p>Tietojen päivittäminen - Internetin ja esitteiden tietojen päivittäminen - henkilökunnan tiedottaminen --> palaveri liikuntaviraston, saaren henkilökunnan ja teknisten palvelujen väen kesken aina ennen lomasesonin alkua, tarkoituksena käydä läpi uudet asiat ja toimintatavat.</p>	Ennen seuraavaa lomasesonkia + tulevina vuosina	LV(suunn./vtsto) + TP+ yrittäjät	Tavoitteena asiakkaitten laadukkaampi palvelu, epäselvyyksien ja väärinymmärrysten poisto sekä tietojen päivittäminen vastaamaan sen hetkistä tilannetta. Yhdessä mahdollisuus sopia kesän pelisäännöistä ja käytännöistä.
<p>Järjestyssäännöt ja ohjeistus - mökissä olevien ohjeitten ja järjestyssääntöjen uudistaminen</p>	Ennen lomakauden alkua kuntoon.	LV	Nykyisin mökeissä olevat ohjeet ja säännöt epämääräisiä, osasta puuttuu ja osa repaleisia. Ohjeet yhdenmukaisiksi kaikkiin mökkeihin.
<p>Siivous - mökkien suursiivous ennen kauden alkua - samoin kauden loputtua, jolloin mökkien kunnan ja varustuksen tarkastus - wc-tilojen päivittäinen siivous</p>		LV+TP+yrittäjät	
<p>Mökkien luovutus/majoittuminen - luovutus lähtöpäivänä jo aiemmin, esim. klo. 10.30 - uudet lomalaiset saivat mökkinsä normaalisti ellei mökissä huomautettavaa</p>	Uusi käytäntö jo ensi kautena voimaan.	LV+ yrittäjät	Nykyinen käytäntö jossa mökit tulee luovuttaa vasta klo 12 estää mökkien siivoustarkastuksen tekemisen ennen uusia asiakkaita (asiakkaat siivoavat mökkinsä itse, ja siivoamatta jättämisestä laskutetaan jälkikäteen). Jos mökit pitäisi luovuttaa jo aikaisemmin, esim. klo10.30 jäisi aikaa mökkien tarkastukseen (ja siivoukseen) ja näin välttyttäisiin ikäviltä yllätyksiltä mökeissä.

TAULUKKO 12. Vepsän saaren kehittämissuunnitelman yhteenveto: Toiminnallinen puoli jatkoa.

TOIMINNALLINEN PUOLI jatkuu			
MITÄ?	MILLOIN? kiirreellisyys	KUKA HOITAA? yhteistyötahot	MIKSI? MUUTA? perustelut
<p>Mökkien varustustason parannus</p> <ul style="list-style-type: none"> - asiakkaille tehtävä selväksi mitä kuuluu mökkienvarustukseen - patterit, hellat, jääkaapit tarkastus - rikkinäisten kuluneiden kattiloiden ja astioiden uusiminen - hyttysverkot ikkunoihin - lainattavien astiakorien sisällön täydentäminen ja tarkastus - perus siivousvälineet mökkeihin 		LV+TP	<p>Mökeissä oltava perusedellytykset kunnossa: sängyt, peitot, tyynyt, jääkaapit, hellat</p> <p>Irtovälineistö säilyy parempana kun se ei suoraan kuulu mökin varustukseen, vaan on lainattavissa panttia vastaan toimistosta.</p> <p>Mökkien varustukseen on lisättävä asianmukaiset siivousvälineet, jotta asiakkaat saadaan siivoamaan mökit lähtiessään.</p>
<p>Luontopolun kunnostus</p> <ul style="list-style-type: none"> - polun merkkkaus maastoon sekä alueen karttaan - polun varrelle saaren luonnosta ja historiasta kertovia tauluja 		LV+YKV	<p>Nykyinen polku hävinnyt osittain maastosta ja opasteet huonot. "Uusi luontopolku" hyödyntämällä jo maastossa olemassa olevia polkuja.</p> <p>Merkatulla polulla pystytään ohjaamaan ihmisten liikkumista luonnossa ja ehkäisemään näin luonnon kulumista mm. herkillä rantakallioilla.</p>
<p>Ulkopelivälineet+muut pelit</p> <ul style="list-style-type: none"> - uusia ulkopelivälineitä, palloja, maijoja, pelejä,... 		LV	<p>Nykyisten pelivälineiden kunto heikko, osa rikki</p> <p>Laadukkaat, ehjät välineet innostavat pelaamaan ja liikkumaan. Sadepäivien varalle lapsille ja vähän vanhemmille pelejä ajanvietteeksi. Nykyinen panttia vastaan lainaussysteemi hyvä.</p>

8.5 Matkailutuotteen moduulimallin tarkastelua

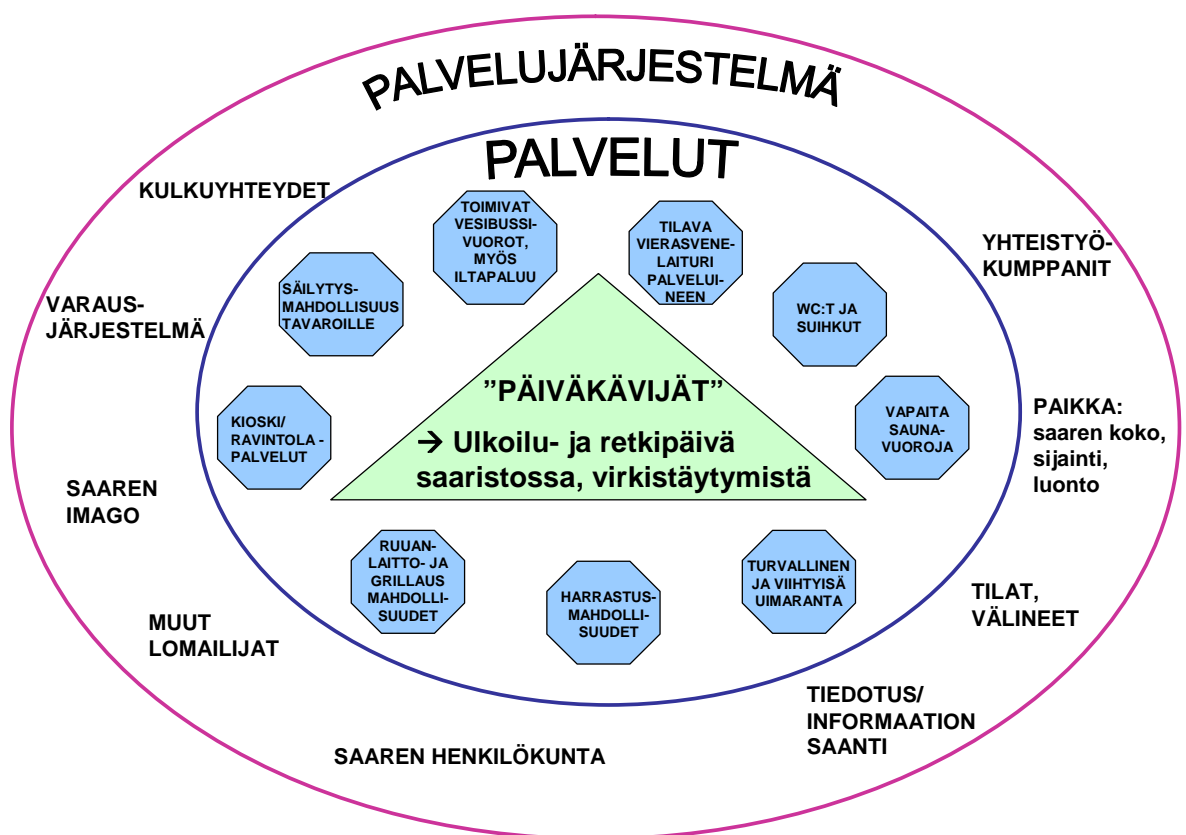
Pro gradu -työni päätutkimustehtävänä oli tarkastella matkailutuotteen moduulimallin toimivuutta ulkoilu- ja virkistysalueen suunnittelussa. Vastatakseen tähän tutkimustehtävään oli tutkimuksen empiirinen osa (=kehittämissuunnitelma) toteutettava ensin. Seuraavassa tarkastelen, miten malli soveltui apuvälineeksi kehittämissuunnitelman laatimisessa. Arvioitaessa on pohdittava kokonaisvaltaisesti moduulimallin soveltuvuutta. Aloitankin tarkastelun siitä, miten kyseinen moduulimalli valikoitui ylipäänsä kehittämistyön apuvälineeksi. Tämän jälkeen pohdin, miten malli on toiminut työn edetessä eri työvaiheissa, ja pyrin nostamaan esiin mallin heikkouksia ja vahvuuksia.

8.5.1 MITEN PROSESSI ETENI?

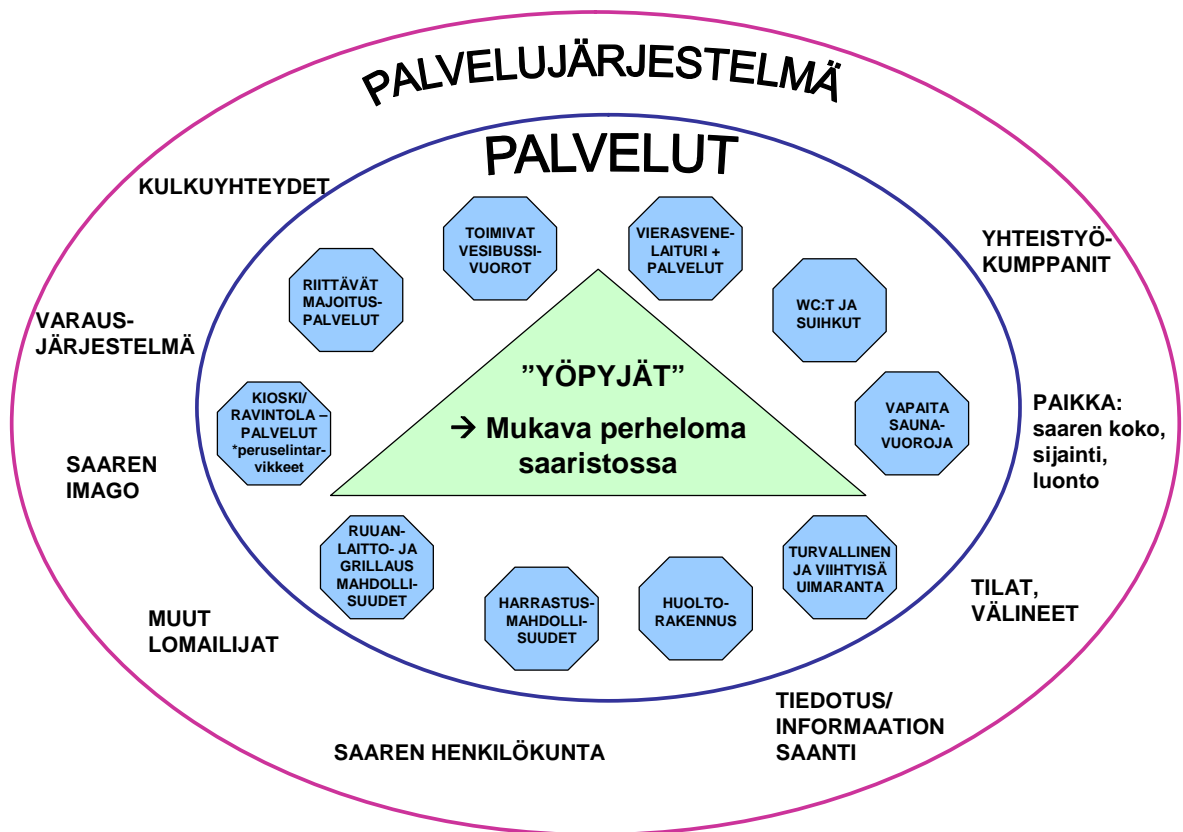
Olin työharjoittelussa Turun kaupungin liikuntavirastolla kesällä 2004 ja työtehtäväkseni oli kaavailtu Vepsän virkistys- ja ulkoilusaaren kehittämissuunnitelman laatiminen. Kokonaisvaltaisen kehittämissuunnitelman laatiminen oli uudenlainen haaste, sillä vastaavanlaisia projekteja en ollut ennen tehnyt. Projekti oli mielenkiintoinen, mutta erittäin haastava. Kehittämissuunnitelman pohjaksi kaipasin jotakin ”kättä pidempää”, ja harjoittelunohjaajani Aarni Mertala suositteli lukemaan Komppulan ja Boxbergin (2002) kirjan *Matkailuyrityksen tuotekehitys*. Ko. kirjasta löytyi myös matkailutuotteen moduulimalli, joka kokonaisvaltaisuutensa ja asiakaslähtöisyytensä vuoksi vaikutti erittäin sopivalta apuvälineeltä myös Vepsän kehittämiseen.

Moduulimalli kulki eräänlaisena tarkistus- ja muistilistana läpi koko kehittämissuunnitelman laatimisen ajan. Mallin avulla pystyin varmistumaan siitä, että kerätessäni tietoa saaresta olin kiinnittänyt huomiota kaikkiin oleellisiin tekijöihin. Moduulimalli selkeytti havainnointia ja teki siitä sekä johdonmukaista että järjestelmällistä. Kyselylomakkeen laatimisessa malli oli oiva apu. Sen avulla varmistuin, että kysymykseni kattoivat kaikki halutut toiminnot ja muut tekijät.

Asiakaskyselyjä analysoidessa huomasi Vepsän saarella olevan selkeästi kaksi erilaista käyttäjäryhmää: ”päiväkävijät” ja ”yöpyjät”. Päiväkävijät tulevat joko saarelle aamupäivällä vesibussilla ja lähtevät iltavuorolla takaisin mantereelle tai sitten pysähtyvät hetkeksi saaren vierasvenesatamaan ja nauttimaan saaren palveluista. Yöpyjät tulevat saarelle joko vesibussilla tai omalla veneellä ja viettävät saarella yhdestä useampaan vuorokauteen. Nämä kaksi pääkäyttäjryhmää kaipaavat myös hieman erilaisia palveluja (=moduuleja) saarella vieraillessaan. Näitä käyttäjäryhmiä varten muodostettiin omat moduulimallit, jotta heidän tarpeensa olisi jatkossa helpompi huomioida. Alla olevat mallit hahmottavat heidän palvelutarpeitaan.

KUVIO 3. Matkailutuotteen moduulimalli ”päiväkävijät” (Komppulaa & Boxbergia mukailien 2002, 24–25)

KUVIO 4. Matkailutuotteen moduulimalli ”yöpyjät” (Komppulaa & Boxbergia mukaillen 2002, 24–25)

8.5.2 MODUULIMALLIN VAHVUUDET JA HEIKKOUEDET

Matkailutuotteen moduulimalli osoittautui hyväksi avuksi saaren ja sen palvelujen hahmottamisessa kokonaisuutena. Asiakkaan saamaan arvoon eli matkailukokemukseen vaikuttaa itse palvelujen lisäksi hyvin moni muukin asia. Taustalla vaikuttava palvelujärjestelmä jää helposti liian vähälle huomiolle ja itse palveluihin voidaan keskittyä liikaa. Mallin asiakaslähtöinen näkökulma oli myös mallin vahvuus, sillä Vepsää haluttiin kehittää nimenomaan asiakkaan tarpeista käsin.

Moduulimallin heikkouksiksi on luettava se, että se ei tarjonnut minkäänlaisia menetelmiä kehittämissuunnitelman laatimiseen. Se, miten kehittämistyössä tulisi edetä, jäi jokaisen itsensä ratkaistavaksi. Malli ei myöskään ottanut millään tavalla kantaa mahdollisiin syntyviin ristiriitatilanteisiin tai konflikteihin. Toisaalta mallin ei luvattukaan antavan tukea näihin, vaan se oli tarkoitettu helpottamaan matkailutuotteen kokonaiskuvan hahmottamista. Kaiken kaikkiaan malli toimi oivana apuvälineenä

kehittämissuunnitelmaa tehdessä. Malli yksistään ei kuitenkaan vie kehittämissuunnitelmaa eteenpäin, vaan sen lisäksi olisin kaivannut jotakin muuta tai ainakin rutkasti kokemusta vastaavanlaisista projekteista. Pelkkään moduulimalliin en tukeutuisi vastaavanlaisissa projekteissa, mutta mallia voisi hyödyntää muun muassa kartoittaessa palvelukokonaisuuksia ja asiakkaiden tarpeita.

POHDINTA

Lähes puolitoista vuotta on kulunut siitä, kun Vepsän ulkoilu- ja virkistysalueen kehittämissuunnitelma valmistui. Mitä Vepsään kuuluu nyt? Vuosi on kulunut, mutta onko mitään tapahtunut? Entä miltä näyttää Vepsän tulevaisuus? Kehittämissuunnitelma jätettiin lautakunnan luettavaksi, mutta mitään päätöksiä kehittämisen suhteen ei tehty. Hallinnollisesti Vepsän ulkoilu- ja virkistysalue siirtyi liikuntavirastolta teknisille palveluille, kuten kaupungin muutkin ulkoilu- ja virkistysalueet syksyllä 2005. Samalla Vepsän majoitusvarausten teko ja asiakaspalvelu siirtyivät liikuntavirastolta Turku Touringille, Turun kaupungin matkailutoimistolle. Kesän 2005 aikana Vepsään tehtiin pieniä kunnostus- ja huoltotöitä, mutta mitään suurempaa hanketta ei vielä laitettu vireille. Kiinnostavaa onkin nähdä, mitkä ovat kehittämissuunnitelman todelliset vaikutukset Vepsää koskevassa päätöksenteossa. Seuraavat vuodet näyttävät, minkälainen Vepsän tulevaisuus turkulaisten omana virkistys- ulkoilu- ja lomaviettosaarena tulee olemaan, ja mitkä saaren kehittämissuunnitelmassa esiin nostetut asiat tullaan toteuttamaan. Mielenkiintoisena odotankin, mitä ensi kesä tuo tullessaan Vepsään.

Vepsän kehittämissuunnitelman laatiminen oli erittäin mielenkiintoinen kesätyöprojekti ja pro gradu -tutkielman laatiminen sille luonnollinen jatke. Projekti kokonaisuudessaan tuntui jopa liian laajalta pro gradu tutkielmaksi, mutta sen yhdistäminen työharjoitteluun teki työmäärästä kohtuullisen. Työssä minua eniten kiehoi teorian ja käytännön empirian yhdistäminen. Projektin aikana opin käytännön työstä varmasti enemmän kuin kouluvuosien aikana yhteensä.

Kehittämissuunnitelma valmistui jo elokuussa 2004. Alkuperäinen tavoitteeni oli jatkaa sen jälkeen pro gradu -tutkielmani valmiiksi tämän jälkeen. Suunnitelmani kuitenkin muuttuivat saatuaani vaihto-opiskelupaikan kevääksi Kanadan Reginasta. Vuoden vaihteessa jätin keskeneräisen tutkielman odottamaan keväistä paluutani. Suomeen palattua en kuitenkaan ehtinyt tarttua pro graduni tekemiseen, sillä onnistuin pääsemään Länsi-Suomen lääninhallitukseen työharjoitteluun. Vasta lokakuun puolivälissä päättyneen työharjoitteluni jälkeen olen siirtänyt ajatukseni takaisin pro gradu -tutkielman tekoon. Näistä valinnoistani johtuen tutkielmani on kärsinyt lieivistä aikatauluongelmista. Pitkäksi venynyt aikataulu ei kuitenkaan välttämättä ole ollut

ainoastaan huono asia. Nyt pystyn suhtautumaan työhöni objektiivisemmin, sillä kehittämissuunnitelman laatiminen ei ole enää niin tuoreessa muistissa. Toisaalta vaarana on se, että jotakin oleellista on saattanut jo unohtua.

Kokonaisuudessaan olen tehtyyn projektiin melko tyytyväinen. Kehittämissuunnitelma valmistui ajallaan ja pro gradu tutkielmanikin on loppusuoralla. Näin jälkikäteen uskallan sanoa, että joitakin asioita olisin voinut tehdä toisin. Kehittämissuunnitelmaa varten kerätyn aineiston analysointiin olisin voinut jättää enemmän aikaa. Viimeiset kyselomakkeet palautettiin vain muutama viikko ennen työharjoitteluni loppumista, jolloin kehittämissuunnitelman piti olla valmiina. Tutkimusaineistoa kertyi paljon – ehkä jopa liikaakin. Seuraavalla kerralla harkitsisin tarkemmin, mitä kaikkia tutkimusmenetelmiä olisi perusteltua käyttää. Toisaalta kaikki keräämäni aineisto oli hyödyllistä, enkä osaisi sitä karsiakaan. Haluaisin myös ehtiä perehtymään jatkossa paremmin tutkimuksen aihealueeseen ja tutkimusta tukeviin teorioihin, vaikka hyvin käytännön ihminen olenkin.

LÄHTEET:

KIRJALLINEN MATERIAALI:

Alkula, T., Pöntinen, S. & Ylöstalo, P. (1999). Sosiaalitutkimuksen kvantitatiiviset menetelmät. WSOY, Juva. 67.

Borg, P. (1998). Kestävyyden kriteerit matkailuelinkeinon palveluksessa. Teoksessa Kestävyys luonnon virkistys- ja matkailukäytössä (toim. J. Saarinen & J. Järviluoma). Pallas symposium 1997. Metsäntutkimuslaitoksen tiedonantoja 671. 7.

Clawson, M. & Knetsch, J.L. (1966). Economics of Outdoor Recreation. Resources for the Future, inc. The Johns Hopkins Press, Baltimore and London. 5–7.

Erkkonen, J. (1998) Käyttäytymistä selittävän teorian soveltaminen metsien virkistyskäytön tutkimiseen. Teoksessa Kestävyys luonnon virkistys- ja matkailukäytössä (toim. J. Saarinen & J. Järviluoma). Pallas symposium 1997. Metsäntutkimuslaitoksen tiedonantoja 671. 75–87.

Eskola, J. & Suoranta, J. (1998). Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Vastapaino, Tampere. 70–72.

Hallikainen, V. (1990). Luonnon virkistyskäytön perusteet. Valtion painatuskeskus, Helsinki. 1–4.

Hellén, K. (2002). ” – – ne likaa, rähjää ja sohlaa”. Teoksessa Elämää ja elämyksiä saaristosta – näkökulmia kestävään matkailuun (toim. H. Nurminen). Kirja-Aurora, Turku. 53–63.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. (2001). Tutki ja kirjoita. Kustannusosakeyhtiö Tammi, Helsinki. 116, 200–201.

Holmroos, A. (2003). Salaisuuksien saaristo. Ulkosaariyhdistyksen julkaisusarja N:o 12. Newprint Uusikaupunki. 116.

Jämbäck, J. (1996). Tarkastelukulmia matkailun ekologiseen kantokykyyn: luonnon kulutuskestävyys ja kuluminen. Teoksessa Luonto virkistys- ja matkailuympäristönä (toim. J. Saarinen & J. Järviluoma). Metsäntutkimuslaitoksen tiedonantoja 619. 143–163.

Järviluoma, J. (1994). Matkailun työntö- ja vetovoimatekijät ja niiden heijastuminen lomakohteen valintaan. Teoksessa Matkailun vetovoimatekijät tutkimuskohteena (toim. S. Aho). Oulun yliopisto. Pohjois-Suomen tutkimuslaitos. 31–48.

Järviluoma, J. (1995). Vapaa-ajan, virkistäytymisen ja matkailun määritelmistä. Teoksessa Jos metsään haluat mennä nyt... Näkökulmia luonnon virkistys- ja matkailukäyttöön. Metsäntutkimuslaitoksen tiedonantoja 571: 5–15.

Kankainen, M. (2004). Esipuhe teoksessa ”Männikkömetsät ja rantojen raidat” – Keski-suomalaiset ulkoilijoina. Keski-Suomen Liitto, julkaisu B 132. 4.

Karimäki, A. (2004). ”Männikkömetsät ja rantojen raidat” – Keski-suomalaiset ulkoilijoina. Keski-Suomen Liitto, julkaisu B 132. 8–12.

Karjalainen, E. & Verhe, I. (1995). Ulkoilureitti. Opas ulkoilureittien suunnittelijoille, rakentajille ja hoitajille. Rakennusalan kustantajat RAK. Suomen Latu ry. 25.

Kiili, J. (2000). Kortepohjalaisten lasten ja nuorten kokemuksia hyvinvoinnistaan. Jyväskylän opetussosiaalikeskuksen julkaisusarja 1/2000. 2-5.

Kinnunen, A & Riekkinen, L. (1985). Liikunta ja ympäristö. Käsikirja ulkoilualan päättäjille, suunnittelijoille ja toteuttajille. Suomen Latu ry, Helsinki. 42.

Komppula, R. & Boxberg, M. (2002). Matkailuyrityksen tuotekehitys. Edita Prima Oy, Helsinki. 8–26.

- Kraus, R. (1971). *Recreation and Leisure in Modern Society*. Meredith Corporation, New York. 226.
- Lapintie, K. (2003). Suunnittelun paradigman muutokset ja tieto/valta. *Yhdyskuntasuunnittelu* 2003:2 vol 41. 9–10.
- Liikuntatoimen strategia 2002–2005, Turun kaupungin liikuntavirasto. 3–10.
- Liikuntagallup 2001-02 –aikuisten liikuntatutkimus. SLU -julkaisusarja 1/02. SLU. Suomen kuntourheiluliitto ry. OPM.
- Liikuntatutkimus 2001-2002. Lapset ja nuoret. Kuntourheiluliitto. Nuori Suomi. SLU.
- Lindqvist, M. (2002). Saaristo matkailutuotteena. Teoksessa *Elämää ja elämyksiä saaristosta – näkökulmia kestävään matkailuun* (toim. H. Nurminen). Kirja-Aurora, Turku. 135–150.
- Luonnonsuojelulaki 20.12.1996/1096. www.finlex.fi Luettu 15.12.2004.
- LUOVI-tietokanta (2004). Suomalaisen liikunnan tietopankki. Luonnon virkistystarjonnan tietojärjestelmä (LUOVI). <http://www.sport.jyu.fi/lvvi/index.htm> Luettu 13.12.2004.
- Maankäyttö- ja rakennuslaki 5.2.1999/132. <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1999/19990123> Luettu 15.11.2005.
- Metsäntutkimuslaitoksen kyselypohja: Ulkoilualueet (2004). Sähköpostiaineisto. Luettu 25.5.2004.
- Paronen, O. (2001). Ulkoilun hyvinvointikokemukset ja esteet. Teoksessa *Luonnon virkistyskäyttö 2000. Loppuraportti* (toim. T. Sievänen). Metsäntutkimuslaitoksen tiedonantoja 802. 100–107.
- Pidä saaristo siistinä ry. (2002). Matkalla viihtyisäksi satamaksi. Opas sataman pitäjälle. Sähköisessä muodossa http://www.roskaroope.net/chapter_images/482_pss_satamakirja_su72dpi.pdf Luettu 15.12.2004.
- Pouta, E. & Heikkilä, M. (1998). Virkistysalueiden suunnittelu ja hoito. *Ympäristöopas* 40. Ympäristöministeriö, alueidenkäytön osasto. Helsinki. 2.
- Pouta, E. & Sievänen, T. (2001). Luonnon virkistyskäytön kysyntätutkimuksen tulokset – Kuinka suomalaiset ulkoilevat? Teoksessa *Luonnon virkistyskäyttö 2000. Loppuraportti* (toim. T. Sievänen). Metsäntutkimuslaitoksen tiedonantoja 802. 32–39.
- Raatikainen, M. & Forsström, A. (1992). Vedet ja liikunta. Teoksessa *Ihminen – Luonto – Liikunta* (toim. T. Lyytinen & P. Vuolle). Liikunnan ja kansanterveyden julkaisuja 81, Jyväskylä. 114–119.
- Rajaniemi, V. (2003). Luentomuistiinpanot kurssilta Liikunta ja maankäytön suunnittelu. Jyväskylän yliopisto. 6.11.2003.
- Rannisto, P-H. (2005). Kunnan strateginen johtaminen – tutkimus Seinäaapurikuntien strategiaprosessien ominaispiirteistä ja kunnanjohtajista strategisina johtajina. *Kunnallistieteellinen aikakauskirja* 2/2005. 131–134.
- Saukkonen, T. (1991). Espoon ulkoilusaarten kuluneisuus ja roskaantuminen. *Espoon ympäristönsuojelulautakunnan julkaisu* 1/1991. 2–3.
- Sievänen, T. (1995). Reittiharrastaminen Suomessa. *Metsäntutkimuslaitoksen julkaisuja* 577. 14.
- Sievänen, T. & Pouta, E. (2002). Kesämökki – portti luontoon. Teoksessa *Luontomatkailukohteena: virkistystä ja elämyksiä luonnosta* (toim. J. Saarinen & J. Järviluoma). Metsäntutkimuslaitoksen tiedonantoja 866. 177–189.

Silvennoinen, H., Tahvanainen, L. & Tyrväinen, L. (1998). Luonto ja maisema lomakohteen vetovoimatekijöinä: maatalo- ja luontomatkoilun erityisvaatimukset. Teoksessa Kestävyys luonnon virkistys- ja matkoilukäytössä (toim. J. Saarinen & J. Järviluoma). Pallas symposium 1997. Metsäntutkimuslaitoksen tiedonantoja 671. 118–122.

Suomi, K. (2000). Liikuntapaikkapalvelut ja kansalaisten tasa-arvo. Jyväskylän yliopiston Liikunnan Kehittämiskeskuksen julkaisuja 1/2000. 53, 122–127, 195.

Tilastokeskuksen ajankäyttötutkimus 1999/2000. www.tilastokeskus.fi Luettu 2.11.2005.

Turun kaupungin liikuntavirasto (2004). Liikuntaviraston internetsivut. <http://www05.turku.fi/liikuntavirasto/> Luettu 15.8.2005.

Turun kaupungin liikuntaviraston toimintakertomus 2003. Toim. Liikuntaviraston viestintä/ M. Mäkelä (2004). Eura Print Oy. 19.

Turun kaupunki/kaavoitus (2005). <http://www3.turku.fi/ympakaavi/sivut/Kaavoitus/sivut/Asemakaavoitus/sivut/Asemakaavat.php?lang=suomi&content=Kaavahaku> Luettu 19.12.2005.

Turku-strategia 2001–2004. <http://www.turku.fi/suomi/turkuinfo/Turku-strategia/sld001.htm>. Luettu 26.11.2004.

Vepsän asemakaavan selostus 2003. 20.1.2003.

Vepsän saaren esite (2004). Julkaisija Turun kaupungin liikuntavirasto.

Vepsän saaren luontoarvojen perusselvitys (2002). Suomen Luontotieto Oy. 5–13.

Vepsän saaren tilastot 2004.

Virkistysaluekomiteamietintö 143/1973.

Vuolle, P. & Oittinen, A. (1994). Jokamiehen oikeus. Perinteistä nykypäivää. Tutkimus jokamiehenoikeuden kulttuurisesta, oikeudellisesta ja luontoliikunnallisesta merkityksestä. Liikunnan ja kansanterveyden julkaisuja 92. Jyväskylä. 15–20.

Vuorinen, I. (2002). Saaristomeren ympäristökeskustelun ongelmakohtia. Teoksessa Elämää ja elämyksiä saaristosta – näkökulmia kestäväan matkoiluun (toim. H. Nurminen). Kirja-Aurora, Turku. 67–77.

Zacheus, T., Tähtinen, J., Rinne, R., Koski, P. & Heinonen, O. J. (2003). Kaupunkilaisten liikuntaikäpolvittain: turkulaisten liikuntatottumukset 2000-luvun alussa. Turun yliopiston kasvatustieteiden tiedekunnan julkaisuja A:201. 44–45, 53, 66–68, 111–127, 139, 159–177.

HAASTATTELUT:

Aaltonen, Pekka (2004). Ulkoilualueiden esimies, Turun kaupunki. 11.6.2004.

Haulisto, Heikki (2004). Esteettömyysasiamies, Turun kaupunki. 29.6.2004.

Jensen, Stefan (2004). Rosita Oy:n toimitusjohtaja. 22.6.2004.

Juup, Britt-Marie (2004). Ympäristöpäällikkö, Klara – Saariston puhtaanapito Oy. 7.5.2004.

Laine, Jarmo (2004). Turun kaupungin luonnonsuojelutarkastaja. 8.6.2004.

Leskinen, Hanna (2004). Vepsän ulkoilualueen valvoja. 6.7.2004.

Rosenberg, Olli (2004). Turun kaupungin tilalaitos, ylläpitotehtävät. 3.6.2004.

Samsten, Riitta (2004). Suunnittelija (Kangassaaren esteetön luontomatkailukohde), Suomen MS-liitto. 15.6.2004.

Suomi, Maarit (2004). Saaristomeren Melojien retkimelontajaoston pj. 9.6.2004.

Ylhäinen, Satu (2004). Terveystarkastaja, Turun kaupunki. 1.6.2004.

VEPSÄ

Asiakastyytyväisyyskysely 2004

Turun kaupungin liikuntavirasto työstää tänä kesänä Vepsän saaren kehittämissuunnitelmaa. Ole mukana kehittämässä Vepsää, turkulaisten yhteistä ulkoilusaarta. Osallistumalla asiakaskyselyyn pääset vaikuttamaan siihen, miltä Vepsän saari tulevaisuudessa näyttää. Mielenpitesesi ja kehitysehdotuksesi ovat meille erittäin arvokkaita.

Palauta täytetty kyselylomake kioskista löytyvään laatikkoon tai alueen valvojalle. Kyselyyn vastanneiden sekä yhteystietonsa jättäneiden kesken arvotaan lomakauden loputtua **viikonlopun mökkiloma Vepsän saarella ensi kesälle!!** Voittajalle ilmoitetaan henkilökohtaisesti, sekä voittajan nimi julkaistaan Turku Liikkeelle – lehdessä 1/2005. Yhteystietoja ei käytetä tutkimustarkoituksessa. Kyselyyn voi vastata myös jättämättä yhteystietojaan.

Huomasithan, että myös lapsilla on mahdollisuus osallistua Vepsän suunnitteluun. Lapsille on kesän ajaksi järjestetty piirustuskilpailu. Työn aiheena *Mikä Vepsässä on kaikkein hauskinta*. Ohjeet, piirustuspaperia ja kyniä saatavana kioskista alueen valvojalta.

Lisätietoja: Turun kaupungin liikuntavirasto, Blombergin aukio 4, 20720 Turku
Ulkoilusaarista: Esa Naukkarinen p. 262 3282 **Kyselystä:** Senni Salmenoja
p.262 3111 fax +358 (0)2 262 3270

Vastaajan tiedot:

1. Sukupuoli nainen
 mies

2. Syntymävuosi _____

3. Asuinkuntanne _____ Postinumero _____

4. Siviilisäätö naimaton
 avio- tai avoliitossa
 leski tai eronnut

5. Mihin ammattiryhmään katsotte lähinnä kuuluvanne?

- koululainen
- opiskelija
- eläkeläinen
- työntekijä
- alempi toimihenkilö
- ylempi toimihenkilö tai johtaja
- yrittäjä
- maanviljelijä
- kotiäiti tai -isä
- työtön
- muu

6. Muut lomanviettomahdollisuudet. Omistatteko tai onko käytössänne jokin seuraavista?
(Rastita kaikki oikeat vaihtoehdot)

- auto
- asuntovaunu/asuntoauto
- moottorivene
- purjeverene
- kesämökki tai vastaava
- lomaosake

Käyntiänne koskevat tiedot:

7. Päivämäärä, milloin saavuitte saareen _____

lähдете saaresta _____

8. Millä saavuitte Vepsään?

vesibussi

purjevene

moottorivene

kanootti

joku muu, mikä _____

9. Yöpymismuotonne

lomamökki (6henk.)

vene

harjamökki (4henk.)

joku muu

telta

en yövy alueella

10. Milloin olitte Vepsässä edellisen kerran?

olen täällä ensimmäistä kertaa

2-5 vuotta sitten

tänä vuonna

yli viisi vuotta sitten

viime vuonna

11. a. Mistä saitte ensisijaisesti tietoa Vepsän ulkoilusaaresta?

Turku Liikkeelle -lehestä

Tuttavilta, sukulaisilta, ystäviltä

Internetistä

Liikuntaviraston varaustoimistosta

Esitteistä, oppaista

En osaa sanoa

Muusta, mistä? _____

b. Saitteko ennakkoon riittävästi tarpeellista ja laadukasta tietoa ?

	KYLLÄ	EI
Saaresta	☐	☐
Palveluista	☐	☐
Vesibussin aikatauluista	☐	☐
Hinnoista	☐	☐

12. Keistä matkaseurueenne pääosin koostuu? (Merkatkaa myös henkilömäärät)

a. ☐ olen yksin		☐ muut sukulaiset	_____	hlöä
☐ avio- tai avopari		☐ ystävät	_____	”
☐ perhe, vanhemmat	_____	☐ työkaverit	_____	”
isovanhemmat	_____	☐ yritysvieraat	_____	”
alle 10-v. lapsia	_____	☐ koululuokka tai -ryhmä	_____	”
yli 10-v. lapsia	_____	☐ kerho, yhdistys tms.	_____	”

b. Kuuluuko matkaseurueeseen liikuntarajoitteisia tai aistivajavuuksista kärsiviä henkilöitä?

Kyllä, _____ hlöä

Ei

Minkälaisia esteitä ja rajoituksia olette kokeneet?

13. a. Mielipiteenne Vepsää koskevista asioista. (Rastita lähinnä oikeata oleva vaihtoehto. Mahdolliset kommentit voitte kirjoittaa kysymykseen 22.)

	Erittäin huono	Huono	Hyvä	Erittäin hyvä	En ole käyttänyt palvelua
	<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>0</i>
<i>Fyysiset puitteet</i>					
Majoitustilat	☐	☐	☐	☐	☐
Saunat	☐	☐	☐	☐	☐
Keittokatokset	☐	☐	☐	☐	☐
Nuotiopaikat	☐	☐	☐	☐	☐
Tiet, polut	☐	☐	☐	☐	☐
Pelikentät	☐	☐	☐	☐	☐
Piha-alueet	☐	☐	☐	☐	☐
Uimarannat	☐	☐	☐	☐	☐
Laiturit	☐	☐	☐	☐	☐
Jätehuolto	☐	☐	☐	☐	☐
WC	☐	☐	☐	☐	☐
<i>Palvelut</i>	<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>0</i>
Vesibussissa	☐	☐	☐	☐	☐
Varaustöimistössä	☐	☐	☐	☐	☐
Kioski/kahvio	☐	☐	☐	☐	☐
Ohjattu toiminta	☐	☐	☐	☐	☐
Pelivälinevuokraus	☐	☐	☐	☐	☐
Soutuveneet/kanootit	☐	☐	☐	☐	☐
Lasten leikkipaikat	☐	☐	☐	☐	☐
Polttopuut	☐	☐	☐	☐	☐
Saunavuorot	☐	☐	☐	☐	☐
Opasteet	☐	☐	☐	☐	☐
<i>Juomavesi</i>	<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>0</i>
Laatu	☐	☐	☐	☐	☐
Riittävyys	☐	☐	☐	☐	☐
Saatavuus	☐	☐	☐	☐	☐

b. Mitkä ovat mielestänne Vepsän ulkoilusaarella kolme parasta asiaa, miksi?

1. _____ Miksi? _____
2. _____ Miksi? _____
3. _____ Miksi? _____

c. Mitkä ovat mielestänne kolme suurinta epäkohtaa Vepsän ulkoilusaarella, miksi?

1. _____ Miksi? _____
2. _____ Miksi? _____
3. _____ Miksi? _____

14. Haluaisitteko Vepsään uusia palveluita tai varustuksia?

- Kyllä
- Ohjattua toimintaa, mitä? _____
 - Omatoimisia harrastusmahdollisuuksia, mitä? _____
 - Muita palveluja, mitä? _____
 - Uusia varustuksia, mitä? _____
- En, alueen nykyinen palvelu- ja varustetaso on riittävä.

15. Mitä mieltä olette palvelujen hinnoista? (rastita sopivin vaihtoehto)

	HALPA	SOPIVA	KALLIS	En osaa sanoa
Vesibussi	☐	☐	☐	☐
Mökki	☐	☐	☐	☐
Telttapaikka	☐	☐	☐	☐
Venepaikka	☐	☐	☐	☐
Kahvio/Kioski	☐	☐	☐	☐
Sauna	☐	☐	☐	☐
Suihkut	☐	☐	☐	☐
Soutuvene, kanootit	☐	☐	☐	☐
Kokonaisuus	☐	☐	☐	☐

16. a. Mihin seuraavista aktiviteeteista te tai joku ryhmästänne on osallistunut tai tulee osallistumaan?

☐ veneily	☐ saunominen	☐ muiden ihmisten tapaaminen
☐ soutaminen	☐ marjastus, sienestäminen	☐ tutustuminen uusiin ihmisiin
☐ melominen	☐ pelailu, palloilu	☐ radion/musiikin kuuntelu
☐ onkiminen	☐ tikanheitto	☐ ruuan valmistus ja grillaaminen
☐ kalastus	☐ retkeily, kävely	☐ eväiden syönti luonnossa
☐ uiminen	☐ lenkkeily	☐ joku muu, mitä _____
☐ sukeltaminen	☐ luonnon tarkkailu	_____
☐ auringonotto	☐ valokuvaus	

b. Mitkä edellä mainituista toiminnoista ovat kaikkein mielisimpiä?(valitkaa 3vaihtoehtoa)

1. _____
2. _____
3. _____

17. Mitä mieltä olette alueella tällä hetkellä olevien ihmisten lukumäärästä?

- Alueelle mahtuisi lisääkin ihmisiä.
 Alueella on juuri sopivasti ihmisiä.
 Alueella on liian paljon ihmisiä.

18. Sopiiiko Vepsän saari mielestänne hyvin lapsiperheille?

- Kyllä, miksi? _____
 En osaa sanoa
 Ei, miksi? _____

19. Mitkä toiminnot häiritsevät lomanviettoa saarella?

20. Mikä merkitys seuraavilla tekijöillä on siihen, että käytätte juuri Vepsän ulkoilusaarta? (Rastita lähinnä oikeata oleva vaihtoehto)

	Ei merkitystä 1	Melko vähän merkitystä 2	Erittäin suuri merkitys 3	Suuri merkitys 4	En osaa sanoa 0
Maisemat, meren läheisyys	☐	☐	☐	☐	☐
Kalastusmahdollisuudet	☐	☐	☐	☐	☐
Alueen siisteys	☐	☐	☐	☐	☐
Alueen turvallisuus	☐	☐	☐	☐	☐
Luontoon liittyvät harrastus- mahdollisuudet	☐	☐	☐	☐	☐
Muut harrastusmahdollisuudet	☐	☐	☐	☐	☐
Majoituspalvelut	☐	☐	☐	☐	☐
Alueen muut palvelut	☐	☐	☐	☐	☐
Hyvät kulkuyhteydet	☐	☐	☐	☐	☐
Alueen läheisyys Turkuun	☐	☐	☐	☐	☐
Muistot aiemmista käynneistä	☐	☐	☐	☐	☐
Uuteen paikkaan tutustuminen	☐	☐	☐	☐	☐

21. Jos haluaisitte käyttää enemmän Vepsän ulkoilusaarta, onko sille jotain esteitä? (rastita kaikki mahdolliset esteet)

Ei ole esteitä.

- Esteitä ovat,
- ajan puute
 - majoitustilojen puute
 - huonot kulkuyhteydet ulkoilusaarelle
 - saaren huonot palvelut/varustukset
 - riittämätön tiedonsaanti ulkoilusaaresta
 - saaren ja palvelujen sopimattomuus
 - liikuntaesteiselle, allergikolle,...
 - seuran/kaverin puute
 - majoitustilojen hinta
 - palvelujen hinta
 - alueen rauhattomuus
 - muu este, mikä? _____

En halua käyttää nykyistä enempää ulkoilusaarta.

22. Haluatko sanoa vielä jotain Vepsän ulkoilusaareen liittyvää (risuja, ruusuja, kehittämisehdotuksia)?

**Kiitos vaivannäöstänne, hauskaa lomaa
ja tervetuloa uudelleen!**

Nimi ja yhteystiedot, mikäli haluatte osallistua arvontaan. Voittajalle ilmoitetaan henkilökohtaisesti. Yhteystietoja ei käytetä tutkimustarkoituksessa.

NIMI: _____

OSOITE: _____

PUH.NRO: _____

LIITE 2 Haastattelujen runko

HAASTATTELUJEN RUNKO:

28.5.2004

VEPSÄN ULKOILU- JA VIRKISTYSALUEEN KEHITTÄMINEN

- Nimi, työpaikka, asema?
- Mielikuvasi saaresta?
- Mitä tiedät Vepsän saaresta?
- Suhteesi Vepsän saareen? Kauanko olet työskennellyt Vepsään liittyvien asioiden parissa?
- Jokaisen omaan erityisalaan/osaamiseen liittyvät kysymykset (luonto, rakennukset, palvelut, terveystieteet, jätteenhuolto, esteettömyys, jne.)
- Ongelmat? Uhkakuvat saaren kehittämisessä?
- Visiosi? Miltä Vepsä näyttää vuonna 2010?

